

PRŮVODCE PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE V OBLASTI MÍSTNÍHO ROZVOJE

NICOLE Project

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Tato publikace je spolufinancována Evropskou unií. Vyjádřené názory a postoje jsou názory a postoji autorů a nemusí nutně odrážet názory a postoje Evropské unie nebo Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu, EACEA. Evropská unie ani agentura EACEA za ně nepřebírají žádnou odpovědnost.

Projekt NICOLE

Popis problému:

Mnohé regiony EU jsou poměrně vzdálené od rozvojových center a čelí mnoha výzvám v oblasti udržitelného místního rozvoje. Často zde chybí vyspělá technická, dopravní, sociální a environmentální infrastruktura, nedostatek pracovních míst, ale i kvalifikované pracovní síly, integrace znevýhodněných osob na trh práce a další funkční programy udržitelného místního rozvoje, ale i inovativní řešení v ekonomické, sociální a environmentální oblasti. Téměř ve všech ukazatelích vykazují ukazatele rozvoje značné zaostávání za evropským průměrem, a to i v oblastech, které obcházejí ukazatele HDP a kvality života (svépomoc, dobrá správa věcí veřejných, budování komunit, sociální a meziodvětvová spolupráce, boj proti změně klimatu, integrace zranitelných komunit). Vzdělávací sektor již mnoho let zaostává za nejúspěšnějšími zeměmi EU, a to z mnoha složitých důvodů. To se projevuje i v komunální oblasti, kde voleným zástupcům chybí znalosti, dovednosti a zkušenosti s efektivním a transparentním řízením budoucnosti svých obcí. K hlavním výzvám místního rozvoje v současnosti patří boj proti klimatickým změnám a adaptace na ně, integrace dlouhodobě zranitelných a znevýhodněných menšin, odliv mladých lidí, vytvoření a udržení integrity místních orgánů a udržení místního sociálního a ekonomického rozvoje. Pokud však uděláte místní průzkum problémů obce, většina starostů vám místo toho řekne, že obci silně chybí opravené náměstí, oprava děravé silnice nebo plot na místním hřbitově.

Proto je zapotřebí specifické školení pro volené zástupce místních samospráv, zejména v oblasti hledání kvalitních odpovědí na výše uvedené globální a místní výzvy. Navzdory

všemu jsou v těchto příhraničních regionech přítomny dobré správní postupy, které jsou výsledkem dlouhodobého úsilí osvědčených manažerů, starostů a lidí, kteří usilují o lepší život pro všechny. Projekt NICOLE se proto snažil zabývat vzděláváním osob s rozhodovací pravomocí, vycházel z těchto postupů a případových studií a umožnil jejich sdílení.

Cíl projektu:

Zlepšit manažerské dovednosti osob utvářejících místní rozvoj a jako žádoucí dopad zlepšit strategické a akční plánování a provádění vysoce kvalitních plánů sociálního a hospodářského rozvoje místními zúčastněnými stranami.

Specifické cíle:

- 1). Lepší dostupnost příkladů dobré praxe
- 2). Zlepšit dovednosti, kompetence a znalostní základnu školitelů/vzdělavatelů, kteří vyučují místní rozvojové subjekty (primární cílová skupina).
- 3). Zvýšení povědomí, znalostí a schopnosti reagovat na potřeby místních aktérů rozvoje (sekundární cílová skupina).

Realizované aktivity:

a) Příprava nástroje místního rozvoje (Profil obce), který využívá řadu místních, regionálních a národních ukazatelů pro lepší pochopení a poznání problémů, příležitostí a chytrých způsobů rozvoje.

b) Identifikace, shromažďování, rozvoj a šíření osvědčených postupů v oblasti místního rozvoje a jejich zveřejnění ve formě příručky osvědčených postupů pro další osoby s rozhodovací pravomocí a kandidáty z příhraničních regionů EU.

c) Připravit, vyvinout a otestovat vzdělávací kurz pro osoby s rozhodovací pravomocí v oblastech zájmu projektu (zejména integrace zranitelných komunit, změna klimatu, místní rozvoj), sdílet a rozšiřovat, obohatit místní

rozvojové programy o nové nápady, řešení a postupy

(d) Příprava a poskytování on-line nástrojů pro místní rozhodovací orgány, místní, regionální a národní aktéry (ukazatele a osvědčené postupy).

Výstupy:

- 1). Metodika profilů obcí (Indikátory)
- 2). Příručka případů dobré praxe - osvědčených postupů místního rozvoje v oblasti sociálního podnikání a dalších projektových priorit
- 3). On-line nástroj pro místní aktéry (pro zefektivnění plánování a rozvoje)

Cílové skupiny:

Školitelé dospělých (30 osob)

Místní odpovědní činitelé (starostové, radní) (300 osob ze 7 zemí)

Místní zainteresované strany se zájmem o místní rozvoj (vedoucí komunit, kněží, aktivisté nevládních organizací, zemědělci, podnikatelé) - 70 osob

Nadnárodní rozměr: Projekt vychází z různých místních a národních osvědčených postupů několika zemí EU a spojuje řadu úspěšných přístupů, které uspokojují velmi rozdílné potřeby a podmínky místního rozvoje. Tento přístup poskytne univerzální soubor nástrojů, který vychází z rozdílů, ale poskytuje společné odpovědi. Kromě toho projekt poskytuje velkou škálu dovedností a různých znalostí ze 7 zemí.

IO2. Příručka osvědčených postupů místního rozvoje

Analýza potřeb:

Partneři se rozhodli identifikovat, shromáždit osvědčené postupy z oblastí zájmu místních obcí, upravit, zpracovat a vydat příručku, která bude sloužit primárním i sekundárním cílovým skupinám. Průvodce by měl obsahovat cenné osvědčené postupy zpracované jako případové studie v oblastech, které rozhodující činitelé místních samospráv nutně potřebují: sociální podnikání, efektivní začleňování vyloučených osob, místní adaptační a zmírňující opatření na změnu klimatu a související zvyšování povědomí a jasné pokyny, jak se jimi řídit, poučit se z nich a přizpůsobit je potřebám místního rozvoje. Primární cílová skupina (výzkumní pracovníci, školitelé partnerů projektu) získá samostatně vytvořený cenný školicí nástroj, který jim pomůže poskytovat lepší služby a školení v oblasti strategického a akčního plánování na místní a regionální úrovni. Program sociálního podnikání (po počátečním neúspěchu na Slovensku v minulém desetiletí) by měl být znovu nastartován díky úspěšným příběhům a účinnému inteligentnímu řízení a místnímu zapojení.

Cílové skupiny: Příručka slouží zejména dvěma cílovým skupinám projektu (školitelé a výzkumní pracovníci, plánovači) a místním obecním subjektům (rozhodovací orgány a další). Pro ně bude Příručka přínosná různým způsobem. Zatímco školitelé ji budou využívat jako učebnici při vedení školení, rozhodovací orgány ji budou využívat jako zdroj inspirace, návodů a osvědčených postupů, kterými je třeba se řídit. Hlavním prvkem inovace je tedy dvojitý přínos pro různé cílové skupiny. Příručka bude využívána také jako nástroj pro výuku a učení.

Očekávaný dopad: Zlepšení kvality poskytování školení v oblasti strategického a akčního plánování pro místní rozhodovací orgány a zvýšení kapacity a rozmanitosti zdrojů školitelů partnerů konsorcia. Zlepšení dovedností, znalostí a rozhodování místních zúčastněných stran v partnerských a evropských zemích při adaptaci osvědčených postupů a zahájení místních iniciativ v oblasti sociálního podnikání.

Přenositelnost: Příručka bude existovat v 6 jazycích partnerů + angličtině a bude k dispozici prostřednictvím několika zdrojů: Příručka bude šířena na platformě PADOR, cloudovém disku a portálu žadatele a webových stránkách partnerů konsorcia, webových stránkách místních příjemců (obcí), kteří využili metodiku profilu.

Jak na to: Žadatel poskytl partnerům a vedoucímu pracovní skupiny IO2 zadání obsahu příručky včetně oblastí zájmu a vzorové případové studie. Vedoucí pracovní skupiny IO2 bude dohlížet na celkovou práci na Příručce a řídit ji. Zpracované a anglické/národní verze případových studií byly uloženy na webových stránkách žadatele a v cloudovém prostoru Project Google Drive. Partneři oznámili určené, vybrané a najaté pracovníky, kteří zpracovali plánované výstupy. Koordinace probíhala prostřednictvím schůzek partnerů, prostřednictvím určené platformy Project Google drive a prostřednictvím e-mailové komunikace a komunikace na sociálních sítích, jak je popsáno v části věnované komunikaci. Návrh Příručky byl testován ve třech vybraných partnerských zemích pod vedením příslušných projektových partnerů. Zpětná vazba, názory a zkušenosti byly sdíleny mezi partnery konsorcia a Průvodce byl aktualizován. Hotové příručky byly poté prezentovány na multiplikačních akcích v Maďarsku a na Slovensku.

OBSAH PŘÍRUČKY

VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ TÝKAJÍCÍCH SE VNITROSTÁTNÍCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ

V Maďarsku a na Slovensku existuje zvláštní zákon pro tvorbu strategických dokumentů, který je třeba dodržovat (často ve spojení s příslušnými územními plány), v Estonsku tuto problematiku řeší národní dokument Estonsko 2035. I v Itálii existují zákony pro tvorbu strategií, které jsou však součástí zákonů o územním plánování. Podobně je tomu ve Finsku, kde tuto problematiku řeší zákon o regionálním rozvoji. V České republice zákon pouze definuje strategické dokumenty na různých úrovních, ale celý proces strategického plánování není v zákoně zakotven.

1. JE STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ REGIONÁLNÍHO ROZVOJE VE VAŠÍ ZEMI ZAKOTVENO V ZÁKONĚ? JSOU TYTO DOKUMENTY PRÁVNĚ ZÁVAZNÉ?

V České republice je strategické plánování zmíněno v zákoně o obcích (kde je uvedeno, že obec schvaluje rozvojové dokumenty obce) a v zákoně o regionálním rozvoji (který definuje strategické dokumenty na různých úrovních NUTS). Na rozdíl od územního plánování však nemají jasný základ v zákoně a nejsou právně závazné.

V Maďarsku existuje zákon o územním rozvoji a územním plánování, který definuje, jak může vláda i státní správa na regionální, župní a místní úrovni realizovat projektové záměry na svém území. Zákon mimo jiné upravuje charakter sídel nebo jednotlivých staveb v konkrétních lokalitách (např. neumožňuje výstavbu vícepodlažních bytových domů v malých obcích apod.) Zákon je právně závazný, ale je natolik komplikovaný, že jej lze do jisté míry obcházet.

Slovensko - existuje zákon č. 503/2001 o podpoře regionálního rozvoje - v oblasti plánování regionálního rozvoje je nutné se řídit jeho závaznými pravidly.

Estonsko - na státní úrovni existuje dokument Estonsko 2035. Dále má každá místní samospráva svou vlastní strategii (plán rozvoje + rozpočet + územní plán) a všechny dokumenty jsou závazné.

V Itálii má urbanismus a územní plánování dlouhou tradici již od středověku - původně hlavně ve městech, později se rozšířilo po celém území. Strategické plánování je součástí zákonů o územním plánování z 60.-90. let 20. století. V roce 2001 byla legislativa sjednocena do jednoho zákona, který je závazný a povinný.

Strategické plánování neboli regionální rozvoj se ve Finsku řídí zákonem o regionálním rozvoji a provádění regionální a strukturální politiky EU, který byl v roce 2021 reformován. Současně existují další související zákony z roku 2021, jako je zákon o financování regionálního rozvoje a projektů regionální a strukturální politiky EU a zákon o státních dotacích na rozvoj podnikání v letech 2021-28. Tyto zákony definují cíle a priority regionálního rozvoje a také například stanovují podporu podle jednotlivých regionů ve Finsku.

1) ČESKO

a) Přehled fungujících národních/regionálních programů

b) Případové studie: Příklady úspěšných místních postupů nebo neúspěchů

2) ESTONSKO

a) Přehled fungujících národních/regionálních programů

b) Případové studie: Příklady úspěšných místních postupů nebo neúspěchů

3) FINSKO

a) Přehled fungujících národních/regionálních programů

b) Případové studie: Příklady úspěšných místních postupů nebo neúspěchů a)

4) MAĎARSKO

a) Přehled fungujících národních/regionálních programů

b) Případové studie: Příklady úspěšných místních postupů nebo neúspěchů

5) ITÁLIE

a) Přehled fungujících národních/regionálních programů

b) Případové studie: Příklady úspěšných místních postupů nebo neúspěchů

6) SLOVENSKO

a) Přehled fungujících národních/regionálních programů

b) Případové studie: Příklady úspěšných místních postupů nebo neúspěchů

Explanatory Notes :

Introduction to the national policies / legislation on local strategic and action planning, based on survey done by SPLAV, Czech Republic.

Short overview of the national requirements towards municipalities (e.g. what they must prepare and have at local level, their duties in area of strategic and local action planing,). There can be Act/Law citations however not whole passages but more informative and clear explanations.

Example : Slovak Act on Support for Regional Development 539/2008Zz. The basic documents of regional development support are : National Strategy of RD, Regional strategy of RD, Municipal development programs or Common / Shared Program of several municipalities. You can mention the areas which should be addressed by these programs like : human resource, infrastructure development, nature conservation, culture, civic society, etc...

The Municipal program should consist of :

a) analytical part, which contains a comprehensive assessment and analysis of the initial situation of the municipality, estimation of its future development, possible risks and threats in relation to existing strategies and concepts and use of internal potential, its limits and development, defining conditions for sustainable development,

b) the strategic part, which contains the development strategy of the municipality taking into account its internal specifics and determines the main directions, priorities and objectives of the development of the municipality by respecting the principles of regional policy in order to achieve balanced sustainable development,

c) the program part, which contains in particular a list of measures and activities to ensure the implementation of the development program of the municipality,

d) the implementation part, which is focused on the description of institutional arrangements in the form of partnership and organizational implementation of the community development program, system of monitoring and evaluation of community development program with measurable

indicators, material and time schedule of community development program in the form of action plans, and

e) the financial part, which contains the financial support of individual measures and activities, the institutional and organizational aspects of the implementation of the community development program.

a) Overview of working national / regional programs

Here you can describe existing, national or regional programs that address the areas of interest of our project : social entrepreneurship, effective inclusion of the excluded, climate change local adaptation and mitigation measures and related awareness raising and clear guidelines how to follow, learn from them and adapt them for local development needs. The Italian description of these programs are here acceptable or my description of the Kosice Regional Social Enterprise (which does not have enough data and outputs to be a best practice yet...)

b) **Case Studies** : Examples of successful local practices or failures

Here we should describe the examples of successful local practices or failures with recommended structure below. We agreed that at least 3 such an examples of successful local practices should be described by each country. If possible they should follow the recommended structure below.

These practices (if possible) should be escorted with images (delivered independently with clear instruction where in text to place them).

Doporučená struktura případové studie

1) Obecné informace o instituci (struktura, typ, oblast činnosti, počet zaměstnanců, její cíle, poslání, vize - pokud je to vhodné + kontaktní údaje).

2) Úvod k případové studii :

jaké problémy byly řešeny

popis výchozího bodu / situace

kdo jednal - byl odpovědný za řešení

3 Hlavní iniciativy, programy, služby, produkty nebo činnosti instituce

4) Cílové skupiny (které mají prospěch z existence a služeb nebo produktů instituce)

5) Čeho bylo dosaženo (dopad / výsledky)

6) Zdroje příjmů (fondy EU, regionální podpora, podpora města, soukromá podpora...)

7) Obrázky

8) Reference, svědectví

1) ČESKO

a) PŘEHLED FUNGUJÍCÍCH NÁRODNÍCH/REGIONÁLNÍCH PROGRAMŮ

a) Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Sdružení

SPLAV

na období 2021–2027

Strategie rozvoje území Místní akční skupiny Sdružení SPLAV (MAS) je příkladem postupu zpracování strategického dokumentu pro rozvoj územního celku. Důvodem zpracování strategického plánu byla potřeba zajištění podkladu pro koncepční řízení rozvoje území ve správě MAS a současně i podkladu pro získání dotačních prostředků na realizaci navrhovaných opatření.

1. ZADAVATEL, ZPRACOVATEL, TERMÍN ZPRACOVÁNÍ

Zadavatel: Ministerstvo pro místní rozvoj, Česká republika

Zpracovatel: Sdružení SPLAV, z.s., Rychnov nad Kněžnou, Královéhradecký kraj, Česká republika

Termín zpracování: 2/20 – 2/21

Rozsah dokumentu: 37 stran a 6 příloh

2. ZADÁNÍ, ÚČEL A CÍL STRATEGICKÉHO PLÁNU

SCLLD MAS Sdružení SPLAV na období 2021-2027 je rozvojový dokument pro území působnosti MAS, které zahrnuje 31 obcí v okrese Rychnov nad Kněžnou v severovýchodní části Čech. Dokument je povinný pro každou MAS, aby mohla administrovat finanční prostředky z EU na příslušné programové období. SCLLD navazuje na předchozí strategii (na roky 2014-2020). Zadavatelem strategie je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Strategii zpracovávalo MAS Sdružení SPLAV vlastními silami v letech 2020-2021, byla schválena Valnou hromadou MAS, podána na Ministerstvo pro místní rozvoj a v srpnu 2021 byla řídicím orgánem MMR schválena.

Celý dokument byl zpracován podle šablony/osnovy vytvořené MMR. Využití této osnovy nebylo pro MAS povinné, ale doporučené. Strategie má 4 základní kapitoly - Popis MAS a její území působnosti; Analytická část; Strategická část a Implementační část.

Místní akční skupina Sdružení SPLAV je jednou z cca 200 MAS v České republice. Pro rozvoj svých regionů zajišťují tyto MAS jednak zpracování strategických plánů rozvoje, jednak finanční prostředky na podporu jejich realizace. Tyto finanční prostředky pocházejí ze strukturálních fondů EU s příspěvkem ČR. MAS svou strategii připravují vždy pro každé programové období na cca 6 let, na její přípravě spolupracují jak zaměstnanci a členové MAS, tak i další veřejnost z regionu.

Cílem strategie a její tvorby je tedy stanovení priorit rozvoje regionu na základě podrobné analýzy jeho potenciálu a získání finančních zdrojů k jejich naplňování.

Předpokládání uživatelé strategického plánu

1. Sdružení SPLAV, z.s. – strategie je podkladem k výběru záměrů z území podpořených finančními prostředky EU
2. Obce, NNO, podnikatelé z území MAS – strategie je tematickým vodítkem a inspirací pro přípravu vlastních záměrů
3. Orgány veřejné správy – vypracovaná strategie schválená ministerstvem je důkazem zodpovědnosti a koncepčnosti činnosti MAS jako partnera při společných aktivitách

3. VÝCHODISKA, POUŽITÉ METODY, HARMONOGRAM PRACÍ

V úvodu koncepční části je stručně vymezeno **Zájmové území strategie**, které je shodné s územní působností MAS. Tvoří ho 31 obcí s rozlohou 48 097 ha a 35 912 obyvateli (1.1.2020). Následuje velice stručný popis 15 leté historie MAS - MAS Sdružení SPLAV je jednou z nejdéle působících MAS na území ČR.

Detailněji je pak popsáno **Zapojení komunity do zpracování dokumentu**. V případě územních strategií MAS je zapojení komunity rozsáhlé a potvrzuje to i tato strategie. MAS při zpracování dokumentu úzce spolupracovala se všemi 54 členy MAS, takže měla přímé informace z naprosté většiny obcí v území. Komunikovala s nimi jak na dálku (e-maily, telefony), tak i přímo na pravidelných valných hromadách. Prostřednictvím webových stránek, sociálních sítí i osobních

kontaktů uspořádala i anketu pro všechny obyvatele v území, zároveň uspořádala i několik diskuzních skupin..

Následovala **Socioekonomická analýza**, která vychází z kombinace dvou odlišných metod získávání informací o území. Podstatou expertní metody je získávání objektivních informací na základě statistických dat, ÚPD, odborných dokumentů apod., komunitní metodou je získávání informací od místních aktérů formou setkávání, rozhovorů, dotazníkových šetření apod. MAS využívá ke zpracování strategie obě metody. Vzhledem k tomu, že byla detailněji zpracována v samostatné příloze, ve vlastním dokumentu je uvedeno pouze shrnutí nejdůležitějších poznatků z této analýzy. Socioekonomická analýza ústí v tradiční **SWOT** analýzu a tím definuje silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby regionu.

Následuje vyhodnocení **Rozvojového potenciálu**. Pro toto vyhodnocení bylo území rozděleno do dvou oblastí s poměrně odlišnými charakteristikami – horské a podhorské oblasti. Každá z těchto oblastí má rozdílný potenciál k dalšímu rozvoji. Na základě provedených analýz a hodnocení byl sestaven seznam 15 **Rozvojových potřeb** jako podklad pro stanovení cílů činnosti Sdružení SPLAV v rozvoji Rychnovska v následujícím období - popisuje nedostatky, které je potřeba v území postupně odstraňovat pro jeho další úspěšný rozvoj a současně zohledňuje reálné možnosti regionu toto zajistit

Třetí kapitolou je **Strategická část**, která obsahuje **Vizi** situace v posuzovaném území na konci naplánovaného období a z ní vycházející 3 **Strategické cíle**. K jejich naplnění bylo definováno 15 **Specifických cílů** a 14 **Opatření**. Opatření se navzájem prolínají jak ve strategických, tak i specifických cílech. Strategie MAS je zpracovaná tak, že jednotlivé problémové oblasti, cíle, i samotná opatření jsou navzájem provázaná a plnění cílů i opatření není možné je uskutečňovat jednotlivě. Ve strategii je pomocí matice znázorněna přehledná vazba mezi všemi opatřeními. Jedná se nejčastěji o věcnou vazbu, různě vystupňovanou, a také vazbu časovou.

V další části dokumentu je popsána **Vazba na jiné související strategické dokumenty**. SCLLD Sdružení SPLAV se úzce prolíná jak s bezprostředně nadřazeným rozvojovým dokumentem – Strategií rozvoje Královéhradeckého kraje na období 2021-27 (každý specifický cíl strategie MAS je v souladu s cílem krajské strategie), tak i základním rozvojovým

dokumentem České republiky, kterým je Strategie regionálního rozvoje České republiky 2021+ (SRR21+). Všechna opatření MAS jsou naplňována prostřednictvím Strategického cíle č. 3 Strategie ČR, který je zaměřen na tzv. Regionální centra vyššího řádu a jejich zázemí a jejich specifických cílů. Celé území MAS spadá to této kategorie.

Závěrečná **Implementační část** dokumentu nejprve popisuje činnost a strukturu MAS vč. jednotlivých **Komunikačních prvků** jak uvnitř MAS (mezi zaměstnanci a členy MAS), tak i směrem k veřejnosti. Následuje popis **Animace subjektů** v území k účasti na realizaci cílů strategie a také popis **Spolupráce** MAS při realizaci strategie na místní, regionální, státní i mezinárodní úrovni.

Důležitou součástí strategie je vždy zpětná vazba – popis, jakým způsobem lze hodnotit realizaci aktivit, uvedených ve strategii. MAS musí povinně sledovat **Indikátory**, uvedené v tzv. národním číselníku indikátorů. Pomocí nich se hodnotí, jakým způsobem MAS administruje finanční prostředky EU. Zároveň však MAS kromě povinných indikátorů sleduje i vlastní hodnoty indikátorů. Ke každému ze tří strategických cílů si stanovila jeden indikátor výstupu, kterým bude sledována bezprostřední aktivita, která je výstupem daného cíle, a 2-3 indikátory výsledku (výsledky vznikají v souvislosti s aktivitami projektu, které na ně mají výrazný vliv, ale dosažení výsledku je zčásti závislé i na vlivech nezávislých na aktivitách projektu).

V závěru dokumentu jsou popsána **Rizika** plnění strategických plánů, míra jejich závažnosti a připravenost k jejich odstranění.

4. OSNOVA DOKUMENTU, POPIS KAPITOL

Dokument Strategie rozvoje území v současné chvíli tvoří tzv. koncepční část s 37 stranami, která má 6 samostatných příloh. Nejrozsáhlejší přílohou je socioekonomická analýza území, která má 29 stran. Na koncepční část strategie budou v pro stejné období navazovat tematické strategické/programové rámce (Lidské zdroje, Rozvoj venkova, Podnikání, Životní prostředí,..) s podrobným rozpisem akčních plánů obsahujících konkrétní aktivity, harmonogram jejich realizace a způsob financování.

Obsah

1. Popis území působnosti MAS a popis zahrnutí komunity do tvorby strategie
 - Vymezení území působnosti strategie
 - Stručná socioekonomická charakteristika území
 - Popis zahrnutí komunity do tvorby strategie
 - Popis historie a zkušeností MAS
2. Analytická část
 - Socioekonomická analýza, SWOT analýza
 - Analýza rozvojových potřeb a rozvojového potenciálu území působnosti
3. Strategická část
 - Strategický rámec
 - Vize, strategické cíle.
 - Specifické cíle a opatření Strategického rámce
4. Implementační část
 - Vazba na Strategii regionálního rozvoje ČR 21+ a další sektorové a územně rozvojové strategie
 - Popis integrovaných rysů strategie, popis inovativních rysů strategie
 - Popis řízení včetně řídicí a realizační struktury
 - Popis animačních aktivit
 - Popis spolupráce
 - Popis monitoringu a evaluace strategie
 - Indikátory na úrovni strategických cílů
 - Analýza rizik

Dokument má tyto přílohy:

- Profil území – analytická část SCLLD
- Doklady o zapojení komunity do tvorby SCLLD 2021-2027
- SWOT analýza
- Strom problémů
- Strom cílů
- Seznam opatření

5. VÝSTUPY a VÝSLEDKY

V této kapitole jsou jako příklad uvedeny výňatky ze strategického plánu Sdružení SPLAV

Shrnutí analýzy podle expertní metody (statistická data a další odborné podklady):

- Území MAS se nachází při hranici s Polskem a je poměrně členité, velkou část tvoří Orlické hory a jejich podhůří
- Převládají venkovské obce střední velikosti, větší města a obce se nacházejí pouze v podhorské části území
- Hustota zalidnění je ve srovnání s většinou území ČR podprůměrná, velmi nízká je především v horské části
- Přirozeným centrem celého území je město Rychnov n/K s cca 11 tis. obyv.

- Počet obyvatel v území dlouhodobě kolísá, početně rostou v posledních letech spíše menší obce
- Výrazně se mění věková struktura v populaci. Snižuje se podíl dětské složky, výrazně roste zastoupení seniorů.
- Sídelní stabilita je (podíl obyvatel, kteří se narodili v obci současného bydliště) v horské části MAS nízká, na ostatním území průměrná
- Vzdělanost obyvatelstva je ve srovnání s ČR podprůměrná
- Celé území MAS má velmi nízkou míru nezaměstnanosti
- Více obyvatel (ve srovnání s průměrem ČR) dojíždí za prací do jiné obce
- Větší než průměrné je zastoupení obyvatel, kteří v území nežijí trvale
- Relativně dobrá je vybavenost prvky technické infrastruktury v podhorské části, horší pak v horské části MAS
- Technická infrastruktura je často zastaralá ve špatném technickém stavu
- Horská část území má špatnou dopravní dostupnost do vzdálenějších regionálních center
- Intenzita dopravy v posledních letech výrazně narostla
- Dopravní obslužnost do „střediskového“ města (RK) je dobrá
- Zejména malé nebo horské obce mají horší vybavenost službami a dalšími prvky občanské infrastruktury
- Poměrně dobrá je v území kvalita bydlení, avšak s nižší bytovou výstavbou po r. 2000
- Ve většině obcí probíhá bohatý společenský život
- Existuje jeden dominantní zaměstnavatel (ŠKODA AUTO Kvasiny) s téměř 10 tis. zaměstnanci
- Ostatní tradiční průmyslová činnost byla v předchozích letech výrazně utlumena
- V celém území je rozšířená zemědělská činnost, která je především v horské části zaměřena spíše na živočišnou výrobu
- Životní prostředí má dobrou úroveň (velké množství zelených ploch vč. chráněných území, nízké znečištění ovzduší, průběžná likvidace odpadů)
- Území MAS má nadprůměrný podíl lesů ve srovnání s ČR
- Velkou část zaujímá CHKO Orlické hory

- Území je turisticky atraktivní, přesto poměrně málo navštěvované turisty

Shrnutí analýzy podle komunitní metody (dotazníková šetření, debaty...):

- Pro území MAS Sdružení SPLAV je typická zachovalá příroda Orlických hor i jejího podhůří a s ní spojený klid a pohoda
- Územím, kde probíhají největší změny, je jednoznačně oblast v okolí průmyslové zóny Kvasiny
- Průmyslová zóna přináší sice mnoho pracovních příležitostí, převažují však její negativní vlivy – nadměrná dopravní zátěž, znečišťování životního prostředí, kriminalita, nedostatek bytů apod.
- Nejžádanějším místem pro život jsou obce v jižní části území při Divoké Orlici (Potštejn, Záměl), v Orlických horách pak Říčky
- Nejčastějšími výletními místy i lokalitami pro návštěvy regionu jsou Orlické hory a obec Potštejn
- Problémem je nedostatek zdravotních služeb v území, bude vzrůstat potřeba sociálních služeb pro seniory
- Nejvíce finančních prostředků by mělo směřovat jednak do oblasti dopravy (obchvaty, místní komunikace) a životního prostředí (hospodaření s vodou)
- Jsou občasně konflikty mezi trvale bydlícími a obyvateli, kteří se zde zdržují pouze přechodně
- Přechodně ubytovaných je příliš, mnozí nejsou evidováni, neodvádějí poplatky za odpady, vytěžují kapacity zdravotnických zařízení
- Území je moc odlehlé a je na okraji zájmu Kraje i státu

Strategický rámec

V přípravě strategie pro období po roce 2021 vychází MAS z předpokladu, že i přes oslabení hospodářské situace občanů i státu v důsledku koronavirové epidemie jsou ekonomické potřeby lidí v zásadě naplněny. Na území MAS se nenachází kompaktní sociálně vyloučená lokalita ani větší skupina sociálně vyloučených občanů. Území je hospodářsky, ekologicky i společensky stabilní, bez dramatických otřesů, životní úroveň občanů je nadprůměrná v rámci ČR. Za svůj úkol proto MAS v novém období pokládá využití této

situace k rozšíření sfér zájmu o trvalé a celospolečensky významné hodnoty, jako je udržitelnost, zodpovědnost, sounáležitost, spolupráce, a to jak v místním, tak i mezinárodním rozsahu. Zároveň však je přáním členů MAS připomínat i méně zásadní stránky života a přispět k pestrosti života podporou různorodých zájmových aktivit občanů.

VIZE Rychnovska 2021-27:

HOSPODÁŘSKÁ STABILITA REGIONU JE PŘÍLEŽITOSTÍ K NACHÁZENÍ NOVÝCH SPOLEČNÝCH HODNOT A JEJICH SDÍLENÍ

MISE MAS Sdružení SPLAV 2021-27:

MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA A JEJÍ ČLENOVÉ JSOU PRŮVODCI OBČANŮ RYCHNOVSKA NA CESTĚ K ZODPOVĚDNÉMU A PESTRÉMU ŽIVOTU

- REGION JE PŘIPRAVENÝ NA DEMOGRAFICKÉ A SOCIÁLNÍ ZMĚNY (problémová oblast OBČANÉ).
- REGION JE PŘIPRAVENÝ NA HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ (**problémová oblast HOSPODAŘENÍ**)

- Problematika rozvoje regionu byla seskupena do třech priorit (problémových oblastí), která jsou zároveň v souladu se základními obecnými pilíři udržitelného rozvoje:

-

- PROSTŘEDÍ = Environmentální pilíř
- OBČANÉ = Sociální pilíř
- HOSPODAŘENÍ = Ekonomický pilíř
- Tím je zajištěna provázanost záměrů MAS s obecnou koncepcí udržitelného rozvoje a nadřazenými strategickými dokumenty.

-

- Cíle MAS a priority rozvoje území byly uspořádány do Stromu cílů a Přehledu opatření tak, aby byla přehledně doložena souvislost mezi zjištěnými problémy, cíli MAS v jejich řešení a kroky, kterými hodlá tyto cíle naplňovat. Stanovené cíle jsou zohledněny v opatřeních připravených pro realizaci na území Sdružení SPLAV.

- Postupné a systematické naplňování stanovených cílů jako vzájemně propojeného systému přispěje k dosažení požadovaného rozvoje regionu a ke snižování rozdílů mezi jeho jednotlivými částmi.

-

- V návaznosti na stanovení 3 problémových oblastí si MAS jako své základní strategické cíle pro období 2021 - 27 si MAS stanovila tyto cíle:

- REGION JE PŘIPRAVENÝ NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ (problémová oblast PROSTŘEDÍ).

Indikátory strategických cílů a provázanost cílů a opatření SCLLD

Strategický cíl ^a	Indikátor strategického cíle ^a	Specifické cíle ^a	Opatření Strategického rámce ^a
A. REGION JE PŘIPRAVENÝ NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. ^a	Počet akcí vedoucích ochraně životního prostředí ^a Počet částí obcí území napojených na veřejnou dopravu ^a Koefficient ekologické stability ^a	1. Venkovský a přírodní charakter regionu je koncepčně chráněn před nevhodnou stavební činností. ^a	A1 Zdravé prostředí ve volné krajině ^a A2 Udržované prostředí v sídlech ^a B1 Podnětná výchova a vzdělávání ^a C4 Spolehlivá informovanost a spolupráce ^a
		2. Modernizovaná technická a dopravní infrastruktura a moderní ekologické technologie nepoškozují životní prostředí sídel a krajiny. ^a	A3 bezpečná dopravní infrastruktura ^a A4 Hospodárná technická infrastruktura ^a C4 Spolehlivá informovanost a spolupráce ^a
		3. Sídla a krajina jsou dostatečně chráněna před krizovými situacemi. ^a	A1 Zdravé prostředí ve volné krajině ^a A2 Udržované prostředí v sídlech ^a B1 Podnětná výchova a vzdělávání ^a B6 Zodpovědná veřejná správa a bezpečnost ^a C4 Spolehlivá informovanost a spolupráce ^a
		4. Rozsah a kvalita zemědělské a lesní půdy, místně příslušných přírodních porostů a prvků, vod, rostlin i živočichů v krajině jsou stabilizované. ^a	A1 Zdravé prostředí ve volné krajině ^a C4 Spolehlivá informovanost a spolupráce ^a
		5. Občané mají zájem o životní prostředí a jsou si vědomi své zodpovědnosti za jeho kvalitu. ^a	B1 Podnětná výchova a vzdělávání ^a C4 Spolehlivá informovanost a spolupráce ^a
B. REGION JE PŘIPRAVENÝ NA DEMOGRAFICKÉ A SOCIÁLNÍ ZMĚNY. ^a	Počet akcí vedoucích k připravenosti na demografické a sociální změny ^a Počet obyvatel celkem ^a Podíl obyvatel v předproduktivním věku (%) ^a Podíl obyvatel starších 15 let se středněškolským a vyšším vzděláním (%) ^a	1. Sociální vazby v rodinných i obecních komunitách jsou trvalé a funkční, obce jsou zodpovědné za své občany a občané zodpovídají za prosperitu své obce. ^a	B3 Prospěšná zdravotní a sociální péče ^a B6 Zodpovědná veřejná správa a bezpečnost ^a B1 Podnětná výchova a vzdělávání ^a B2 Dostupné bydlení ^a B4 Respektovaná kultura a tradice ^a C4 Spolehlivá informovanost a spolupráce ^a
		2. Celoživotní vzdělávání je zajištěno rozmanitými a dostupnými vzdělávacími programy a institucemi. ^a	B1 Podnětná výchova a vzdělávání ^a C4 Spolehlivá informovanost a spolupráce ^a
		3. Znevýhodněným občanům je věnována dostatečná veřejná i individuální péče s cílem jejich zapojení do života společnosti. ^a	B3 Prospěšná zdravotní a sociální péče ^a B6 Zodpovědná veřejná správa a bezpečnost ^a C4 Spolehlivá informovanost a spolupráce ^a
		4. Občané regionu žijí zdravě a aktivně a mají dobré podmínky pro svůj životní styl. ^a	B3 Prospěšná zdravotní a sociální péče ^a B1 Podnětná výchova a vzdělávání ^a B5 Všestranné sportovní a volnočas. aktivity ^a C4 Spolehlivá informovanost a spolupráce ^a
		5. Občané jsou si vědomi zodpovědnosti za společné cíle a trvalé hodnoty chránící je před přechodnými vlivy a zájmy. ^a	B1 Podnětná výchova a vzdělávání ^a C4 Spolehlivá informovanost a spolupráce ^a
C. REGION JE PŘIPRAVENÝ NA HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ. ^a	Počet akcí vedoucích k hospodářskému rozvoji ^a	1. Region se rozvíjí jako místo pro trvalý život i turistiku. ^a	C4 Spolehlivá informovanost a spolupráce ^a C3 Užitečné služby, obchod, řemesla ^a B1 Podnětná výchova a vzdělávání ^a B2 Dostupné bydlení ^a

Počet turistů v regionu za rok Počet podnikatelů na 1 000 obyvatel Míra nezaměstnanosti (%)	2. Dostatečná nabídka základních služeb a různorodých pracovních míst s alternativními úvazky stabilizuje obyvatelstvo regionu.	A2-Udržované prostředí v sídlech B1-Podnětná výchova a vzdělávání B2-Dostupné bydlení B3-Prospěšná zdravotní a sociální péče B4-Respektovaná kultura a tradice B5-Všestranné sportovní a volnočasové aktivity B6-Zodpovědná veřejná správa a bezpečnost C3-Užitečné služby, obchod, řemesla C4-Spolehlivá informovanost a spolupráce
	3. Obce, podnikatelé a neziskový sektor spolupracují na rozmanitých aktivitách.	B1-Podnětná výchova a vzdělávání C4-Spolehlivá informovanost a spolupráce
	4. Hospodářská odvětví jsou rozvíjena v koordinaci s absorpční kapacitou regionu s prioritizací rozmanité místní výroby a služeb pro místní obyvatelstvo.	C1-Prosperující zemědělství C2-Ohleduplný průmysl C3-Užitečné služby, obchod a řemesla C4-Spolehlivá informovanost a spolupráce
	5. Historicky a společensky významná místa, objekty a prvky jsou zachovávány, udržovány a využívány.	B1-Podnětná výchova a vzdělávání B4-Respektovaná kultura a tradice C4-Spolehlivá informovanost a spolupráce

VYUŽITÍ DOKUMENTU, ZKUŠENOSTI ZADAVATELE, ZPRACOVATELE A UŽIVATELE DOKUMENTU – VÝHODY, CHYBY, RIZIKA, DOPORUČENÍ

Tento dokument je poměrně čerstvý, o jeho využití a zkušenostech s ním tedy bude lepší informovat až s určitým odstupem. Nicméně na základě zkušeností s obdobným dokumentem v předchozím období můžeme konstatovat, že dokument byl relativně hojně využíván především kanceláří MAS Sdružení SPLAV (zpracovatel dokumentu), která jej využívala zejména při administraci programových rámců, využívala z něj i analytické údaje při realizaci jiných činností. Dokument samozřejmě využívali i mnozí žadatelé o finanční podporu z území MAS a také i orgány státní správy. V právě začínajícím programovém období se pro jednotlivé MAS a jejich základní strategický dokument více sjednotila jeho osnova, bude tak snadnější porovnatelnost a návaznost na dokumenty a požadavky řídicích orgánů. Velkou výhodou dokumentu je detailní znalost prostředí zpracovatele při jeho tvorbě.

Pozitivní aktivity, které se realizovaly na základě dokumentu

Strategie 2022-27 bude teprve naplňována, ale jelikož navazuje na obdobný dokument z předchozího programového období, lze uvést aktivity z minulého období. V letech 2015-2021 jsme vyhlásili celkem 46 výzev ve 4 operačních programech EU (z toho 27 IROP, 5 OPŽP, 8 OPZ a 6 PRV). V rámci strategie jsme

finančně podpořili 45 projektů (37 IROP, 3 OPŽP, 7 OPZ a 98 PRV) a dotace těmto projektům činila cca 95 mil. Kč (IROP 45,2 mil., OPŽP 1,1 mil., OPZ 10,5 mil. a PRV 38,1 mil.).

V nadcházejícím programovém období bychom měli mít mírně navýšené množství finančních prostředků, proto předpokládáme v rámci Strategie 2022-27 vyhlásit přibližně stejný počet výzev a podpořit minimálně obdobné množství projektů.

b) Případové studie: Příklady dobré praxe či neúspěchů

Strategie rozvoje obce Potštejn v letech 2016-26.

Strategie rozvoje obce Potštejn je příkladem postupu zpracování strategického dokumentu pro rozvoj malé obce. Důvodem objednávky strategického plánu byla dlouhodobá rozpolcenost obce zapříčiněná dvěma dominantními funkcemi, které obec plní - obytnou a turistickou a konfliktům mezi nimi. Vedlejším důvodem bylo i vyjasnění možnosti dotační podpory různých investičních a neinvestičních záměrů v obci.

2. ZADAVATEL, ZPRACOVATEL, TERMÍN ZPRACOVÁNÍ

Zadavatel: Obec Potštejn, Královéhradecký kraj, Česká republika
 Zpracovatel: Sdružení SPLAV, z.s., Rychnov nad Kněžnou, Královéhradecký kraj, Česká republika
 Termín zpracování: 2/16 – 2/17

Rozsah dokumentu: 58 stran a 6 příloh
Odkaz na plnou verzi:

3. ZADÁNÍ, ÚČEL A CÍL STRATEGICKÉHO PLÁNU

Obec Potštejn zastoupená starostou obce požádala Místní akční skupinu Sdružení SPLAV o vypracování strategického plánu rozvoje obce na období 2016-26. Bylo dohodnuto, že pracovníci MAS vypracují dokument v souladu s metodikou Ministerstva pro místní rozvoj, tedy v základním členění část analytická, strategická a implementační. Forma zpracování byla dohodnuta kombinovaná – expertní především zaměstnanci Sdružení SPLAV a komunitní se zapojením zástupců vedení obce, dalších vybraných občanů a veřejnosti obce.

Obec Potštejn je tradičním turistickým centrem regionu s množstvím historických a přírodních atraktivit a jejich vysokou návštěvností. Zároveň patří k populačně větším sídlům regionu a je stálým domovem takřka 1 000 občanů. Těm přináší intenzivní turistický ruch řadu výhod, ale i nevýhod. Obě funkce obce – sídelní i turistickou je potřeba zachovat a rozvíjet ve vzájemné symbióze.

Obec Potštejn má zpracovaný Územní plán jako podklad koncepčního funkčního využití území, obci však chyběl obdobný strategický dokument, který by organizoval aktivity v obci z hlediska časové posloupnosti, vzájemné souvislosti, potřeb občanů a finančních možností investorů. Takovým dokumentem může být Strategický plán rozvoje obce.

Cílem strategického plánu a jeho tvorby tedy bylo společnými silami komunity občanů obce, jejich vedoucích představitelů a pracovníků Místní akční skupiny Sdružení SPLAV navrhnout systém postupných kroků vedoucích k rozvoji obce jako významného turistického cíle při zachování a zvyšování kvality života stálých obyvatel.

Předpokládání uživatele strategického plánu:

- Zastupitelstvo obce Potštejn** – využíváním doporučených opatření a časové posloupnosti dojde k efektivnějšímu zužitkování předností obce při zachování občanského smíru.
- Obyvatelé obce Potštejn** – veškeré záměry v obci budou porovnávány s doporučeními strategického plánu, budou omezeny škodlivé zásahy do životního prostředí obce.
- Investoři v obci Potštejn** – strategický plán bude podkladem pro počáteční rozhodování o realizaci záměru, bude zárukou souladu záměru s vývojem obce i souhlasu ZO a veřejnosti s jeho realizací.
- Poskytovatelé dotací, veřejné instituce** – strategický plán bude dokladem o koncepčním plánování v obci a souladu předkládaného záměru s dlouhodobými záměry obce.

4. VÝCHODISKA, POUŽITÉ METODY, HARMONOGRAM PRACÍ

Pro vypracování strategického plánu rozvoje obce byla použita kombinace metod expertní a komunitní. Expertní metoda vychází z objektivně zjištěných statistických údajů a jejich porovnání s obcemi s obdobnými rozvojovými podmínkami. Jako zdroj těchto informací byly využity údaje Českého statistického úřadu, Úřadu Královéhradeckého kraje a dalších organizací především státní a veřejné správy. Komunitní metoda je postavena na shromáždění mnoha subjektivních názorů zástupců různých zájmových skupin, jejich mediací a vyhodnocení. Zdrojem těchto informací jsou dotazníková šetření, řízené rozhovory, besedy, veřejná projednávání apod.

Dokument Strategický plán rozvoje obce Potštejn je podkladem pro rozvoj obce v letech 2016-26. Na základě popisu území formou objektivních dat statistických přehledů i subjektivních názorů účastníků dotazníkového šetření byl zpracován **Profil území** a provedena jeho **Analyza** s určením předností i nedostatků, příležitostí a největších problémů - **SWOT**. Dále byla formulována ideální **Vize** podoby obce a vytyčeny tři **Strategické cíle** směřující k jejímu naplnění. Tyto cíle obsahují tedy jak objektivně podchycenou potřebu obce popsanou v profilu území, tak i společenské preference formulované ve vizi. Každý ze strategických cílů je dále rozdělen na podrobnější **Specifické cíle**, ke kterým jsou formou **Opatření** navrženy kroky k jejich dosažení.

Ke každému **Opatření** byly přiřazeny **Indikátory** s uvedením počáteční a cílové hodnoty. Míra splnění cílových hodnot indikátorů je měřítkem dosažení cílů strategického plánu a ověřením správného nastavení postupů. Plnění indikátorů by mělo být průběžně sledováno a vyhodnocováno 1x ročně.

Evaluační strategického plánu by měla být na základě takto získaných informací provedena 2x v období jeho platnosti – v roce 2020 a v roce 2025. V těchto obdobích může dojít k výraznější úpravě strategického plánu, např. změně některých cílů, vynětí či zavedení nových opatření a změně hodnot indikátorů. K menším změnám – rozšíření opatření, přeformulaci cílů, změně pořadí akčního plánu může docházet častěji podle potřeby, vždy však na základě projednání a schválení návrhu v zastupitelstvu obce.

K dokumentu je dále připojen **Akční plán**, to je seznam připravovaných záměrů naplňujících opatření strategického plánu. Každý záměr je opatřen údajem o možnosti financování a zařazen do harmonogramu, který tak stanoví pořadí realizace jednotlivých záměrů. Hlavním hlediskem časového nastavení realizace je potřebnost záměru z pohledu obce a dále také možnost zajištění spolufinancování

záměru formou dotace z fondů EU a ČR. Akční plán je plánován vždy na období 2 let, pořadí realizace záměrů může být měněno na základě aktuálních potřeb obce a finančních možností.

5. OSNOVA DOKUMENTU

Dokument byl zpracován podle této osnovy:

1. Úvod
 - Základní informace o strategii, pojmy
 - Organizace tvorby (tým, strany a zodpovědnost, náklady a harmonogram)
 - Kontext a účel vzniku, související strategické dokumenty
 - Uživatelé
2. Definice a analýza řešené problematiky
 - Definice problematiky, dosavadní opatření
 - Prostředí a očekávaný vývoj, vývoj při nulové variantě
 - Souhrn výsledků klíčových expertních analýz (území, obyvatelstvo, hospodářství, infrastruktura, vybavenost, životní prostředí, veřejná správa,...)
 - Souhrn výsledků komunitních šetření
 - SWOT analýza, vyhodnocení, definice a hierarchizace problémových oblastí
3. Vize a základní strategické směřování
 - Vize směřování, název a popis strategických cílů
4. Popis cílů a jednotlivých strategických oblastí
 - Název a popis specifických cílů, dopady naplnění
 - Přehled a popis opatření, výsledky a výstupy jejich realizace, indikátory
5. Implementace strategie
 - Struktura a systém řízení
 - Plán realizace aktivit
 - Systém monitorování a evaluace
 - Systém řízení rizik
6. Postup tvorby strategie
 - Autoři a popis postupu tvorby strategie

Dokument má tyto přílohy:

- Podrobný profil území
- Vyhodnocení dotazníkového šetření
- Tabulka soustavy cílů a opatření
- Akční plán na celé období
- Roční akční plán na nejbližší období
- Fotodokumentace

6. VÝSTUPY a VÝSLEDKY

V této kapitole jsou jako příklad uvedeny výňatky ze strategického plánu rozvoje obce Potštejn.

Analýza – souhrn

Potštejn je atraktivní obec, ležící v malebné poloze údolí Divoké Orlice. Má velmi bohatou historii, i v současnosti však žije čilým společenským životem. Počet obyvatel obce v posledních letech mírně roste a přibližuje se k hranici 1000 občanů. Růst počtu obyvatel způsobuje zejména aktivní migrace do obce. Stěhují se do ní především starší obyvatelé, obec tak má poměrně vysoký věkový průměr i podíl obyvatel v poproduktivním věku. Naopak obec má méně ekonomicky aktivních občanů.

V Potštejně provozuje svoji činnost značné množství spolků a každoročně se pořádá velké množství kulturních, sportovních i jiných společenských akcí.

Potštejn nabízí pracovní příležitosti v několika společnostech, poměrně velká část obyvatel pracuje ve službách a dalších odvětvích pro cestovní ruch. Celková nabídka pracovních příležitostí v obci je však nedostatečná, proto musí velká část ekonomicky aktivních obyvatel obce dojíždět za prací do sousedních obcí a měst. V zemědělství pracuje poměrně málo obyvatel Potštejna.

Obec má poměrně dobré dopravní spojení jak do okolních obcí, tak i do vzdálenějších regionálních center. Leží i na železniční trati spojující obec s krajským městem Hradcem Králové a jeho prostřednictvím i s hlavním městem Prahou.

Čím dál více obyvatel používá k dopravě automobily, stejně tak roste přeprava zboží po silnici, intenzita provozu se proto zvyšuje. Část obce, kterou prochází silnice 1. třídy, je tak negativně ovlivněna tranzitní dopravou jak osobních aut, tak zejména kamionů z nákladní dálkové dopravy.

Obec je napojena na veřejný vodovod, má i svoji úpravnu vody. Kanalizační síť vč. ČOV je zavedena jen v části obce, předpokládá se její rozšíření i do okrajových částí.

V Potštejně je dostatečný počet domů a bytů pro bydlení, kromě toho probíhá i nová bytová výstavba. Další pozemky pro výstavbu nových rodinných domů jsou připraveny a částečně zasiťovány. V obci je

rovněž poměrně vysoký podíl domů využívaných k rekreaci.

Základní občanská vybavenost se nachází přímo v obci – pošta, mateřská i základní škola (pro 1.-5. ročník), sál pro kulturní akce, tělocvična, sportovní i dětské hřiště, zdravotnické zařízení i dům s pečovatelskou službou. Pouze za specializovanými službami je nutné dojíždět do okolních měst, jejich dopravní dostupnost je však velmi dobrá.

Velkou předností Potštejna je množství historických, kulturních i přírodních památek na jeho území. Obec má rozvinutou infrastrukturu pro cestovní ruch, nachází se zde množství ubytovacích i stravovacích zařízení, pravidelně se zde pořádá několik akcí, které přesahují lokální význam. Obytná a rekreační funkce se tak v obci do značné míry prolínají. S rozvojem turistiky souvisí i rozvoj podnikatelského prostředí. Spolupráce podnikatelského sektoru při rozvoji obce má určité rezervy a zároveň velký potenciál.

Problémové oblasti – souhrn.

Problematika rozvoje obce je rozdělena do tří témat (problémových oblastí).

PROSTŘEDÍ. Souhrnným problémem celého regionu je: Snižování kvality života a životního prostředí. Z analýzy území obce vyplývá, že kvalita přírodního prostředí je poměrně dobrá, působením různých vlivů se však zhoršuje. Jedná se zejména o dopravní zátěž jak průjezdnou, tak i místní dopravou včetně parkování návštěvníků obce. To způsobuje nadměrnou prašnost, hluk poškozování zeleně a ohrožuje bezpečnost občanů. V části obce chybí chodníky i technická infrastruktura, stávající sítě chátrají. Prostředí je narušováno výstavbou a provozem některých zařízení služeb pro návštěvníky a akcemi výrazně převyšujícími kapacitu obce.

OBČANÉ. Souhrnným problémem regionu v této oblasti je: Zhoršování demografické a sociální struktury obyvatelstva. Z analýzy situace v obci vyplývá, že obyvatelstvo stárne i v důsledku přistěhování lidí v postproduktivním věku do rekreačních objektů. Tím se snižuje podíl ekonomicky

aktivních občanů a dochází k rozporům mezi jednotlivými zájmovými skupinami občanů – rekreačních obyvatel vyžadujících klid, mladších občanů s rodinami kladoucích důraz na služby a občanské vybavení pro rodiny, pracovní místa, dopravní obslužnost, atp. a návštěvníků obce se zájem o návštěvnické služby, dostatek parkovacích míst, přístup k turistickým cílům, atp.

PODNIKÁNÍ. Souhrnným problémem regionu je: Zmenšování rozmanitosti podnikatelských aktivit. V regionu je nízká míra vzdělanosti obyvatel a také malý počet samostatně podnikajících osob. V tomto je obec spíše výjimkou, protože na jejím území vzniká díky podnikatelským aktivitám více pracovních míst ve službách. Rozvoj podnikání ale vyžaduje větší regulaci, protože v některých případech (pohostinství, pořádání trhů, poutí, přehlídek, atp.) aktivity přesahují kapacitu obce a narušují její architektonický ráz a obytnou funkci.

Vize

Rozvoj turistického potenciálu obce při zachování kvality života trvale žijících obyvatel.

Cíle – souhrn.

Soustava cílů a opatření a jejich indikátorů

Strategický cíl ^α	Specifický cíl ^α	Opatření ^α	Indikátor ^α
A. Dobré životní prostředí Indikátor: spokojenost občanů ^α	A.1-Technická infrastruktura-zajištěna Indikátor: výše finančních prostředků obce do technické infrastruktury ^α	A.1.1-Výstavba a oprava kanalizace a ČOV ^α	Počet obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci a ČOV ^α
		A.1.2-Výstavba a oprava vodovodů a vodních zdrojů ^α	Délka opravených vodovodů (m) ^α
		A.1.3-Výstavba a oprava elektrických rozvodů a veřej. osvětlení ^α	Délka opraveného vedení veřejného osvětlení (m) ^α
	A.2-Dopravní infrastruktura-doplněna Indikátor: výše finančních prostředků obce do dopravní infrastruktury ^α	A.2.1-Výstavba a oprava komunikací pro pěší a cyklisty ^α	Délka nově postavených/rekonstruovaných chodníků (m) ^α
		A.2.2-Výstavba a oprava komunikací pro motorová vozidla ^α	Délka opravených místních komunikací (m) ^α
		A.2.3-Rehabilitace železničních tratí a nádraží ^α	Zvýšení počtu přepravených osob ^α
	A.3-Ohrožení životního prostředí sníženo Indikátor: výše finančních prostředků obce do snížení ohrožení životního prostředí ^α	A.3.1-Realizace protipovodňových opatření ^α	Počet realizací protipovodňových opatření ^α
		A.3.2-Realizace bezpečnostních a ekologických opatření v dopravě ^α	Počet projektů vedoucích k bezpečnosti v dopravě ^α
		A.3.3-Odstraňování bariér pěšího pohybu občanů ^α	Počet projektů, které vedou k odstranění bariér ^α
B. Spokojení a spolupracující občané Indikátor: saldo migrace ^α	B.1-Základní potřeby občanů zajištěny Indikátor: výše finančních prostředků obce do technické infrastruktury ^α	B.1.1-Výstavba a oprava objektů základního obč. vybavení a služeb ^α	Počet rekonstruovaných objektů občanského vybavení ^α
		B.1.2-Výstavba a oprava bytového fondu ^α	Počet nově postavených/rekonstruovaných bytů ^α
		B.1.3-Výstavba, oprava a provozování komunitních, sociálních a zdravotnických služeb ^α	Počet rekonstruovaných budov pro provozování soc. služeb ^α
		B.1.3-Podpora vzniku a udržení pracovních míst pro obyvatele ^α	Výše fin. prostředků na podporu pracovních míst/rok (tis. Kč) ^α
	B.2-Podmínky pro klidné soužití v obci vytvořeny Indikátor: výše finančních prostředků obce do podnikatelských, kulturních a sportovních aktivit ^α	B.2.1-Koordinace podnikatelských aktivit ^α	Počet podnikatelů/1000 obyvatel ^α
		B.2.2-Koordinace a regulace kulturních a sportovních aktivit v obci ^α	Počet nařízení k regulaci aktivit v obci ^α
	B.3-Spolkový život rozvíjen Indikátor: výše finančních prostředků obce na zajištění spolkového života ^α	B.3.1-Pořádání kulturních a sportovních akcí pro veřejnost ^α	Počet pořádaných kulturních a sportovních akcí ročně ^α
		B.3.2-Zajištění vybavení pro spolkovou a zájmovou činnost ^α	Výše fin. prostředků pro spolk. činnost/rok (tis. Kč) ^α
		B.3.3-Výstavba a oprava zařízení pro spolkovou a zájmovou činnost ^α	Počet rekonstruovaných zařízení ^α
C. Ekonomické zhodnocení	C.1.-Infrastruktura pro cestovní ruch zajištěna, turistické cíle propagovány	C.1.1-Výstavba, oprava a vybavení provozoven pro cestovní ruch ^α	Počet rekonstruovaných ubytovacích a stravovacích zařízení ^α
		C.1.2-Zvýšení kapacit, vybavení a kvality parkovacích ploch ^α	Počet nových parkovacích míst ^α
		C.1.3-Údržba historických zajímavostí ^α	Počet projektů za účelem údržby historických zajímavostí ^α

<p>potenciálu obce</p> <p>Indikátor: Počet turistů, kteří ročně navštíví obec</p>	<p>Indikátor: výše finančních prostředků obce do rozvoje cestovního ruchu a propagace obce</p>	C.1.4. Údržba přírodních zajímavostí	Počet projektů za účelem údržby přírodních zajímavostí
		C.1.5. Propagace, prezentace a spolupráce obce	Počet aktivit (akcí, projektů) pořádaných společně s okolními obcemi nebo jinými subjekty
	<p>C.2--Urbanistická a architektonická kvalita obce zachována</p> <p>Indikátor: Výše finančních prostředků obce na údržbu všech veřej. prostranství</p>	C.2.1. Úprava a vybavení veřejných prostranství a hřišť	Plocha/počet opravených veřejných prostranství a hřišť (m ²)
		C.2.2. Úprava a údržba zeleně	Plocha nově udržované veřejné zeleně (m ²)/počet vysázených ks
		C.2.3. Zpracování koncepčních dokumentů k regulaci stavebních a dalších aktivit	Počet zpracovaných koncepčních dokumentů

U každého cíle i opatření byl stanoven min. 1 indikátor sledující plnění stanoveného cíle. K indikátoru byla vždy stanovena výchozí a cílová hodnota (termín dosažení cílové hodnoty byl nejčastěji za 4-5 let od stanovení výchozí hodnoty), zdroj, jakým bylo možné hodnotu indikátoru ověřit (např. výkazy obce) a také subjekt, který byl zodpovědný za plnění indikátoru (obvykle obecní zastupitelstvo).

Implementace strategického plánu do plánování a realizace aktivit obce probíhá pod vedením starosty obce a jejího zastupitelstva. Akční plán by měl vždy být připravován pracovní skupinou složenou ze zástupců obce a jiných subjektů (zástupců spolků, škol, dopravců a další veřejnosti) a schvalován Zastupitelstvem obce. Proces přípravy a projednávání záměrů a aktivit zařazených do Akčního plánu je v kompetenci obce.

Finanční prostředky na realizaci záměrů zařazených do Akčního plánu se budou sestávat z finančních prostředků obce, finančních prostředků dalších subjektů a dotačních finančních prostředků. Snahou obce by mělo být vždy zajistit co nejvyšší podíl dotačních finančních prostředků.

Úspěšnost realizace záměrů Akčního plánu by měla být sledována prostřednictvím indikátorů jednotlivých opatření a cílů strategického plánu. Indikátory vyčíslují plánované hodnoty, kterých chce obec realizací záměrů dosáhnout, hranice úspěšnosti je většinou stanovena na 75% hodnoty indikátoru.

7. VYUŽITÍ DOKUMENTU, ZKUŠENOSTI ZADAVATELE, ZPRACOVATELE A UŽIVATELE DOKUMENTU – VÝHODY, CHYBY, RIZIKA, DOPORUČENÍ

Pro zpracování dokumentu byly použity osvědčené postupy. V rámci expertního zpracování jsme narazili na tradiční bariery v nedosažitelnosti či zastaralosti některých potřebných statistických údajů, velkou výhodou však byla výborná znalost obce a dobré kontakty jak s vedením obce, tak i s dalšími orgány veřejné správy, které nám některá potřebná data poskytly. V rámci komunitních metod jsme využili dotazníky rozeslané společně se zpravodajem obce do každé domácnosti. Díky tomu byla návratnost poměrně velká a zjištění vypovídající. Určitým nedostatkem byl malý zájem (obavy) vedení obce o další komunitní formy, přínosná by byla např. veřejná odborně facilitovaná setkání soupeřících zájmových skupin.

Přínosem dokumentu tak byla především veřejná deklarace zájmu o objektivní zodpovězení otázky směřování rozvoje ze strany obce postavená na reálných číslech a zohledňující převažující veřejné mínění. To posílilo autoritu a důvěru občanů ve vedení obce.

K plnění akčního plánu a tím i cílů strategie však dochází jen pozvolna a nahodile a obec podněty obsažené ve strategii aktivně nevyužívá. Chybou je nedostatečná průběžná diskuze o navržených krocích a jejich aktualizace, stejně jako aktualizace a vyhodnocování plnění akčního plánu. Aktivita navržené k snížení problémů jsou sice opomínány a v obci nadále probíhají intenzivní individuální podnikatelské aktivity, případné rozpory však nepřerůstají rámec sousedských vztahů. I to lze pokládat za výsledek procesu komunitního strategického plánování a koncepčního přemýšlení občanů o efektivním využívání rozvojového potenciálu obce. Důkazem je skutečnost, že obec Potštejn je v rámci širšího území hodnocena jako nejžádanější místo pro život.

Pozitivní aktivity, které se realizovaly na základě dokumentu

Některé projekty, navržené v akčním plánu strategie, byly již realizovány. Příkladem může být modernizace školy – v budově ZŠ proběhla rozsáhlá rekonstrukce a přestavba vedoucí k bezbariérovosti školy. V jejím podkroví byly

vybudovány dvě moderní učebny s novým nábytkem a interaktivní tabulí, jedna z učeben je počítačová.

Nedávno proběhla demolice již nevyhovující hasičské zbrojnice a následně byla na stejném místě postavena nová. V obci byla rovněž dokončena rekultivace místního rybníčku, realizovala se oprava potrubí, zároveň byl upraven i okolní prostor rybníka.

V současné době v obci probíhá např. oprava kanalizace a komunikace části obce, dále pak výstavba multifunkčního hřiště u ZŠ a rozběhové dráhy s doskočištěm, připravuje se oprava místního kostela.

Místní akční plán rozvoje vzdělávání v území ORP Rychnov nad Kněžnou

Místní akční plán rozvoje vzdělávání v území ORP Rychnov nad Kněžnou (MAP) je příkladem postupu zpracování tematického strategického dokumentu pro rozvoj územního celku. Jedná se o základní výstup stejnojmenného projektu, který realizuje MAS Sdružení SPLAV s podporou OP Výzkum, vývoj, vzdělávání (VVV).

1. ZADAVATEL, ZPRACOVATEL, TERMÍN ZPRACOVÁNÍ

Zadavatel: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Česká republika

Zpracovatel: Sdružení SPLAV, z.s., Rychnov nad Kněžnou, Královéhradecký kraj, Česká republika

Termín zpracování: 1/18 – 12/20

Rozsah dokumentu: 199 stran (vč. přehledu všech záměrů v oblasti vzdělávání)

2. ZADÁNÍ, ÚČEL A CÍL STRATEGICKÉHO PLÁNU

Místní akční plán rozvoje vzdělávání je rozvojový dokument pro území působnosti ORP Rychnov nad Kněžnou, které zahrnuje 32 obcí v okrese Rychnov nad Kněžnou v severovýchodní části

Čech. Dokument i celý projekt se realizuje ve všech správních obvodech ORP v České republice, jeho zadavatelem je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. MAP zpracovávalo MAS Sdružení SPLAV v letech 2019-2020 a dokument navazoval na obdobný materiál z r. 2016. Navazující dokument byl schválen Řídícím výborem MAP 18. prosince 2020.

Dokument MAP pro území Rychnovska byl zpracován v souladu s výzvou OP VVV, jejíž součástí byla doporučená Struktura Místního akčního plánu. Plán má 4 základní kapitoly - Analytická část; Strategická část (Strategický rámec MAP), Akční plán a Implementační část.

Cílem MAP je zlepšit kvalitu vzdělávání v mateřských a základních školách tím, že bude podpořena spolupráce zřizovatelů, škol a ostatních aktérů pro řešení místně specifických problémů a potřeb. Stanoví priority a jednotlivé kroky nutné k dosažení cílů vzdělávací politiky v území na základě místní potřeby a naléhavosti, lokálních přínosů a podloženosti reálnými daty a analýzami z území.

Předpokládání uživatelé strategického plánu

5. Sdružení SPLAV, z.s
6. Školy a další vzdělávací instituce v území
7. Veřejnost zajímající se o vzdělávání
8. Orgány veřejné správy

3. VÝCHODISKA, POUŽITÉ METODY, HARMONOGRAM PRACÍ

Analytická část detailně popisuje situaci ve vzdělávání na Rychnovsku. Na základě celostátně zveřejňovaných statistických dat (ČSÚ, úřad práce apod), ale také výkazů škol a jejich webových stránek je podrobně zpracována charakteristika vzdělávacích zařízení pro děti do 15 let – mateřské školy, základní školy, základní umělecké školy a také zařízení tzv. neformálního vzdělávání. Využita byla i dvě dotazníková šetření – jedno bylo adresované zaměstnancům škol (ředitelé, učitelé), druhé veřejnosti (především rodiče dětí a žáků).

Na podkladech pro strategickou část dokumentu se aktivně podílely pracovní skupiny MAP tvořené zástupci učitelů, ředitelů, rodičů, odborníků a zřizovatelů, a také expertní skupiny. Nejprve to byly 4 pracovní skupiny: Mateřské školy, Základní školy – 1. a 2. stupeň, Zájmové činnosti, na ně pak navázalo sedm pracovních skupin:

Vzdělávání pro žáka, Školy a učitelé, Spolupráce a otevřenost, pro rovné příležitosti, pro rozvoj matematické gramotnosti, pro rozvoj čtenářské gramotnosti a pro financování. Spolu s nimi fungovalo i šest expertních skupin (Předškolní výchova, Inkluze, Matematická gramotnost, Čtenářská gramotnost, Technické kompetence a Sociální a občanské kompetence).

Pracovní skupiny nejprve definovaly hlavní problémy a potřeby regionu v oblasti školství, poté vytvořily SWOT analýzy a na základě sebraných dat z území a diskuze nad nimi navrhly priority, cíle a opatření, plán vzdělávacích akcí a akční plán.

Na základě provedené analýzy území, vyhodnocení dotazníků i závěrů z diskuzí v pracovních skupinách byly vymezeny problémové oblasti vzdělávání. Ty lze shrnout do tří základních problémových témat:

- Dostupnost
- Kvalita
- Užitečnost

Původní prioritní oblasti rozvoje byly nejprve vymezeny podle stupňů vzdělání. V každém ze tří stupňů pak byly využity cíle na základě vymezení problémových oblastí. Aktuální dokument stanovil 2 základní priority – Vzdělávání přinášející lidem motivaci, rozvoj a kompetence k životu a smysluplný, spolupracující a funkční systém vzdělávání s moderním obsahem. Tyto priority jsou členěny do 9 cílů. Jednotlivé cíle jsou pak naplňovány opatřeními a aktivitami. Na opatření je navázán celý strategický rámec, je vytvořen akční plán s projekty, které jsou rozděleny do několika skupin – investiční, neinvestiční, s podporou EU,

s podporou jiných programů a bez jakékoliv možné podpory.

4. OSNOVA DOKUMENTU, POPIS KAPITOL

Obsah

1. Úvod
 - 1.1. Vymezení území MAP
 - 1.2. Popis struktury MAP
2. Analytická část
 - 2.1. Obecná část analýzy
 - 2.1.1. Základní informace o řešeném území
 - 2.1.2. Přehled existujících strategických záměrů a dokumentů v oblasti vzdělávání
 - 2.1.3. Historie školství v regionu Rychnovska
 - 2.1.4. Charakteristika školství v řešeném území
 - 2.1.5. Předpokládaný vývoj počtu dětí do 15 let v řešeném území
 - 2.1.6. Zajištění dopravní dostupnosti škol v území, dojíždka a vyjíždka do škol
 - 2.1.7. Sociální situace v MAP
 - 2.1.8. Návaznost na dokončené základní vzdělávání
 - 2.1.9. Vyhodnocení dotazníkových šetření v MAP 1
 - 2.1.10. Pracovní skupiny a expertní skupiny
 - 2.2. Specifická část analýzy
 - 2.2.1. Analýza dotčených skupin v oblasti vzdělávání v řešeném území
 - 2.2.2. Analýza rizik v oblasti vzdělávání v řešeném území
 - 2.2.3. Souhrnný popis potřeb škol
 - 2.3. Východiska pro strategickou část
 - 2.3.1. Vymezení problémových oblastí
 - 2.3.2. Témata MAP v řešeném území
 - 2.3.3. SWOT 3 analýza prioritních oblastí rozvoje
3. Strategická část
 - 3.1. Vize
 - 3.2. Zapojení aktérů
 - 3.3. Priority a cíle strategického rámce MAP
 - 3.3.1. Seznam priorit a cílů
 - 3.3.2. Popis priorit a cílů
 - 3.3.3. Vazby cílů na jednotlivá opatření
 - 3.3.4. Popis opatření
4. Akční plán MAP a roční akční plány
 - 4.1. Prioritizace témat při posouzení souladu pro intervence z IROP a OP VVV

- 4.2. Roční akční plán MAP Rychnovsko na rok 2020/21
5. Implementační část
 - 5.1. Principy MAP
 - 5.2. Organizační struktura MAP
 - 5.3. Rozvoj a aktualizace MAP
 - 5.4. Monitoring a vyhodnocení realizace MAP
 - 5.5. Popis způsobů a procesů zapojení dotčené veřejnosti do MAP
 - 5.6. Návaznost místního akčního plánování

5. VÝSTUPY a VÝSLEDKY

V této kapitole jsou jako příklad uvedeny výňatky z Místního akčního plánu vzdělávání Rychnov nad Kněžnou

Souhrnná SWOT3 analýza

Silné stránky:

- Hustá síť malých venkovských škol s menším počtem dětí ve třídách
- Dobrý stavebně-technický stav a vybavení většiny škol
- Zastupitelstva obcí jsou hrdá na školy a školy v případě potřeby rostou

Slabé stránky:

- Nízká prestiž a motivovanost povolání pedagoga, prestiž je zaměňována s respektem
- Často se měnící vzdělávací systém a jeho priority – koncepce spíše chybí

Příležitosti:

- Systematické, aktuální a motivující vzdělávání pedagogických pracovníků
- Spolupráce a sdílení zkušeností mezi učiteli, školami, a zaměstnavateli z ČR i zahraničí (ale nevyužijí všichni)
- Využívání alternativních a individuálně zaměřených forem vzdělávání
- Rozvíjející se možnosti změnit kvalitu a celoživotního kariérového poradenství

Hrozby:

- Přetrvávání nevhodného systému financování škol a dalších vzdělávacích institucí
- Snížování odbornosti, zájmu o žáky a aktivity pedagogických pracovníků, nahrazení nekvalifikovanými lidmi

- Zaostávání školství za trendy a vývojem společnosti
- Příliš velká nabídka pracovních míst v regionu zcela potlačující motivaci
- Snižování úrovně znalostí žáků a schopnosti jejich praktického využití
- Chaos ve vzdělávání v důsledku opakovaných koncepčních a legislativních změn vzdělávací politiky státu
- Přetrvávání odlivu dětí a žáků do ZŠ a SŠ mimo region, levná doprava, nenávraty a odliv žáků z obcí do měst v regionu
- Společenský pokles zájmu o vzdělání
- Pomalé změny a nízká flexibilita vzdělávacího způsobu i obsahu nestíhající změny světa

Vize

Vzdělávání na Rychnovsku probíhá v malých skupinách v otevřených a spolupracujících školách s důrazem na individuální přístup a potřeby dětí i míst a s podporou růstu jejich osobní odpovědnosti, prakticky a neselektivně. Přehledný a jasný systém vzdělávání iniciuje podnětné působení rodičů a podporuje přátelské a moderní prostředí ve školách, kde působí dostatek schopných, spokojených a motivujících pedagogů.

3.3.2 Popis priorit a cílů

Priorita 1 VZDĚLÁVÁNÍ - PŘINÁŠEJÍCÍ LIDEM - MOTIVACI, ROZVOJ A KOMPETENCE K ŽIVOTU	
Cíl	1.1 Mladí lidé opouštějí povinné vzdělávání s kompetencemi, jak se celoživotně vzdělávat, kriticky přemýšlet a orientovat se ve světě.
Popis cíle	Cíle bude dosaženo prostřednictvím těchto opatření: 1.1.1 Rozvíjení čtenářské a matematické gramotnosti v základním vzdělávání 1.1.2 Rozvíjení čtenářské a matematické gramotnosti v zájmové a neformální výchově a vzdělávání 1.1.3 Rozvíjení kompetencí žáků pro aktivní využívání cizích jazyků v základním vzdělávání 1.1.4 Rozvíjení kompetencí žáků pro aktivní využívání cizích jazyků v zájmové a neformální výchově a vzdělávání 1.1.5 Rozvíjení digitálních kompetencí žáků v základním vzdělávání
Cíl	1.2 Mladí lidé opouštějí povinné vzdělávání s kompetencemi se iniciativně uplatnit v životě a přizpůsobovat se změnám.
Popis cíle	Cíle bude dosaženo prostřednictvím těchto opatření: 1.2.1 Rozvíjení kompetencí dětí v polytechnickém vzdělávání v předškolní výchově a vzdělávání 1.2.2 Rozvíjení kompetencí žáků v polytechnickém vzdělávání v základním vzdělávání 1.2.3 Rozvíjení podnikavosti a iniciativy dětí v předškolní výchově a vzdělávání 1.2.4 Rozvíjení podnikavosti a iniciativy žáků v základním vzdělávání 1.2.5 Rozvíjení podnikavosti a iniciativy žáků v zájmové a neformální výchově a vzdělávání 1.2.6 Kariérové poradenství v základních školách 1.2.7 Rozvíjení kompetencí žáků v přípravě na pracovní uplatnění 1.2.8 Rozvíjení zdravého a aktivního životního stylu žáků základních škol 1.2.9 Rozvíjení zdravého a aktivního životního stylu v zájmové a neformální výchově a vzdělávání
Cíl	1.3 Mladí lidé opouštějí povinné vzdělávání jako samostatně se rozhodující osobnosti s občanskými a sociálními kompetencemi a kulturní povědomím.

	2.2.8 Nákup vybavení a pomůcek pro mateřské školy a další předškolní zařízení 2.2.9 Modernizace mateřských škol a dalších předškolních zařízení
CÍL	2.3 Systém vzdělávání podporuje inkluzivní vzdělávání a potřeby každého žáka.
Popis cíle	Cíle bude dosaženo prostřednictvím těchto opatření: 2.3.1 Podpora žáků ohrožených školním neúspěchem v základním vzdělávání 2.3.2 Podpora žáků mimořádně nadaných a talentovaných v základním vzdělávání 2.3.3 Pedagogicko-psychologické poradenství pro žáky, rodiče a základní školy 2.3.4 Speciálně pedagogické poradenství pro žáky, rodiče a základní školy
CÍL	2.4 Finančně stabilní a optimalizovaná síť škol
Popis cíle	Cíle bude dosaženo prostřednictvím těchto opatření: 2.4.1 Optimalizace provozu mateřských škol a dalších předškolních zařízení 2.4.2 Finanční stabilizace a udržitelnost mateřských škol a dalších předškolních zařízení 2.4.3 Finanční stabilizace a udržitelnost zařízení v základním vzdělávání 2.4.4 Finanční stabilizace a udržitelnost zařízení zájmové a neformální výchovy a vzdělávání

Popis cíle	Cíle bude dosaženo prostřednictvím těchto opatření: 1.3.1 Rozvíjení sociálních a občanských kompetencí dětí v předškolní výchově a vzdělávání 1.3.2 Rozvíjení sociálních a občanských kompetencí žáků v základním vzdělávání 1.3.3 Rozvíjení sociálních a občanských kompetencí žáků v zájmové a neformální výchově a vzdělávání 1.3.4 Rozvíjení kulturního povědomí a vyjádření dětí v předškolní výchově a vzdělávání 1.3.5 Rozvíjení kulturního povědomí a vyjádření žáků v základním vzdělávání 1.3.6 Rozvíjení kulturního povědomí a vyjádření žáků v zájmové a neformální výchově a vzdělávání
CÍL	1.4 Pedagogický tým působí pod dobrým vedením a strategií školy za podpory zřizovatele.
Popis cíle	Cíle bude dosaženo prostřednictvím těchto opatření: 1.4.1 Dostatečný počet pedagogů umožňující individuální přístup k dětem v předškolním vzdělávání 1.4.2 Dostatečná kapacita a odborné personální pedagogické a výchovné zajištění individuálního přístupu k žákům v základním vzdělávání 1.4.3 Dostatečná kapacita pedagogického a výchovného personálu umožňující individuální přístup k dětem a žákům v zájmovém a neformálním vzdělávání
CÍL	1.5 Lidé a učitelé ve vzdělávacích institucích jsou otevření změnám, spolupráci a jsou osobnostmi a vzory.
Popis cíle	Cíle bude dosaženo prostřednictvím těchto opatření: 1.5.1 Systematické vzdělávání pedagogických a výchovných pracovníků v předškolní výchově a vzdělávání 1.5.2 Systematické vzdělávání pedagogických a výchovných pracovníků v základním vzdělávání 1.5.3 Systematické vzdělávání pedagogických a výchovných pracovníků zájmového a neformálního vzdělávání 1.5.4 Spolupráce škol, rodičů a dalších aktérů předškolní výchovy a vzdělávání 1.5.5 Spolupráce škol, rodičů a dalších aktérů základní školní výchovy a vzdělávání 1.5.6 Spolupráce pracovníků zařízení zájmového a neformálního vzdělávání, rodičů a dalších aktérů zájmové a neformální výchovy a vzdělávání

Priorita 2	SMYSLUPLNÝ, SPOLUPRACUJÍCÍ A FUNKČNÍ SYSTÉM VZDĚLÁVÁNÍ S MODERNÍM OBSAHEM
CÍL	2.1 Procesy a nastavení systému vzdělávání podporují změny, odpovědný a tvůrčí přístup k dětem, spolupráci a rozvoj metod vzdělávání.
Popis cíle	Cíle bude dosaženo prostřednictvím těchto opatření: 2.1.1 Zavádění alternativních a individuálně zacílených metod výuky v základním vzdělávání 2.1.2 Zavádění alternativních a individuálně zacílených metod výuky v zájmovém a neformálním vzdělávání
CÍL	2.2 Prostředí vzdělávání se zázemím a vybavením je oporou jeho procesů a změn v kreativitě, kapacitě a kvalitě.
Popis cíle	Cíle bude dosaženo prostřednictvím těchto opatření: 2.2.1 Dostatečná kapacita a variabilita mateřských škol a dalších předškolních zařízení ve spádovém území bydliště 2.2.2 Dostatečná kapacita a variabilita základních škol a souvisejících služeb pro žáky dětí a rodiče v základním vzdělávání 2.2.3 Dostatečná kapacita a variabilita zařízení zájmového a neformálního vzdělávání a souvisejících služeb pro děti a rodiče 2.2.4 Nákup vybavení a pomůcek pro zařízení zájmového a neformálního vzdělávání 2.2.5 Modernizace zařízení zájmového a neformálního vzdělávání 2.2.6 Modernizace škol a školských zařízení v základním vzdělávání 2.2.7 Nákup vybavení a pomůcek pro školy a školská zařízení v základním vzdělávání

VYUŽITÍ DOKUMENTU, ZKUŠENOSTI ZADAVATELE, ZPRACOVATELE A UŽIVATELE DOKUMENTU – VÝHODY, CHYBY, RIZIKA, DOPORUČENÍ

- Tento dokument byl zpracován podle doporučené struktury MAP navržené Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Výhodou je jeho vzájemná porovnatelnost mezi jinými MAP v ČR. Přitom se ale na zpracování dokumentu se aktivně podíleli významní aktéři vzdělávání v území, takže odráží i problémy a potřeby, které jsou specifické pro toto území.
- V rámci realizace dokumentu bylo navrženo velké množství aktivit, které se měly v letech 2020-2022 uskutečnit. V době jeho zpracování se však nepředpokládalo rozšíření pandemie covid a následná protiepidemická opatření v tak velkém rozsahu. Proto se některá plánovaná setkání, přednášky, semináře či workshopy nepodařilo uskutečnit, příp. musely být realizovány on-line formou.
- Dokument je užitečný pro všechny cílové skupiny,
 - děti/žáci – umožňuje lepší prostředí pro výuku ve škole i mimo ni,
 - rodiče - přináší jim více informací o příležitostech pro rozvoj dětí ve škole i mimo školu
 - ředitelé/učitelé – dává příležitost ke vzájemné výměně zkušeností
 - zřizovatelé – umožňuje využití dat a informací z dokumentu pro možnosti čerpání finančních prostředků z různých zdrojů

Pozitivní aktivity, které se realizovaly na základě dokumentu

V rámci MAP jsme během 4 let realizovali více než 100 nejrůznějších aktivit, ať už se jedná o přednášky, workshopy, soutěže, výukové materiály apod.,

S velkým úspěchem pořádáme již 3. rokem olympiádu regionálních znalostí pro žáky základních škol v okrese Rychnov n/K. Olympiáda má dvě kola. 1. kolo probíhá na jednotlivých školách, soutěžní družstva písemnou formou odpovídají na 50 otázek z různých oblastí (příroda, zeměpis, historie, kultura, sport, osobnosti....). 10 nejlepších týmů pak postupuje do finále, které probíhá v místním společenském centru. Forma je

podobná jako u některých televizních soutěží, družstva se postupně střídají ve výběru otázek podle předložených témat, následně na ně odpovídají. V loňském roce se soutěže zúčastnilo 52 tříčlenných družstev z 8 škol.

Zásluhou MAP také vznikla naučně-zábavná stolní hra „Putování pod Orlickými horami“ nebo tzv. Klíče kurčování rostlin a živočichů, kteří se vyskytují v Orlických horách. Z dalších aktivit lze vybrat např. pořádání podnikatelské akademie, díky níž se žáci vyšších ročníků základních škol učí podnikavosti, vymýšlejí inovativní a kreativní řešení v oborech, které je zajímá. V rámci MAP proběhlo i několik besed s významnými osobnostmi regionu. U některých z nich – i když jsou v ČR všeobecně známí – si místní občané až po jejich návštěvě uvědomí, že pocházejí z našeho regionu.

Sdružení Neratov

Poloha

V údolí Divoké Orlice, které tvoří přirozenou hranici mezi Českou republikou a Polskem, se nachází obec Neratov. Nezapomenutelnou atmosféru zažijete v kostele Nanebevzetí Panny Marie, který je zapsán na seznamu kulturních památek České republiky a je jedinečný svou prosklenou střechou.

Historie

Prvními obyvateli byli němečtí skláři a dělníci.

Orlické hory poskytovaly místním obyvatelům vše, co potřebovali k životu. V roce 1574 stál na místě dnešní hřbitovní kaple dřevěný kostel, kolem kterého byl postupně vybudován hřbitov.

V 17. století měl farář zvláštní sen. Nechal proto vytesat sochu Panny Marie. Když byla socha přenesena do Neratova, nějaká žena se zázračně uzdravila. Zázračná moc byla připisována také prameni, který se nachází za kostelem. Bärwald byl od 16. století posvátným poutním místem. Místo začalo být stále vyhledávanější, a tak se v roce 1723 začalo se stavbou nového kostela. Kostel byl v roce 1945 zapálen opilým ruským vojákem. Poté bylo německé obyvatelstvo z oblasti násilně vyhnáno. Počet obyvatel žijících v Neratově klesl z 1 800 na pouhé dva.

A Bärwald se stal Neratovem.

Přestože kostel dále chátral, podařilo se mu přežít až do roku 1989, kdy jej poprvé objevil farář Josef Suchár, a pak se začala psát nová historie nejen kostela, ale i celého Neratova.

Kostel byl nejprve ručně přestavěn a v roce 2007 konečně dostal skleněnou střechu symbolizující léta, kdy stál otevřený žvlům.

V době, kdy vzniklo Sdružení Neratov, zde žili dva obyvatelé. Zejména o svátcích a víkendech se počet lidí v obci díky místním chalupářům zvyšoval. Přesto to stále bylo místo, kde je jen krásná příroda a klid. Jedním ze záměrů sdružení bylo (a stále je) vrátit do těchto končin život.

Sdružení Neratov bylo založeno 11. září 1992 jako nezávislá, nepolitická a nestátní obec.

Nezisková organizace Sdružení Neratov v horské obci Neratov pomáhá lidem se zdravotním postižením a společně s nimi se podílí na obnově poutního místa a návratu života do kdysi vysídlené obce. To vše společně s osobami se zdravotním postižením. Žijí a pracují v Neratově. Díky nim může Neratov poskytovat stravovací, ubytovací nebo úklidové služby a tvořit tak příjemný turistický cíl.

Sdružení Neratov provozuje asistenční služby a denní stacionář. Je také zřizovatelem základní školy pro děti s kombinovaným postižením a poruchami autistického spektra.

Sdružení je dále rozděleno na střediska zaměřená na různé typy činností (řemesla, pohostinství apod.) a každé středisko má svého vedoucího.

V současné době Sdružení Neratov, z .s. zaměstnává téměř 250 osob, z toho více než 190 osob se zdravotním postižením. Střediska chráněných prací se nacházejí na dalších 3 místech - v Bartošovicích, Žamberku a Králíkách.

2) ESTONSKO

a) Přehled fungujících národních/regionálních programů

REGIONÁLNÍ ROZVOJ V ESTONSKU

Regionální politika v Estonsku se zaměřuje na životní a podnikatelské prostředí v městských a venkovských oblastech, na lepší využití regionálních aktiv a na podporu větší soudržnosti a rozvojové kapacity regionů. Regionální politiku řídí ministerstvo financí. V posledních letech došlo k posunu od infrastruktury a veřejných služeb k většímu důrazu na hospodářský rozvoj a zaměstnanost na základě silných stránek regionů. Mezi příklady patří nový program regionálních kompetenčních center, programy pro rozvoj konkurenceschopnosti regionů a podporu regionálního podnikání a iniciativy pro rozvoj zaměstnanců. Konkrétní nástroje politiky rozvoje měst se zaměřují na udržitelnou dopravu a revitalizaci veřejných prostranství ve městech.

Národní regionální politika pro venkovské oblasti usiluje o zlepšení rozvojových aktivit na místní úrovni, přístupu ke službám (včetně elektronických

řešení) a pracovních míst (včetně řešení mobility/teleworkingu). Probíhá také budování kapacit obcí prostřednictvím reformy státní správy a územní samosprávy (tj. nedávné slučování obcí) a vzdělávání, aby bylo možné lépe předvídat naléhavé výzvy pro územní rozvoj.

Do roku 2020 byla Strategie regionálního rozvoje Estonska rozdělena do čtyř hlavních kategorií, viz obrázek níže:

Akční plán rozvojové strategie "Estonsko 2035"

Od roku 2021 byl aktualizován strategický rámec pro usměrňování regionálního rozvoje. Namísto samostatně stojící strategie regionálního rozvoje je potřeba zohlednit regionální rozměr zdůrazněna ve strategii "Estonsko 2035", kde jsou hlavní strategické cíle rozvoje země v cílech regionální komplexnosti. Směřování k těmto cílům vyžaduje příspěvek, požadavky a koordinaci všech.

Vyvážený regionální rozvoj je i nadále velmi důležitý pro rozvoj Estonska a blahobyt všech obyvatel. Bez účasti sektorových politik a praktické spolupráce nebude možné dosáhnout komplexního regionálního rozvoje země reálných cílů.

"Estonsko 2035" je národní dlouhodobá strategie rozvoje. Akční plán "Estonsko 2035" je každoročně aktualizován a slouží jako podklad pro plánování podpory, kterou Estonsko získává od EU, a pro přípravu státního rozpočtu.

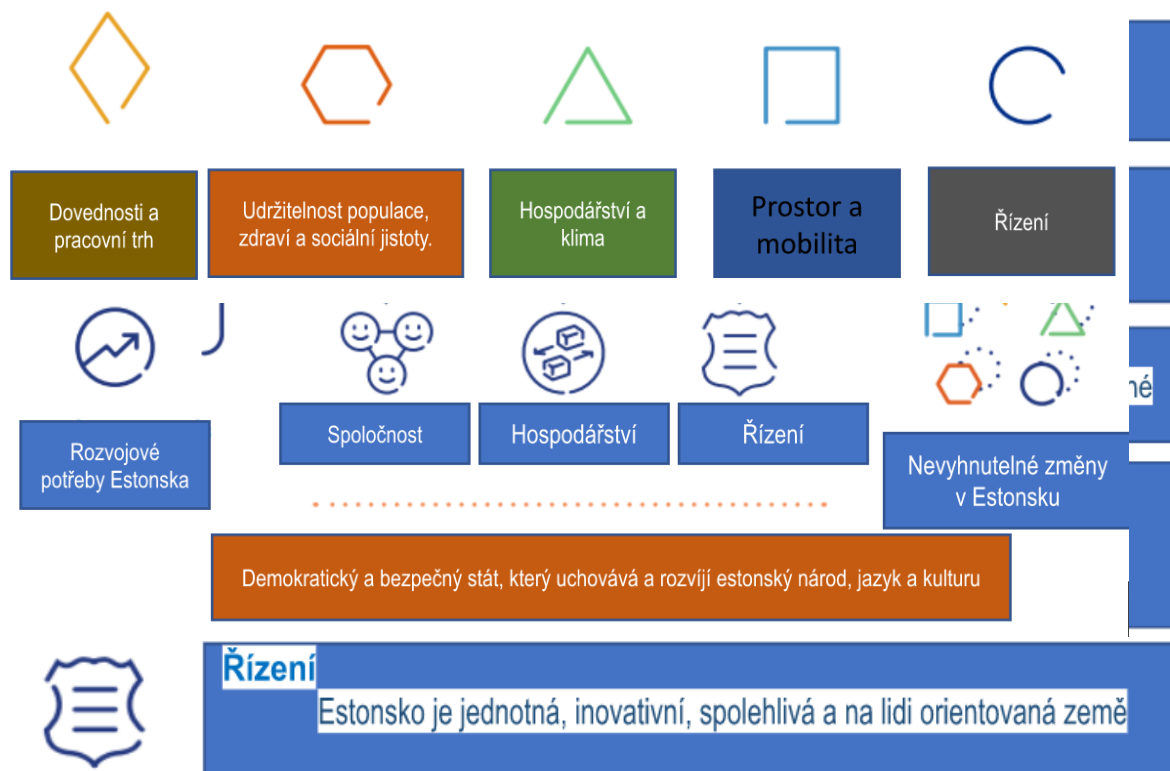
Akční plán "Estonsko 2035" je komplexní přehled určený k řízení dlouhodobého rozvoje země. Vláda tak může neustále sledovat, zda se díky učiněným rozhodnutím pohybuje správným směrem a dostatečným tempem," uvedla premiérka Kaja Kallasová (ve funkci od roku 2021-současně). "Zelený přechod je jednou z nejdůležitějších změn, kterým země a společnost čelí. Vládou schválený akční plán ji do značné míry usnadňuje. Jeho cílem je, aby Estonsko bylo stále silnější, úspěšnější a udržitelnější," uvedla premiérka.

K některým vývojovým trendům patří zlepšení ukazatele délky života ve zdraví v Estonsku, a to jak u žen, tak u mužů; neustále se zvyšující

produktivita práce a výdaje na výzkum a vývoj v soukromém sektoru a snižující se rozdíly v odměňování žen a mužů.

Strategie rozvoje "Estonsko 2035" stanovuje strategické cíle pro stát a obyvatele Estonska na příštích patnáct let a určuje změny nezbytné k jejich dosažení. Strategie byla schválena na základě společných diskusí, analýz, workshopů a shromáždování názorů nevládních partnerů, odborníků, výzkumníků, politiků, podnikatelů, úředníků a mnoha dalších zainteresovaných stran. Na dokončení "Estonska 2035" se v rámci spoluvytváření v letech 2018-2020 podílelo téměř 17 000 lidí z 1,3 milionu obyvatel z celého Estonska. Z nich se 13 903 účastnilo prostřednictvím internetu nebo veřejných knihoven sběru názorů určujících hodnoty, na jejichž základě byly formulovány strategické cíle.

Při zvyšování vitality estonského národa, jazyka a kultury a rozvoji demokratického a bezpečného státu je třeba při každodenním rozhodování zohlednit níže uvedené pět rovnocenných cílů:

Přehled strategie “Estonsko 2035”

Nezbytné změny v Estonsku

Akční plán "Estonsko 2035" shrnuje změny v různých oblastech, které jsou nezbytné pro zachování základních principů, dosažení strategických cílů a naplnění rozvojových potřeb popsaných v dlouhodobé rozvojové strategii "Estonsko 2035". Důležitá je cílená a koordinovaná meziodvětvová spolupráce. Akční plán byl připraven v průběhu přípravy strategie "Estonsko 2035". Akční plán "Estonsko 2035" je zároveň estonským plánem reformy předloženým v rámci evropského semestru pro koordinaci hospodářských politik.

V roce 2023 se státní rozpočet zaměří na zajištění národní bezpečnosti Estonska a na pomoc jeho obyvatelům a organizacím při zvládnání krizí způsobených válkou, kterou vede Rusko.

Stručný přehled priorit státního rozpočtu:

- Státní podpora rodin a záruky pro plánování rodiny
- Stát pomáhá zpřístupnit domovy důchodců a domácí péči

- Rozvoj a lepší dostupnost podpory duševního zdraví
- Důraz bude kladen na zachování dostupnosti zdravotnických služeb a zvýšení platů zdravotníků
- Více finančních prostředků na pečovatelské služby
- Investice do krizové připravenosti

Plány regionálního rozvoje v rámci operační oblasti nevládní organizace Partnerství Západ-Harju

Oblast působení nevládní organizace Western-Harju Partnership zahrnuje dvě hlavní obce: Celá obec Western-Harju a částečně obec Saue s vesnicemi Nissi a Kernu s přibližně 17 000 obyvateli.

Plán rozvoje obce Západní Harju 2019-2030

Obec Lääne-Harju se nachází v kraji Harju v severozápadním Estonsku podél dlouhého a krásného pobřeží, bohatého přírodního a kulturního dědictví, dobré dostupnosti - přístavy, železniční a silniční síť a rozmanité požadavky na rozvoj. Má dobré podmínky pro bydlení, práci a rekreaci v blízkosti přírody. Lidé, kteří zde žijí, se starají o své rodné místo, jsou spokojeni a aktivní.

Rozvojovou vizí obce je komplexně a regionálně vyvážený rozvoj, dobře fungující obec, která využívá úsporné a chytré bydlení.

V obci Západní Harju je dobře organizované a bezpečné životní prostředí, živá a sebeiniciativní komunita, dostupné a potřebné veřejné služby, rozmanité možnosti mobility a placená pracovní místa v blízkosti domova.

Kromě zajištění spokojenosti obyvatel obce má obec dobrou pověst a je atraktivním prostředím pro život, podnikání a návštěvy, které je spravováno inkluzivně, efektivně a inovativně.

Rozvoj obce se zaměřuje na následující oblasti:

1. Životní prostředí a veřejný prostor
2. Silnice a veřejná doprava
3. Podnikatelské prostředí a cestovní ruch
4. Společný vzdělávací prostor
5. Volný čas a občanská společnost
6. Sociální ochrana
7. Podpora zdraví a dobré životní podmínky

Plán rozvoje obce Saue 2022-2035

Obec Saue (estonsky Saue vald) je venkovská obec v kraji Harju na severozápadě Estonska. Farnost Saue. Saue je největší obcí v pevninském Estonsku. V této neustále se rozvíjející správní jednotce dnes žije 24 000 obyvatel.

Obec má silné venkovské oblasti, kde jsou zajištěny základní služby a oblasti mají svou vlastní identitu a zvláštnosti. Území města Saue a městské části Laagri je moderním městským prostředím, kde jsou poskytovány soustředěné specializované služby a životní prostředí je zahradně-městské a komfortní. Růstové oblasti podél železnice mají moderní infrastrukturu, která udržitelným způsobem podporuje růst počtu obyvatel.

Hlavní směry realizace vize jsou:

- 1) Zaměření na lidi a komunitu
- 2) Inovace a modernost
- 3) Environmentální udržitelnost a vědecky podložený zelený obrat

4) Integrita a rovnováha

Mezioborové cíle:

- 1) Rozvoj moderního městského prostředí specializovaných služeb v oblasti města Saue a městské části Laagri.
- 2) Systémová a podpůrná specifika plošné podpory rozvoje venkovských oblastí v obci Saue.
- 3) Rozvoj růstových oblastí podél dopravních koridorů.
- 4) Rozvoj strategického, otevřeného a komunitního vedení.

Oblasti: Zajištění bezpečnosti a ochrany životního prostředí v obcích a městech, v nichž se nacházejí, a to zejména v souvislosti se vzděláváním a výchovou dětí a mládeže:

- 1) Vzdělávání
- 2) Sociální péče
- 3) Ochrana dětí a zdravotní péče
- 4) Kultura, sport, volný čas a komunity
- 5) Podnikání a cestovní ruch
- 6) Udržitelný rozvoj a vytváření prostoru
- 7) Mobilita a veřejná doprava

Hodnoty:

- 1) Péče o vlastní životní prostředí
- 2) Důvěra a pocit bezpečí
- 3) Jednotné a úplné společenství
- 4) Příjemné a přívětivé prostředí pro hosty
- 5) Dokonalý koloběh života

LÄÄNE- HARJU VALD

Informace o
případu:

Myšlenka zelené obce vznikla na základě zájmu členů komunitního výboru o to, jak

Odkazy:

- 1) <https://sm.ee/en/what-will-2023-state-budget-bring-people-estonia>
- 2) https://valitsus.ee/strateegia-eesti-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia/materjalid?view_instance=0¤t_page=1
- 3) <https://www.digar.ee/arhiiv/et/download/115129>
- 4) <https://slideplayer.com/slide/5300616/>
- 5) <https://laaneharju.ee/arengukavad>
- 6) <https://sauevald.ee/arengukavad>

zachovat přírodní a kulturní dědictví a uchovat hodnoty a identitu různých komunit. Obec Lääne-Harju má několik předpokladů pro to, aby se stala první zelenou obcí v Estonsku - máme bohaté přírodní a kulturní dědictví, dobrou dostupnost, různé předpoklady pro rozvoj a oblast pro život, práci a rekreaci v blízkosti přírody.

V roce 2019 byla zahájena komunitní iniciativa Zelená obec, jejímž cílem je vytvořit a postupně realizovat model životního a pracovního prostředí založený na zeleném způsobu myšlení na místní úrovni. Společným cílem komunity Lääne-Harju a venkovského obecního úřadu, který usiluje o to, aby se stal zelenou venkovskou obcí, je zvýšit povědomí obyvatel venkovské obce o tom, jak být ve svém jednání a rozhodování co nejšetrnější k životnímu prostředí.

b) Případové studie: Příklady dobré praxe či neúspěchů

Název případové studie:

Zelená obec Estonska

Lääne-Harju vedení obce (veřejný sektor, představitelé obce):

- 13 054 obyvatel
- Rozloha 644 km²
- 68 zaměstnanci obce
- 18 institucí (6 škol, 6 školek, umělecká škola, centra volného času)

Kontakty:

Rae street 38, Paldiski city, 76806, Estonia
 + 372 679 0600
 info@laaneharju.ee
 www.laaneharju.ee

Zelená obec je udržitelná:

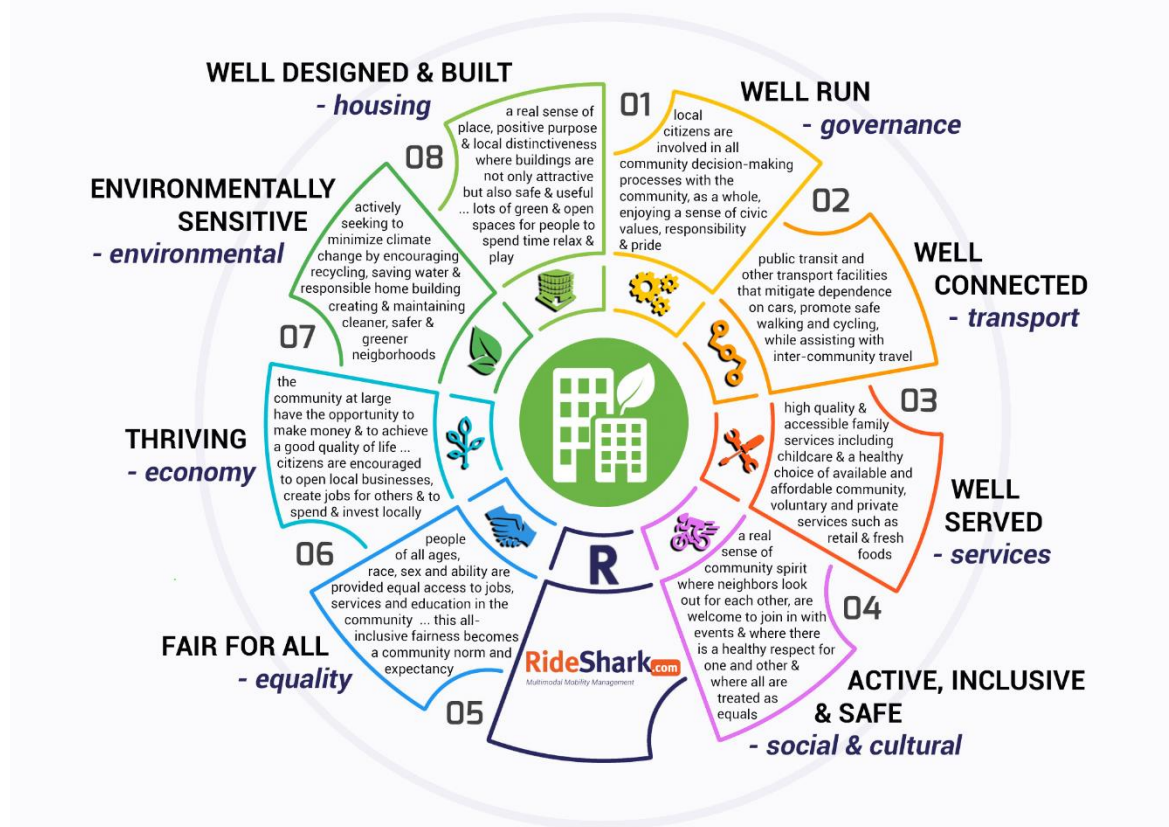
- Jelikož jsou zachovány přírodní hodnoty.
- Udržitelná proto, že zde žijí zdraví a spokojení lidé.

Hlavní iniciativy, programy, služby, produkty nebo činnosti:

Životní prostředí hraje klíčovou roli ve všech oblastech činností na úrovni obce. Je nezbytné podporovat udržitelný rozvoj prostřednictvím plánu rozvoje venkovské obce (a v tzv. zvláštních částech plánu rozvoje, např. v plánu v oblasti energetiky a klimatu, plánu odpadového hospodářství, zdravotně-sociálního profilu apod), územního plánování a odvětvové legislativy, aby byly kulturní a environmentální hodnoty integrovány do všech oblastí:

Green Municipality is sustainable:

THE KEY COMPONENTS OF SUSTAINABLE COMMUNITIES

1) Kvalitní řízení

01 Místní obyvatelé jsou zapojeni do všech rozhodovacích procesů v komunitě. Jako komunita sdílí občanské hodnoty, zodpovědnost a hrdoost.

2) Kvalitní dopravní dostupnost

02 Veřejná a jiná doprava, která eliminuje závislost na autech, podporuje bezpečnost chodců a cyklistů a zároveň zajišťuje bezpečnou mezi-komunitní přepravu.

3) Kvalitní poskytování služeb

03 Vysoce kvalitní a přístupné rodinné služby, které zahrnují péči o děti zdravé možnosti komunitních dobrovolnických a soukromých služeb, maloobchod a čerstvé potraviny.

4) Aktivní inkluzivní a bezpečné sociální a kulturní prostředí

04 Komunitní život v pravém slova smyslu, kde se sousedé o sebe navzájem starají a kdokoliv se může zapojit do jakékoliv činnosti. Platí vzájemný respekt a rovné zacházení.

5) Rovnost - férově pro všechny

05 Lidé bez ohledu na věk, rasu, pohlaví a schopnosti mají rovný přístup k práci, službám a vzdělávání v komunitě tato inkluzivní férovost se stává normou jak v komunitě, tak v očekávání lidí.

6) Prosperující hospodářství

06 Celá komunita má možnost pracovat a ekonomicky se zajistit. Občané mohou začít podnikat, vytvářet další pracovní místa a investovat do místní komunity.

7) Environmentálně citlivé prostředí

07 Aktivní snaha o snižování dopadů klimatické změny prostřednictvím propagace třídění a recyklace odpadu,

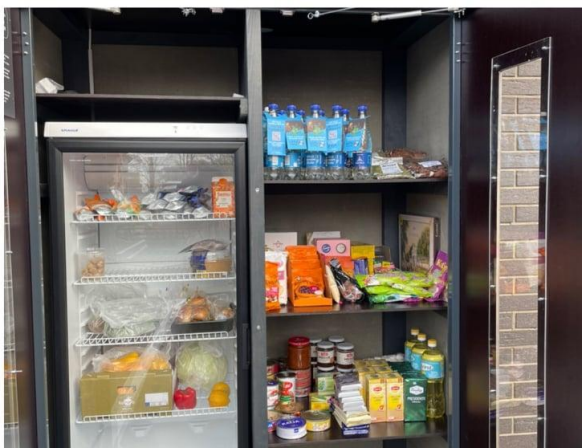
hospodaření s vodou, budováním úsporných domácností. Celkově budování čistějších, bezpečnějších a zelenějších sousedství.

8) Dobře navržené a realizované bydlení

08 Skutečné vnímání místa, místních odlišností, kde bydlení není jen atraktivní, ale i bezpečné a užitečné (včetně zeleně, kde mohou lidé odpočívat, nebo se zabavit).

Na úrovni venkovské samosprávy je důležité, abychom šli příkladem (včetně obecných hodnot, zeleného úřadu jako metody realizace environmentální politiky (aktivit), zelených zakázek a ekologicky šetrných veřejných akcí) a zapojili lidi do diskuse o environmentálních otázkách a do činnosti. Také být průkopníkem v přijímání velkých energetických projektů - vodní elektrárny a akumulční elektrárny, větrné farmy a vodíkové spolupráce se sousedními obcemi a podniky.

Na komunitní úrovni jsou klíčovými slovy angažovanost, zvyšování povědomí, posílení postavení komunity (Chytré vesnice), komunitní řešení, diskuse a vstupy pro aktivity a návrh veřejných služeb.

Některé aktivity (2019-2021):

- Inspirační seminář 2019 (na začátku).
- Pomoc školám a školkám v obci při zapojení do programu Zelená škola.
- Partneři projektu LEADER "Chytrá volba v praxi" - semináře pro obce.
- Spolupráce s Tallinkem o textilu - nákupní tašky ze záclon.

- Pilotní projekt solárních panelů na střechách veřejných budov a veřejných služeb.
- Účast v programu Zelený tygr - vyhodnocování, zacílení, inspirace pro vlastní aktivity.
- Aktivity v oblasti sdílení potravin

Zdroje příjmů (fondy EU, regionální podpora, podpora měst, soukromá podpora):

Podpora/financování z veřejného sektoru (státní a obecní).

Cílové skupiny (kdo má prospěch z existence a služeb instituce):

Občané, obce, podnikatelé a další místní orgány.

Dopad / Výsledky

Všechny aktivity nám pomohly zvýšit povědomí obyvatel venkovských obcí o tom, jak se při svém jednání a rozhodování chovat co nejšetrněji k životnímu prostředí. Aktivity zintenzivnily naši spolupráci s obcí, podnikateli a dalšími samosprávami venkovských obcí. Prostřednictvím různých aktivit se zúčastněnými stranami se nám podařilo upozornit na problémy nadměrné spotřeby v různých oblastech a nabídnout některá řešení, např. solární energii a sdílení potravin.

V roce 2022 jsme ve struktuře samosprávy venkovských obcí zřídili Centrum pro strategii, jehož úkolem je realizovat strategické cíle, z nichž jedním je iniciativa Zelená obec. V Centru pro strategii pracují projektoví manažeři na konkrétních projektech, např. na řešeních pro chytrá města, oběhovém hospodářství a otázkách energetické účinnosti. Jedním z účelů je také poradenství a podpora obyvatel, nevládních organizací a bytových družstev. V roce 2023 bude zřízena kompetenční služba, která bude poskytovat poradenství bytovým sdružením v otázkách energetické účinnosti, pro obnovitelné zdroje energie v soukromých a bytových domech.

Odkazy:

- 1) <https://www.rideshark.com/2017/07/19/sustainablecommunities/>
- 2) <https://rohevald.ee/>
- 3) <https://laaneharju.ee/roheline-vald>

Název případové studie:
 Nezisková organizace Re Studio

Kontakt:
 Aedlinna tee 3, Keila municipality, Klooga 76703,
 Estonia
 + 372 5552 2226
info@restudio.ee
<https://www.restudio.ee/>

Informace o případové studii:

Posláním nevládní organizace Re Studio je spojovat lidi, kteří se zajímají o recyklaci, spoluprodukcii a ochranu životního prostředí a chtějí přispět k podpoře komunity a udržitelného životního stylu.

Sdružení oficiálně zahájilo svou činnost v roce 2020 v obci Western-Harju připojením se ke komunitní iniciativě ROHEVALD (Zelená obec) s cílem společně prosazovat oběhové hospodářství založené na komunitní spolupráci.

Hlavní iniciativy, programy, služby, produkty nebo činnosti:

Komunitní aktivity nevládní organizace Re Studio se skládají ze 4 kategorií:

1) Komunitní plovoucí sauna "Klooga Kosk".

Inspirací pro vytvoření komunitní sauny se stala tradice oslav saunovacího dne "Viska Leili" (Přes páru) v rámci každoročních oslav výročí založení komunity Klooga v Estonské republice, které se konají 24. února.

"Klooga Kosk" (Kloogský vodopád) symbolizuje očistu na úrovni jednotlivce, minulosti Kloogy a životního prostředí. Střechy parní lázně a šatny směřují dešťovou vodu do středu budovy a vytvářejí efekt vodopádu. "Klooga Kosk" vytváří svěží proudící energii pro návštěvníky i komunitu a poskytuje příležitost ke spojení s přírodním prostředím.

2) Komunitní zahrada

Zahrada s různými workshopy, jako je výuka kompostování pro děti, stavba permakulturního záhonu atd.

Rohelaager (Zelený tábor)

Již druhým rokem se v Klooze konal technologický a recyklační výtvarný tábor pro děti ve věku 7-12 let. Po několik dní se děti seznamovaly se zásadami ekologicky udržitelného životního stylu, rozvíjely manuální a sociální dovednosti, učily se kompostovat, recyklovat, stavět roboty a dělat mnoho dalších rozvíjejících a zajímavých věcí.

4) Oběh potravin ve Společenství a zelený výměnný kabinet v Laulasmaa.

Za účelem realizace vize zahájil tým Zelené obce v roce 2021 diskusi o oběhu potravin s cílem zmapovat problém plýtvání potravinami v obci Západní Harju a následně najít řešení, jak plýtvání potravinami snížit.

Jelikož byl zájem ze strany místní komunity, obce, začínajících podnikatelů a podnikatelů velký, nápad se podařilo uskutečnit za pouhých 18 dní a 16. května 2021 byla v Laulasmaa otevřena první solárně napájená spížírna. Skříňka na potraviny si okamžitě našla oblibu u lidí a je hojně využívána. Protože se do skříňky kromě potravin dostaly i rostliny a zahradní produkty, vznikla také potřeba zelených výměnných polic, a ty byly do skříňky také přidány. O několik měsíců později byla zavedena potravinová skříň s funkcí chladničky. K fungování

potravinové skříňky přispívá i vytvořená facebooková skupina Sdílení potravin v komunitě, kde mohou lidé zveřejňovat informace o dostupných potravinách a koordinovat údržbu a čistotu skříňky.

Zdroje příjmů (fondy EU, regionální podpora, podpora měst, soukromá podpora):

Podpora/financování z veřejného sektoru (státní a obecní), soukromé osoby, dobrovolnictví, financování z programu LEADER.

Cílové skupiny (kdo má prospěch z existence a služeb instituce):

Občané, obce a místní samosprávy. Impact / Results

Stále více lidí z komunity Klooga se zapojuje do aktivit Re Studios a lidé v obci se v rámci možností účastní různých akcí. Oběhové hospodářství je stále populárnější, zejména mezi mladou generací, a je potěšující, že se změny dostávají i na úroveň řízení a legislativy. Prostřednictvím projektů programu LEADER navštívilo Re Studio poměrně hodně návštěvníků ze zahraničí, což jim dalo příležitost propagovat se a vyprávět širší veřejnosti, jak může místní komunita společně dělat něco užitečného a dobrého.

Dne 22. listopadu 2022 byla Marie Käigeová, členka správní rady a tvůrkyně nevládní organizace Re Studio, oceněna jako "Harjumaa's Maker of The Year 2022" v rámci nejlepšího projektu životního prostředí programu LEADER 2022 s komunitní plovoucí saunou "Klooga Kosk". Nevládní organizace Re Studio navrhla a postavila v roce 2022 ve spolupráci se studenty interiérové architektury Estonské akademie umění plovoucí komunitní saunu ve vesnici Klooga. Sauna je přístupná místním obyvatelům i hostům ze vzdálenějších míst a je spravována za pomoci dobrovolníků z nevládní organizace Re Studio.

Odkazy:

- 1) <https://www.heak.ee/harjumaa-aasta-tegija/>
- 2) <https://www.facebook.com/restuudio/>
- 3) <https://www.restuudio.ee/>
- 4) https://www.instagram.com/re_stuudio/
- 5) https://laaneharju.ee/documents/17842239/29934192/02_2021_1%C3%A4%C3%A44neharju+leht_est_veebi.pdf/fd0dc6a9-6ba5-4770-8e8d-c30cd20f5375

NÁZEV PŘÍPADOVÉ STUDIE:

Vesnice naděje v Estonsku

Ve vedení nevládní organizace Obec naděje je: Märt Vähi (předseda), Scott Andrew Vähi a Lauri Mällo. Pracuje zde 14 zaměstnanců.

Tým Vesničky naděje jsou křesťané, ve své činnosti se řídí biblickými zásadami a cení si osobního vztahu s Bohem. Sbor Vesničky naděje ECPC patří k Estonské křesťanské letniční církvi. Činnost Vesnice naděje vychází z Etického kodexu estonských neziskových organizací.

Kontakt:

ECPC Kongregace obce (EKNK Lootuse Küla Kogudus)
Laitse, 76313 Harju County, Jaama 5, Keila, 76605 Harjumaa, Estonia
+ 372 59 19 16 80
keila@lootusekula.ee
<https://lootusekula.ee/en/>

Informace o případové studii:

Vesnička naděje je nezisková organizace, kterou v roce 2000 založil Märt Vähi, biskup letniční církve z Kanady, a jeho syn Andrew Vähi a jejímž cílem je detoxikace, rehabilitace a pomoc osobám závislým na alkoholu a drogách při jejich návratu do společnosti.

Závislým je nabízen 10-12měsíční detoxikační a rehabilitační plán, který se skládá ze studia, povinností, komunikace, pracovní terapie a účasti na pracích nezbytných pro život vesnice. Program je vyvinut v Americe.

V současné době má Vesnice naděje vybudované silnice, domy pro účastníky programu a zaměstnance, budovu pro administrativní a školící účely, dřevozpracující průmysl, dobrovolný hasičský sbor, vodovod, vrtanou studnu atd.

Poslání Vesnice naděje je:

DAROVAT NADĚJI osobám závislým na alkoholu a drogách, jejich rodinám a přátelům.

PODPOROVAT muže a ženy tím, že vytvoříte pečující rodinné prostředí a budete závislým dávat příklad tím, že je naučíte praktické pracovní morálce a ukážete jim rodinné hodnoty.

ŠKOLIT NOVÉ LÍDRY pomocí výcvikového programu Servant Leadership a vyšlete je k těm, kteří to potřebují.

SLOUŽIT PŘÍKLAD pro zakládání a budování podobných středisek v Estonsku i v jiných zemích.

Hlavní aktivity a služby:

Činnosti - rehabilitační program Vesničky naděje je obvykle rozdělen do čtyř fází vývoje.

Orientace: tato část může trvat až 4 týdny. Během tohoto období si účastníci uvědomují důsledky své závislosti: vidí, jak ovlivnila jejich vztahy s rodinou, přáteli, kolegy a společností a jak vyústila ve falešný obraz sebe sama.

podporu výše uvedeného procesu poskytujeme podpůrné služby pro propuštěné vězně, které propuštěné osobě usnadní proces propuštění. Cílem je, aby se osvobození stali soběstačnými členy společnosti.

Regenerace: zde se účastníci dozvídají o fyzických a psychických důsledcích drogové závislosti a o tom, jak mohou převzít odpovědnost za své uzdravení.

Vnitřní uzdravení: v této části účastníci dostanou příležitost vypořádat se s kořeny problémů, kvůli kterým vedli sebezničující život. Naučí se, jak léčit hluboká citová zranění bez dalších závislostí a léků.

Učednictví: zde se účastníci učí, jak se věnovat službě druhým, vyučování a péči o potřebné. Tak získává život člověka nový smysl: chce jít příkladem a podporovat ostatní, zejména ty, kteří se také chtějí osvobodit od závislosti.

Praxe:

Pevný rehabilitační program ve Village of Hope zahrnuje výuku, domácí práce, povinnosti, odpovědnost, pracovní výcvik a pracovní praxi. Každá osoba musí pracovat 6 hodin denně. V dřevařském průmyslu lidé pracují na několika zařízeních na zpracování dřeva. Vyrábějí palety a bedny na zeleninu a plní další zakázky na míru. Jedním z odvětví je výroba a prodej palivového dřeva. Staví pouze pro Vesničku naděje - všechny domy byly postaveny společnou prací jejich zaměstnanců, účastníků programu a dobrovolníků.

Služby:

Podpora pro osoby propuštěné z vězení - Ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti nabízí obec poradenské a ubytovací služby pro vězně (včetně předčasně propuštěných a osob s podmíněným dohledem).

Poslání:

přispět k tomu, aby se osoba propuštěná z vězení nedopustila nové trestné činnosti; rozvíjet znalosti a individuální a sociální dovednosti, které jí umožní úspěšnější návrat do občanské společnosti. Na

Zdroje příjmů (fondy EU, regionální podpora, podpora měst, soukromá podpora):

Podpora/financování z veřejného sektoru (státní a obecní), Financování z programu LEADER pro vesnice dřevařského průmyslu prostřednictvím nevládní organizace Lääne-Harju Partnership. Dřevařský průmysl si přál zakoupit nové stroje - speciální pily pro výrobu. Díky tomu může pracovník vykonávat práci 5krát efektivněji, zaměřit se na spokojenost zákazníka a naučit se novým dovednostem.

VABATAHTLIKE PÕHJA ELITKOMANDO 2022
KIBUNA VPK

Obec dostává od státu malou dotaci, ale je z velké části závislá na podpoře svých dárců. Některé firmy nebo přátelé pomáhají tím, že do areálu na jeden nebo dva týdny přivezou týmy, které pomáhají s různými údržbářskými a stavebními projekty.

Cílové skupiny (které mají prospěch z existence a služeb instituce):

Občané v nouzi - osoby závislé na alkoholu a drogách a jejich rodiny a přátelé.

Mladí lidé ve věku 16-26 let, kteří byli propuštěni z výkonu trestu odnětí svobody a kteří nemají tempo pobytu a prostředí příznivé pro návrat do společnosti.

Nepřímými cílovými skupinami jsou místní samospráva, estonská vláda a estonská křesťanská letniční církev.

Výsledky:

69 % absolventů programu zůstalo střízlivých. Programy zachránily více než 150 lidí před závislostí a bylo obnoveno více než 1050 vztahů. Z absolventů programů žije 69 % dobrý a slušný život. Mají práci, jejich vztahy s blízkými se obnovují atd.

V průběhu let více než 6 % absolventů programu zůstalo v pokračovacím nebo tréninkovém programu. Tito muži a ženy jsou velkým vzorem pro muže a ženy z hlavního programu a důležitými pomocníky pracovníků vesnice při vedení pracovní praxe nebo organizaci studia. Současně také začínají samostatně pracovat ve společnosti.

Odkazy:

<https://pealinn.ee/2015/02/03/eesti-karskusliit-valis-aasta-tegijaks-lootuse-kula/>
<https://www.lootusekula.ee/>

<https://web.facebook.com/profile.php?id=100063912881026>

<https://www.inforegister.ee/en/80135949-LOOTUSE-KULA-MTU>

<https://www.instagram.com/p/CZTIdO5N3hZ/>

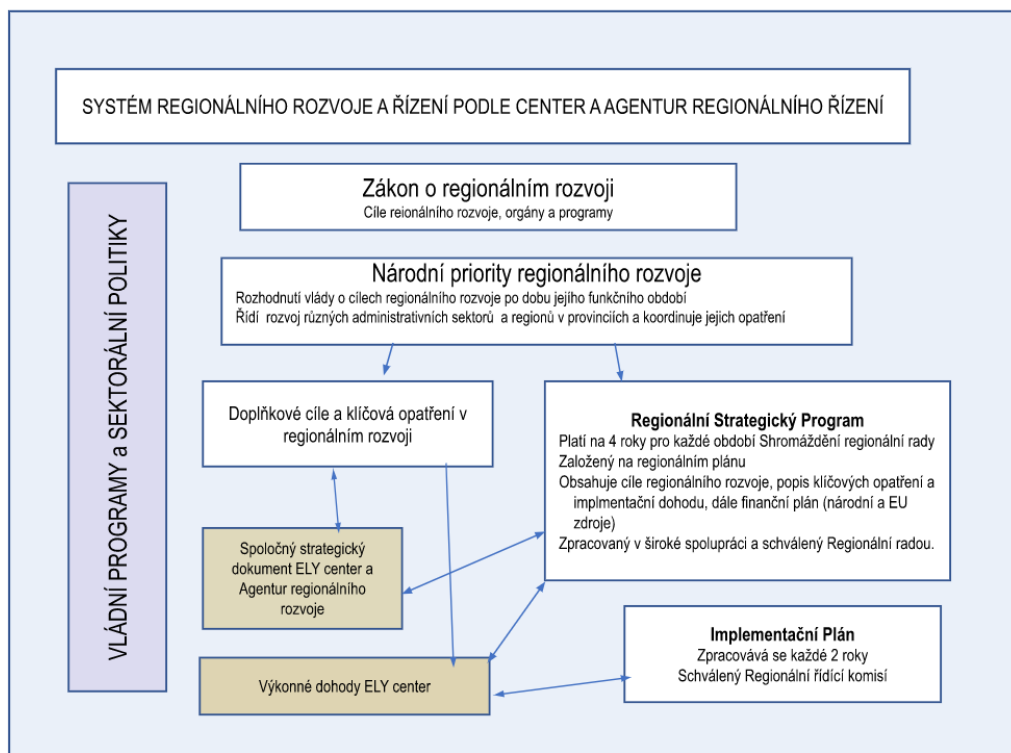
FINSKO

a) Přehled fungujících národních/regionálních programů

REGIONÁLNÍ ROZVOJ VE FINSKU

Regionální rozvoj je spolupráce

Regionální rozvoj znamená rozsáhlé, víceúrovňové aktivity na podporu blahobytu a prosperity v různých regionech. Je založen na interakci mezi ministerstvy, kraji, obcemi a dalšími subjekty. V rámci regionálního rozvoje jsou cíle a opatření různých krajů a správních odvětví

zkoumány společně jak z celostátního, tak z regionálního hlediska. Toto zkoumání zahrnuje jak opatření a zdroje regionálního rozvoje, tak účinky tvorby politik (v různých odvětvích) na regionální rozvoj.

Rozhodnutí vlády o regionálním rozvoji slouží jako společná strategie regionálního rozvoje po dobu trvání funkčního období vlády. Ministerstva se zavázala k realizaci koordinovaných cílů regionálního rozvoje definovaných v rozhodnutí o regionálním rozvoji na základě vládního programu. Rozhodnutí o regionálním rozvoji je připravováno ve spolupráci ministerstev, krajů a dalších partnerů. Hlavním úkolem orgánů odpovědných za regionální rozvoj je vytvořit podmínky pro tuto spolupráci a pro vytvoření společné vize.

Za regionální rozvoj a jeho koordinaci odpovídá Ministerstvo hospodářství a zaměstnanosti.

Regionální rady plní funkci orgánů regionálního rozvoje v krajích. Střediska ELY přispívají k regionálnímu rozvoji tím, že plní úkoly ústřední vlády v oblasti implementace a rozvoje v regionech. Cíle a programy regionálního rozvoje a odpovědnost orgánů jsou stanoveny v zákoně o regionálním rozvoji a správě strukturálních fondů (7/2014).

Priority regionálního rozvoje

regionálního rozvoje jsou stanoveny v zákoně o regionálním rozvoji. Vláda schválí národní priority regionálního rozvoje (rozhodnutí o regionálním rozvoji) pro své funkční období. Rozhodnutí o prioritách regionálního rozvoje stanoví cíle ústřední vlády, ke kterým se zavázala jednotlivá ministerstva a které jsou zohledněny při řízení jednotlivých správních odvětví. V rozhodnutí jsou rovněž popsány rozvojové zdroje a ukazatele výkonnosti a efektivnosti. Za celkovou koordinaci regionálního rozvoje na celostátní úrovni odpovídá Ministerstvo zaměstnanosti a hospodářství.

Rozhodnutí o regionálním rozvoji 2020-2023

Rozhodnutí o regionálním rozvoji 2020-2023 stanoví priority v působnosti vlády, které je třeba dodržovat během funkčního období premiérky Sanny Marin, a cíle na úrovni cen-trální vlády, k jejichž plnění se zavázala jednotlivá ministerstva. Rozhodnutí o regionálním rozvoji řídí rozvoj jednotlivých správních odvětví a regionů a koordinaci těchto opatření.

Cíle a opatření regionální politiky, která je založena na silných stránkách regionů a vyváženém regionálním rozvoji, jsou spojeny s vládním programem. Dynamické, prosperující a sociálně silné Finsko bude postaveno na společných úspěších regionu Velkých Helsinek, rostoucích

městských regionů, subregionů i venkovských oblastí. V tomto rozhodnutí o regionálním rozvoji jsou témata a strategická opatření strukturována do šesti klíčových priorit:

- Zmírnění změny klimatu a ochrana biologické rozmanitosti
- Budování udržitelných komunit s dobrým propojením
- Inovace života podniků a urychlení výzkumu, vývoje a inovací
- Vytváření dovedností a vzdělávání jako zdroje pro regionální rozvoj
- Zvyšování začlenění a blahobytu a předcházení nerovnostem
- Vytvoření funkčního modelu pro regionální rozvoj

Regionální rozvoj a regionální rady

Regionální rady jsou hlavními orgány, které prosazují zájmy svých regionů, a působí také jako statutární společné orgány obcí. Ve spolupráci s ústředními orgány státní správy, centrálními městy, ostatními obcemi a univerzitami ve svých regionech a dalšími subjekty zapojenými do regionálního rozvoje jsou odpovědné za strategii regionálního rozvoje a celkový regionální rozvoj.

Regionální rozvoj i regionální územní plánování jsou zákonnými úkoly regionálních rad. Ve Finsku je 18 + 1 regionů (18 regionů v pevninském Finsku a provincie Ålandy).

Regionální plánování

Regionální plán stanoví předpokládaný dlouhodobý rozvoj regionu (20-30 let). Regionální plán je realizován prostřednictvím regionálního strategického programu a regionálního územního plánu.

Regionální strategický program je střednědobý program rozvoje odvozený z cílů a strategií regionálního plánu a jeho účelem je řídit a koordinovat regionální rozvoj. Program obsahuje cíle rozvoje, které vycházejí z potenciálu, potřeb, kultury a dalších zvláštností regionu, popis projektů

stěžejních pro rozvoj regionu a dalších důležitých opatření, plánované dohody o spolupráci, podrobnosti o oblastech spolupráce obcí (pokud je to nutné) a plán financování programu.

V Laponsku je součástí regionálního strategického programu také část o laponské kultuře, kterou připravil laponský parlament.

Regionální strategické programy se připravují na čtyři roky a pokrývají funkční období obecních zastupitelstev. Regionální rady jsou zodpovědné za organizaci procesu přípravy programu na svém území a programy schvalují regionální zastupitelstva.

Za koordinaci, monitorování a vyhodnocování přípravy a realizace regionálních strategických programů (a dalších programů podle zákona o regionálním rozvoji) odpovídá Ministerstvo zaměstnanosti a hospodářství společně s dalšími ministerstvy, regionálními radami, centry pro hospodářský rozvoj, dopravu a životní prostředí a dalšími aktéry, kteří mají ústřední roli v regionálním rozvoji.

Plán provádění regionálního strategického programu

Prováděcí plán, který je konkrétnější než regionální strategický program, obsahuje nejdůležitější opatření a projekty zaměřené na realizaci programu a plán financování těchto opatření. Prováděcí plán stanoví prioritní oblasti pro financování z národních zdrojů a z prostředků Evropské unie. Kromě toho je v implementačním plánu popsáno regionální předvídaní a příprava strukturálních změn. V implementačním plánu jsou rovněž popsána opatření týkající se oblastí spolupráce regionu a dalších společných regionálních opatření a podněty předložené ústřední vládě.

Implementační plán se připravuje každé dva roky pod záštitou krajské rady ve spolupráci s centry ELY a dalšími ústředními orgány státní správy, obcemi a dalšími subjekty zapojenými do realizace krajského strategického programu. Plán může být

každý rok revidován. Plán realizace schvaluje regionální řídicí výbor.

Stanovením dlouhodobého (10 - 20 let) rámce a směrnic pro regionální využití území poskytuje regionální územní plán základ pro dosažení regionálních cílů. Regionální územní plán je úzce spojen s regionálním strategickým programem, protože rozvojová opatření stanovená v programu mohou vyžadovat regionální územní plánování. Současně může být regionální územní plán realizován také prostřednictvím regionálního strategického programu.

Venkovská a ostrovní politika

Venkovská politika

Cílem politiky venkova je zajistit, aby finský venkov zůstal živý a byl schopen využívat své vlastní zdroje. Podle vize politiky venkova jsou rozmanité venkovské oblasti faktorem národního úspěchu. Nabízejí základ a řešení pro dobrý život, inovace, podnikání a udržitelnou společnost. Finsko se bude rozvíjet jako celek posilováním místních příležitostí.

Abychom mohli využít příležitostí, které venkovské oblasti nabízejí, musíme mít živé venkovské komunity s fungující infrastrukturou a službami.

Od 1. ledna 2016 je politika venkova v kompetenci Ministerstva zemědělství a lesnictví. Za integraci politiky venkova do celkového regionálního rozvoje odpovídá Ministerstvo hospodářství a zaměstnanosti.

Ostrovní politika

Ostrovní politika je jedním z nejstarších prvků regionální politiky ve Finsku. Vláda jmenovala dlouhodobý výbor, který se zabýval otázkami týkajícími se ostrovů, již v roce 1949. Ustanovení o ostrovním výboru byla stanovena vyhláškou v roce 1961 a zákon o rozvoji ostrovů vstoupil v platnost v roce 1981. Hlavním nástrojem provádění ostrovní politiky byl Program rozvoje ostrovů, který schvalovala vláda nebo ministerstvo.

Od 1. ledna 2016 je za ostrovní politiku odpovědné Ministerstvo zemědělství a lesnictví. Za integraci ostrovní politiky s celkovým regionálním rozvojem odpovídá Ministerstvo hospodářství a zaměstnanosti.

Sledování a předpověď regionálního rozvoje

Při sledování regionálního rozvoje se hojně využívají jak národní, tak mezinárodní statistiky a výzkumy. Regionální výzkum a prognostické informace jsou rovněž vytvářeny a hojně využívány v regionálních radách a centrech pro hospodářský rozvoj, dopravu a životní prostředí (ELY centra).

Ministerstvo hospodářství a zaměstnanosti je zodpovědné za koordinaci regionální prognostické činnosti a za její začlenění do národní prognostické činnosti. Prognostické aktivity se zaměřují na předvídaní trendů v oblasti vzdělávání, kompetencí a strukturálních změn.

Situační obrázek pro regionální rozvoj

Byl vytvořen situační obrázek regionálního rozvoje, který se používá při jednáních o regionálním rozvoji mezi státem a okresy. Skládá se z kvantitativních ukazatelů a kvalitativního expertního hodnocení.

Situační obrázek zahrnuje následující oblasti: obyvatelstvo, veřejné/obecní finance, regionální hospodářství, zaměstnanost, podniky, kompetence, zdraví a blahobyt, bydlení, doprava a udržitelný rozvoj životního prostředí.

Statistické informace o regionálním rozvoji

Hlavními statistickými veličinami sledovanými v krátkodobém horizontu jsou situace na trhu práce a obchodní trendy v jednotlivých okresech. V dlouhodobém horizontu jsou hlavními sledovanými veličinami regionální ekonomické trendy, konkurenceschopnost a vývoj počtu obyvatel.

Statistické informace o regionálním rozvoji jsou shromažďovány z řady různých zdrojů, z nichž

nej důležitější je služba StatFin online (https://www.stat.fi/tup/statfin/index_en.html) (bezplatná) poskytovaná Statistickým úřadem Finska a služba Sector Online (zpoplatněná), kterou spravuje Ministerstvo hospodářství a zaměstnanosti. Na regionální úrovni jsou informace poskytovány podle krajů a u některých činností podle podoblastí.

Klasifikace měst a venkova na základě geografických informací

Zohlednění rozdílů mezi regiony je výzvou pro regionální rozvoj a plánování. S tím, jak se obce zvětšují, je klasifikace podle obcí stále méně vhodná pro zohlednění regionálních rozdílů. Regionální klasifikace měst a venkova založená na geografických informacích rozpoznává různé typy městských a venkovských oblastí a zón mezi nimi přesněji než správní oblasti.

Klasifikaci si lze prohlédnout a stáhnout v environmentální a geografické informační službě (<http://www.syke.fi/en-US>) Finského institutu životního prostředí SYKE.

Podporované oblasti

Pracovní síla a další zdroje jsou nerovnoměrně rozděleny, a proto existují rozdíly v podnikatelských příležitostech mezi regiony. Vláda může označit nejméně rozvinuté oblasti jako oblasti podpory. Podniky mohou na investice v podpůrných oblastech obdržet vyšší podporu než jinde ve Finsku. Podporu poskytují střediska ELY.

Podpůrné oblasti jsou určeny na základě kritérií stanovených EU. Hlavními kritérii jsou hustota obyvatelstva, HDP, míra nezaměstnanosti a specifické zeměpisné vlastnosti.

Podporované oblasti a úrovně pomoci 2014 - 2021

Hlavní region východního a severního Finska je díky nízké hustotě osídlení podpůrnou oblastí. Zahnuje regiony Jižní Savo, Severní Savo,

Severní Karélie, Kainuu, Střední Ostrobotnie, Severní Ostrobotnie a Laponsko.

V souladu s podílem obyvatelstva stanoveným Evropskou komisí pro jednotlivé členské státy může počet obyvatel podpůrných oblastí ve zbytku Finska činit přibližně 100 000 osob.

Tato podpora je určena jako podpora pro oblasti strukturálních změn a dlouhodobého úpadku. V těchto oblastech je potřeba vyšší podpory pro malé a střední podniky a jsou zapotřebí také režimy podpory pro velké podniky. Evropská komise určila oblasti podpory podle návrhu Finska.

Východní a severní Finsko tvoří oblast podpory I, kde je výše podpory nejvyšší. Oblast podpory II zahrnuje obce Salo, Somero, Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Pihtipudas, Saarijärvi, Viitasaari a Konnevesi. Zbytek Finska patří do oblasti podpory III, kde jsou úrovně podpory nejnižší a velké podniky nemají nárok na žádnou podporu.

Maximální výše investiční podpory v letech 2014-2021

Oblast podpory I

(východní a severní Finsko)

Velké podniky 15%

Střední podniky 25%

Malé podniky 35%

Oblast podpory II

(podoblast Salo, podoblast Saarijärvi-Viitasaari a Konnevesi)

Velké podniky 10%

Střední podniky 20%

Malé podniky 30%

Oblast podpory III

(Zbytek Finska)

Velké podniky -

Střední podniky 10%

Malé podniky 20%

Právní předpisy o regionálním rozvoji

Právní předpisy týkající se regionálního rozvoje a regionální a strukturální politiky Evropské unie byly reformovány a vstoupily v platnost na podzim roku 2021.

Zákon o regionálním rozvoji a provádění regionální a strukturální politiky Evropské unie (756/2021, tzv. prováděcí zákon) upravuje regionální rozvoj. Obsahuje ustanovení o cílech regionálního rozvoje, orgánech a jejich úkolech, jakož i o práci na programech a postupech spolupráce. Zákon obsahuje také ustanovení o vypracování a správě programu finské regionální a strukturální politiky a o správě programů Interreg a programů spolupráce na vnějších hranicích Interreg.

Zákon o financování regionálního rozvoje a projektů regionální a strukturální politiky Evropské unie (757/2021, tzv. zákon o financování) obsahuje ustanovení o následujících dotacích a podmínkách jejich poskytování:

- 1) dotace poskytované Ministerstvem hospodářství a zaměstnanosti a regionálními radami z národních fondů regionálního rozvoje,
- 2) dotace poskytované regionálními radami, centry ELY a Finským úřadem pro bezpečnost potravin z prostředků programu regionální a strukturální politiky EU a
- 3) národní protipoložky v rámci programů Interreg a Interreg - programy spolupráce na vnějších hranicích.

Zákon obsahuje klíčová ustanovení o uplatňování, poskytování, vyplácení, kontrole a vymáhání dotací. Zákon rovněž obsahuje zvláštní ustanovení o provádění programu regionální a strukturální politiky EU v letech 2021-2027 a ustanovení o provádění národního spolufinancování programů Interreg a programů spolupráce na vnějších hranicích Interreg v letech 2021-2027. V neposlední řadě zákon obsahuje ustanovení o auditech využívání prostředků těchto programů v programovém období 2021-2027.

Národní legislativa

- Zákon o regionálním rozvoji a provádění regionální a strukturální politiky Evropské unie (756/2021):
- Zákon o financování regionálního rozvoje a projektů regionální a strukturální politiky Evropské unie (757/2021)
- Zákon o diskrečních státních dotacích na rozvoj podnikatelských aktivit v letech 2021-2028 (758/2021)
- Nařízení vlády o regionálním rozvoji a provádění regionální a strukturální politiky Evropské unie (797/2021)
- Nařízení vlády o způsobilosti výdajů financovaných z fondů regionální a strukturální politiky Evropské unie (866/2021)
- Nařízení vlády o financování projektů regionálního rozvoje a regionální a strukturální politiky Evropské unie (867/2021)
- Nařízení vlády o nabytí účinnosti zákona o poskytnutí diskreční státní dotace na rozvoj podnikatelské činnosti v letech 2021-2028 (821/2021)
- Nařízení vlády o dotačních regionech uvedených v zákoně o regionálním rozvoji a provádění regionální a strukturální politiky Evropské unie v roce 2021 (795/2021)

Legislativa a pokyny EU

Vedle vnitrostátních právních předpisů se činnosti financované z fondů regionální a strukturální politiky řídí nařízením EU přijatými pro programové období 2021-2027. Kromě nařízení o společných ustanoveních přijatých Evropským parlamentem a Radou byla vydána nařízení pro jednotlivé fondy, a to pro Evropský sociální fond plus (ESF+), Evropský fond pro regionální rozvoj/Fond soudržnosti (ERDF) a Fond spravedlivého přechodu (JTF), jakož i nařízení o evropské územní spolupráci (Interreg).

Legislativa EU

- [Regulation on Interreg \(EU no 2021/1059\)](#)
- [Regulation on the ERDF and Cohesion Fund \(EU No 2021/1058\)](#)

- [Regulation on the ESF+ \(EU no 2021/1057\)](#)
- [Regulation on the JTF \(EU no 2021/1056\)](#)

b) Případové studie : Příklady úspěšných místních postupů nebo neúspěchů

Projekt Uhlíkově neutrální jižní Pirkanmaa 2030

Oblast: Akaa, Pälkäne, Urjala and Valkeakoski

Kontakt: Ossi Kekki, project coordinator, ossi.kekki@valkeakoski.fi

Webové stránky:

<https://www.valkeakoski.fi/kuntainfo-ja-hallinto/valkeakoski-tietoa/kehittaminen-ja-hankkeet/hiilineutraali-etela-pirkanmaa-2030-hanke/>

Projekt Uhlíkově neutrální Jižní Pirkanmaa 2030 (HEP2030) realizuje opatření klimatického programu Jižní Pirkanmaa a plánu pro moudré využívání zdrojů, který byl připraven v roce 2020.

Klimatický program pro Jižní Pirkanmaa a plán pro moudrost zdrojů 2020-2030 byly připraveny ve spolupráci s městy Valkeakoski, Akaa, Pälkäne a Urjala. Obce v této oblasti patří do sítě průkopnických obcí HINKU v oblasti uhlíkové neutrality ve Finsku a v rámci projektu budou realizovány práce obcí na uhlíkové neutralitě zaměřené na rok 2030. Cílem projektu je snížit emise skleníkových plynů v regionu a vytvořit příručku pro řízení klimatického know-how, kterou mohou využít i další obce.

S pomocí financování projektu bude pro vedení obcí a odborníky zajištěno školení v oblasti řízení klimatických kompetencí. Kromě obcí jižního Pirkanmaa jsou do projektu zapojeni také obyvatelé, firmy, organizace a zemědělské subjekty, které se zabývají klimatem v regionu. V rámci projektu vznikají materiály týkající se práce s klimatem a moudrosti zdrojů, které jsou

zveřejňovány na webových stránkách města Valkeakoski. Na základě osvědčených postupů zjištěných v souvislosti se školením a prací se zainteresovanými stranami bude všem obcím zpřístupněn průvodce řízením klimatických kompetencí.

Projekt, který byl zahájen v květnu 2021, bude pokračovat do listopadu 2022. Projekt financovaný Ministerstvem životního prostředí je součástí střednědobého plánu politiky v oblasti klimatu a bude realizovat vládní cíl dosáhnout do roku 2035 uhlíkově neutrálního Finska.

Družstvo Kukkian Kasvattamo Od dílny k rostoucímu podniku

Rozvoj oblasti Luopioinen vyžaduje zlepšení ekonomické vitality oblasti. Udržitelná hospodářská činnost je nezbytná pro zajištění služeb v regionu a je předpokladem pro rozvoj atraktivity pro nové obyvatele.

Ve vesnicích jezerní oblasti Kukkia existuje podnikatelský potenciál. Na základě zkušeností z projektu rozvoje vesnic Kukkia v letech 2019-2020 byl místními podnikateli, podnikatelskými sdruženími a firmami založen nový regionální inkubátor; Družstvo Kukkian Kasvattamo.

Družstvo je neziskový regionální podnikatelský inkubátor, který vyvíjí a pilotuje nové nápady na produkty a výrobu a úspěšná řešení předává novému podnikateli k rozvoji nebo k růstu stávajícího podniku. V případě potřeby může Kasvattamo také podpořit podnikatele v oblasti tím, že organizuje školení nebo pomáhá při náboru nových pracovních sil.

Model fungování společnosti Kasvattamo je jednoduchý; společně s místními podnikateli a aktivisty vytváříme nový podnikatelský nápad, provádíme pilotní projekt a poté předáváme podnik novému nebo stávajícímu podnikateli k dalšímu rozvoji. Nízkoroziskový pilotní projekt je umožněn beznákladovým příspěvkem místních odborníků a malým objemem veřejných finančních prostředků, které jsou potřebné na mzdové náklady zaměstnanců projektu. Koncepce nespočívá pouze v pilotování jednoho podnikatelského nápadu, ale v rozvoji ekosystému, který bude přínosem jak pro stávající hospodářskou činnost, tak pro vznik nových podniků.

První pilotní projekt experimentoval s obnovou místní tradice stavby lodí, využitím vzácného a cenného starého dřeva z lesů regionu. Výsledkem pilotního projektu z let 2020-2021 je nová společnost

Vendia Woods Oy, která v prosinci 2021 zahájila výrobu moderních lodních prken určených pro evropský trh.

Druhým pilotním projektem Kasvattamo byl pokus o provozování farmářského trhu v létě 2021 v centru obce Luopioinen. Na trhu se prodávaly všechny místní produkty, jako je zmrzlina, zelenina a jehněčí meet, květiny, ruční výrobky a potištěné prádlo - a nabízely se některé služby, například půjčovna elektrokol, kajaků a dalšího sportovního vybavení a prádelna. Na konci léta byl provoz převeden na místního podnikatele.

Vesnice Pirkanmaa zachycuje a ukládá uhlík

Oblast: Pirkanmaa provincie
 Financování (EUR): Total budget 166 278, EAFRD 69 837

Trvání projektu: 2019-2021
 Propagátor projektu: Pirkan Kylät ry
 Kontakt: heidi.hallongren@pirkankylat.fi
 Webové stránky: <https://www.pirkankylat.fi/hiiltasitovatkylat/>

Shrnutí

Projekt vesnic, které sekvestrují a ukládají uhlík, je v současné době obzvláště aktuální, protože země provádějí Pařížskou dohodu a potřeba opatření ke zmírnění dopadů na klima zoufale roste. Během projektu více než 30 vesnic v okolí regionu

Pirkanmaa naplánovalo a realizovalo vlastní klimatické akce s využitím svých odborných znalostí spolu se starými tradicemi tak, aby vznikly nové akce a know-how.

K účasti byly vybrány všechny vesnice, které projeví zájem o řešení klimatických změn, přičemž zapojené vesnice se velmi liší, některé z nich se nacházejí v blízkosti rostoucích městských oblastí, jiné v řídce osídlených a odlehlých oblastech. Všechna vesnická setkání, akce a operace vedené místními komunitami jsou zaměřeny na boj proti změně klimatu, ale každá vesnice dodává svým akcím vlastní nádech a stanovuje si vlastní cíle. Hlavními opatřeními v oblasti klimatu, která vesnice v rámci tohoto projektu realizovaly, jsou sekvestrace a ukládání uhlíku pomocí dřeva na stavbu, výroba biocharu a výsadba stromů. Také emise uhlíku byly na úrovni komunity sníženy různými způsoby. Vesnice například organizovaly akce na ekologická témata a místní potravinové kroužky, zakládaly komunitní zahrady, rozvíjely recyklaci, kompostování a nakládání s odpady, organizovaly spolujízdu apod.

Kontext:

Změna klimatu byla označena za jednu z hlavních hnacích sil změn na venkově. Pro obyvatele venkova je tedy silnou motivací k tomu, aby omezili emise uhlíku a přizpůsobili svůj každodenní život měnícím se klimatickým podmínkám. Společné provádění konkrétních opatření v rámci komunity může zvýšit jejich účinnost a také podpořit sociální přínosy. Tento projekt shromažďuje lidi, aby společně diskutovali o účinných změnách snižování emisí uhlíku, které lze v životě běžných lidí provést. Sdílení informací zahrnuje způsoby, jak snížit svou uhlíkovou stopu a jak případně sekvestrovat a ukládat uhlík. Nakonec si uvědomuje, že změny začínají malými kroky.

Projekt probíhá v provincii Pirkanmaa, která se nachází na jihu Finska. Pirkanmaa je druhou největší a nejrychleji rostoucí provincií ve Finsku. Otázky změny klimatu jsou vysoce prioritní na úrovni provincie i obcí. Několik obcí v této oblasti se snaží v příštích desetiletích dosáhnout uhlíkové neutrality. Region má vynikající zdroje pro řešení problematiky změny klimatu univerzity, výzkumná zařízení atd. Hlavním městem provincie Pirkanmaa

je Tampere, druhé největší město ve Finsku po metropolitní oblasti Helsinek, ale provincie má také rozsáhlé venkovské oblasti, včetně řídce osídlených venkovských obcí. Vlastníkem projektu je provinční sdružení obcí Pirkan Kylät ry, které je zodpovědné za organizaci aktivit v koordinaci s obcemi.

Projekt tedy přináší nový obsah do tradičního obsahu vesnických akcí, který je pro budoucnost vesnice stěžejní, a inspiruje nové aktéry k zapojení. Místní komunity mají značný potenciál najít nová ekologická řešení v rámci svého uhlíkového cyklu pro snížení ztrát a odpadů, stejně jako pro sekvestraci a ukládání uhlíku. Konkrétní ekologické akce by se dokonce mohly stát zdrojem hrdosti a atraktivity pro image místní komunity na venkově. Změna klimatu je však celosvětovým problémem a potřeba změny je globální. Změna začíná u postojů, znalostí a praktických kroků lidí. Některé výzvy, kterým komunity čelí, se týkají výroby energie, recyklace, mobility a spotřeby. Budování společnosti, která přispívá k řešení těchto výzev, vyžaduje komunitní činnost.

Cíle

Tento projekt aktivizuje vesnice v regionu Pirkanmaa, aby objevily, rozvíjely a v praxi uplatňovaly různé strategie a opatření pro boj se změnou klimatu. Cílem projektu je

- Zvyšovat povědomí a budovat kapacitu venkovských vesnic, aby porozuměly své uhlíkové stopě a možným každodenním místním opatřením, která by mohly přijmout, aby pomohly snížit emise, uzavřít uhlíkové cykly a zachycovat a ukládat uhlík.
- Inspirovat a podpořit vesnice, aby nejen realizovaly opatření v oblasti klimatu, ale aby je přijaly jako součást běžného každodenního fungování komunit, které budou v budoucnu vzkvétat a dále se rozvíjet.
- Povzbuzovat a radit vesnicím, aby našly řešení, která jsou vhodná pro jejich současnou situaci a řeší jejich individuální problémy.
- Podporovat sdílení příkladů mezi obcemi zapojenými do projektu s ostatními obcemi v regionu Pirkanmaa a povzbuzovat je, aby se připojily k přechodu na obnovitelná a nízkouhlíková řešení.

Činnosti

Zpočátku vesnice zapojené do tohoto projektu pořádaly klimatické akce, na kterých vesnické komunity diskutovaly o vhodných klimatických opatřeních pro své vesnice. Mezi diskutovaná témata patřil stav vesnického domu a jeho vytápění, způsob nakládání s odpady a jejich recyklace, doprava ve vesnici (kam a jak se lidé pohybují) a typy ubytování a jejich uhlíková stopa. Diskutovalo se také o tom, kam v rámci těchto cyklů proudí uhlík a jak jej lze v dané oblasti ukládat, a o možnostech a potenciálu dané oblasti přispívat k bio-ekonomice. Kromě toho byly zdůrazněny snadné i náročnější způsoby, jak snížit uhlíkovou stopu každého jednotlivce.

Program klimatických akcí byl ve všech vesnicích stejný, ale prováděné akce a experimenty se lišily. Cílem bylo v každé zúčastněné vesnici zahájit alespoň jeden nebo dva konkrétní nízkouhlíkové experimenty. Tyto experimentální akce mohly být všestranné a mohly se týkat například zlepšení místního odpadového hospodářství a recyklace, výsadby stromů, rozvoje obnovitelných zdrojů energie z místních zdrojů, výměny starého systému vytápění vesnického domu olejem za ekologičtější alternativu, zavedení místních systémů sdílené ekonomiky atd.

Při rozhodování o opatřeních, která mají být v každé vesnici provedena, se k nim přistupovalo z mnoha různých úhlů pohledu prostřednictvím dotazování: Jak by se dalo prostředí vesnice nejlépe ekonomicky využít? Například prostřednictvím cestovního ruchu, místních potravin nebo přírodních produktů? Je možné vytvořit ve vesnicích nová pracovní místa prostřednictvím důrazu na bio-ekonomiku a oběhové hospodářství? Je možné ukládat uhlík a zároveň udržovat krajinu na vesnici? Je proveditelné plně klimaticky neutrální bydlení?

V průběhu projektu bylo pro všechny zájemce uspořádáno několik bezplatných akcí, seminářů a workshopů na různá témata, například jak si doma vyrobit bio-uhlí, jak si vyrobit látkové zábaly ze včelího vosku a také informace o solární energii, spotřebě energie a o šetření energií. Pro děti byla uspořádána exkurze do vesnické školy s názvem "Klimatičtí hrdinové", která představila koncept uhlíkové stopy a každodenní klimatické činy prostřednictvím interaktivních přednášek, na nichž si děti mohly vyzkoušet své znalosti v praxi. Dostaly také výzvu k natočení videa o klimatických

opatření, kde byla nejlepší videa oceněna a zveřejněna na YouTube.

Všechny akce, které se v průběhu projektu ve vesnicích uskutečnily, budou popsány od návrhu až po realizaci a také vyhodnoceny z hlediska jejich účinnosti. Cílem hodnocení je identifikovat osvědčené postupy a úzká místa při realizaci a přenositelnosti akcí. Jaký je například potenciál opatření na zmírnění dopadů klimatických změn a experimentální kultury z hlediska rozvoje venkova? Budou vyvinuty nástroje na propagaci a podporu nízkouhlíkových a zdrojově efektivních sociálních inovací, které lze realizovat v dalších venkovských oblastech.

Hlavní výsledky

Cílem projektu je dosáhnout realizace mnoha různých typů klimatických opatření, která budou ve vesnicích pokračovat a dále se rozvíjet i po skončení projektu. Doufá se, že se rozšíří i mimo všechny vesnice v regionu Pirkanmaa, aby se staly součástí každodenních činností ve vesnických komunitách. Doufáme, že po skončení tohoto projektu budou vesnice na cestě k úplnému přechodu na obnovitelné a nízkouhlíkové zdroje.

Původně bylo pro zapojení do projektu určeno 30 vesnic, ale v průběhu projektu se připojilo dalších pět vesnic. Vzhledem k tomu, že každá vesnice prošla osvětou, brainstormingem a návrhem jednoho dvou experimentálních klimatických opatření přizpůsobených jejich specifickému kontextu, projekt vyústil v 35 až 70 místně realizovaných opatření zaměřených na snižování emisí, uzavírání uhlíkových cyklů, snižování množství odpadu a sekvestraci a ukládání uhlíku. Navrhli nové iniciativy, jako je výroba biocharu z větví a jiné biomasy (zahradního odpadu), místní potravinové kruhy, komunitní zahrady, systémy sdílení aut a bleší trhy. Zavedli dokonce geotermální vytápění ve veřejných zařízeních. Byly uspořádány akce na různá ekologická témata a zároveň se zdokonalují systémy recyklace, kompostování a nakládání s odpady. Některé z vesnic dokonce experimentují s novými druhy komunitního bydlení v moderních ekovesnicích.

Na regionální úrovni existuje mnoho spolupracujících partnerů. Klimatické akce se týkají obcí, organizací a sdružení z různých hledisek. Síť uhlíkově neutrálních obcí (HINKU) nabízí potenciál pro vytváření sítí a také spolupráci s dalšími

projekty financovanými z veřejných zdrojů v oblasti změny klimatu, zabývajícími se využíváním lesů, energetickou účinností atd. To umožňuje synergii v regionálním přístupu k řešení změny klimatu. Některé obce spolupracují s obcemi a posilují tak svou činnost.

Klíčové lekce

Projekt Vesnice pro sekvestraci a ukládání uhlíku nabízí lidem ve venkovských oblastech nástroje pro boj se změnou klimatu. Snižováním uhlíkové stopy v každodenním životě prostřednictvím kolektivních akcí zaměřených na snížení dopadů na klima a sekvestraci a ukládání uhlíku můžeme bojovat proti změně klimatu na úrovni jednotlivců i komunit.

Řešení klimatických změn na základě místního a komunitního přístupu poskytuje nové perspektivy rozvoje a obnovy vesnic. Sdružování lidí kolem opatření v oblasti klimatu, která nabízejí potenciál pro nové příležitosti v oblasti bioekonomiky a oběhového hospodářství a také zvyšují atraktivitu vesnic, podporuje silný smysl pro komunitu a posiluje sociální kapitál.

Tento projekt a klimatická opatření prováděná ve vesnicích jsou přenositelná do jiných regionů ve Finsku a mohla by být replikována i v zahraničí. Proces spolupráce a kooperace je základem pro to, aby komunita následně určily, jaké strategie pro ně budou fungovat, což přispívá k vlastnímu nápadu a k podpoře realizace řešení. Změna klimatu je globální problém a je třeba přijmout veškerá opatření k jejímu zpomalení. Každodenní aktivity mají obrovský potenciál, pokud jsou posuzovány společně, a je třeba cílených opatření na podporu a propagaci úsilí ve venkovských oblastech.

a) Přehled fungujících národních/regionálních programů

V Maďarsku existují 3 velké statistické regiony na úrovni NUTS I, 8 plánovacích a statistických regionů na úrovni NUTS II (ty jsou základem téměř všech fondů EU v zemi), 19+1 žup (NUTS III; +1 je hlavní město, které má vlastní správu); župy se skládají z okresů (NUTS IV), dále jsou zde místní obce (NUTS V).

Obce měly na možnost sdružovat se do mikroregionálních sdružení a místních akčních skupin LEADER, aby úspěšněji získávaly finanční prostředky, a v tomto případě musely vytvořit společný plán rozvoje, aby se vyloučily protichůdné zájmy, ale zákon o územním rozvoji zavedl v rámci krajů okresy (v podstatě se stejnou úrovní působnosti, až na to, že okresy byly vytvořeny shora vládou a nevycházely z preferencí jednotlivých obcí) v roce 2014, čímž tento typ setkávání skončil (skupiny LEADER jsou stále aktivní a jsou pro ně čas od času k dispozici prostředky EU na vytvoření vlastního strategického plánu).

Z politického hlediska, mimo parlamentní volby voliči volí i vládu svého kraje, musí mít tyto krajské vlády strategické plány na každé fiskální období v souladu s dotacemi EU. Takové plány mají i sídla okresů a každá obec nebo okres, který chce žádat o finanční prostředky, musí mít plán budoucího rozvoje. Místní samosprávy, zejména ty malé (obvykle vesnice), musí vlastnit Místní program rovných příležitostí, který cituje místní zdroje, statistické údaje o obyvatelích obce (jejich počet, příjmy, podmínky bydlení) a dostupné služby (školka, škola, lékaři atd.). Musí poukazovat na ohrožené skupiny místních obyvatel (obvykle ženy, děti, starší lidé, znevýhodnění a chudí, často Romové). Tyto dokumenty musí obsahovat plány, jak by chtěly zlepšit život těchto ohrožených skupin, proto tyto Programy často poukazují na strategické plány výstavby nových domů, vytváření lepších služeb, nabídku rozvojových programů a školení, zkvalitnění života v osadě pro místní obyvatele (místní slavnosti, setkání, společné prostory atd.) Tyto Programy se vytvářejí na období 5 let a jsou každé 2 roky přezkoumávány valnými hromadami obce.

Pro okresní sídla a větší města je vyžadován stejný dokument, ale nazývá se Integrovaná strategie místního rozvoje a obvykle obsahuje také statistické údaje a rozvojové projekty i okolních sídel, které by mohly být strategií města ovlivněny.

V případě, že chce obec vytvořit místní strategický akční plán, je třeba dodržet několik zákonů:

- 314/2012 (XI.8) nařízení vlády
- 1997. LXXVIII. zákon o utváření a ochraně zastavěného prostředí
- XXI/1996 SB. Zákon o územním rozvoji a územním plánování, který - v souladu s předpisy EU nyní - kontroluje, jak může vláda, obce na regionální, krajské a místní úrovni vytvářet a/nebo povolovat projektové záměry na svém území.

Nejdůležitější rozdíly mezi těmito strategiemi a akčními plány jsou následující:

- Koncepce rozvoje osídlení - na delší, zpravidla desetileté období, musí obsahovat části, jako je vize (týkající se společnosti, hospodářství, krajiny, přírodního a zastavěného prostředí), cíle (celkové a dílčí cíle), výchozí údaje, které napomohou dalšímu rozvoji, a nástroje a monitorování realizace.
- integrovaná strategie rozvoje osídlení - obvykle na období 5 let, musí obsahovat tyto části - cíle střední úrovně a jejich vztahy, intervence, které napomohou realizaci, plán proti segregaci (v případě, že osídlení má segregovanou oblast), vzájemné vztahy s jinými místními plány, analýzu rizik a nástroje a monitorování realizace
- společné plány obcí - v jejich vlastní působnosti nejsou vyžadovány žádné specifické části.

Na pomoc místnímu rozvoji existuje několik programů, které lze začlenit do místních strategií. Většina z nich přichází přímo nebo nepřímo z fondů EU a mnohé z nich realizují nevládní organizace. Obce obvykle žádají o projekty, které souvisejí se strukturálním rozvojem - nové silnice, vedlejší cesty mezi sídly, zvyšování energetické úrovně obecních budov (radnice, úřady, školy atd.). Ostatní žadatelé, např. nevládní organizace, však mohou žádat o projekty zaměřené na

sociální rozvoj, rozvoj skupin a zvyšování vzdělanosti a/nebo sociálních dovedností. Na místní úrovni jsou v současné době nejdůležitější následující:

Domy Sure Start - vychází z britského programu Sure Start a jeho cílem je pomáhat rodičům a dětem do tří let žijícím v nejvíce znevýhodněných oblastech.

Síť Tanoda - mimoškolní program pro sociálně a finančně znevýhodněné děti, které mají stejné možnosti jako jejich bohatší vrstevníci - programy zahrnují doučování, rodinné programy, výlety atd.

Charitativní organizace - ne ty tradiční, které vybírají a přerozdělují dary, ale ty, které do své práce aktivně zapojují znevýhodněné cílové skupiny. Několik těchto skupin pracuje s Romy, a přestože pro ně často vybírají dary, organizují také komunitní programy, vytvářejí pracovní místa speciálně pro ně a doučují jejich děti, obvykle v rámci neformálního vzdělávání (např. Igazgyöngy Alapítvány, Miskolc Horizont atd.). sociální podniky - vznikají proto, aby NNO nebyly závislé pouze na projektových prostředcích a přitom si zachovaly své cíle a metody sociálního rozvoje. To znamená, že mají sociální poslání a namísto toho, aby si zisk ponechávaly, rozdělují ho svým příjemcům a používají ho na udržení provozu organizace. V Maďarsku začalo mnoho sociálních podniků s využitím fondů EU, avšak po skončení projektů několik z nich nemohlo mít dostatečný zisk na udržení svého provozu. Jedna z našich případových studií se týká jednoho úspěšného a obecně lze říci, že ty úspěšné vždy zahrnují místní obyvatele, vždy vycházejí ze skutečné potřeby v rámci komunity a na trhu a nekonkurují sousedním sídlům, naopak s nimi spolupracují, zejména pokud nejsou nejlepším výrobcem v oblasti-

Své zisky rozděluje mezi příjemce a používá je na provoz organizace, místo aby je vrátil do soukromého vlastnictví.

b) Případové studie : Příklady úspěšných místních postupů nebo neúspěchů

Alsómocsolád, chytrá vesnice

Jedna z nejznámějších praktik v Maďarsku, která se zaměřuje na zastavení migrace z vesnice a je vysoce zaměřená na moderní metody a postupy. Alsómocsolád byl mezi prvními, kdo digitalizoval osadu, měl vlastní měnu a přilákal obyvatele.

Vedoucí projektu:
Dicső László, starosta

Největším programem obce bylo, že se mladí lidé stěhovali pryč, lidé s vyšším vzděláním se stěhovali pryč, takže obec musela tento trend zastavit a změnit. Za tímto účelem obec shromáždila širokou škálu odborníků, aby vytvořila vlastní plán rozvoje, svůj mentorský program pro přilákání obyvatel, využití komunikačních technik v osadě atd.

Základní informace

- umístění
Župa Baranya – okres Hegyhát
Nadmořská výška: 200 m
Počet obyvatel : 351
Rozloha : 13 km²
GPS: 48° 22' 30" / 20° 25' 41"
- Alsómocsolád je malá obec v Maďarsku; má rozlohu 13 km² a žije v ní 351 obyvatel (k 1. lednu 2021 zde žilo 152 mužů a 163 žen; hustota zalidnění je 24,2). Obec se nachází v Jižním Zadunají, v okrese Hegyhát župy Baranya.
- Dopravní podmínky v obci Alsómocsolád jsou dobré. Tři okresní města, Pécs, Kaposvár a Szekszárd, jsou od něj vzdálena zhruba stejně (55-60 km) a do tří menších měst, Komló, Dombóvár a Bonyhád, se lze dostat autem za krátkou dobu. Znamé lázně Dombóvár, Gunarasfürdő, jsou vzdáleny jen asi 20 km.
- Lze se sem dostat také vlakem: železniční trať Dombóvár - Bátaszék, postavená v roce 1872, je vzdálená jen 2-3 km a má společnou stanici s

Mágocsem, železniční stanici Mágocs-Alsómocsolád.

- Obec (červená barva) je obklopena nezavlažovanými poli (světlé plochy), dále pak loukami, pastvinami a zemědělskými lány (tmavší plochy). Na okrajích území jsou také lesy a uprostřed velké množství rybářských jezer. Průměrná nadmořská výška je 200 m.

- Podnebí okresu Baranya je ovlivněno blízkostí Středozemního moře (středomořský vliv). Počet slunečných hodin je vysoký. Vliv hojného slunečního svitu je ještě výraznější na jižních svazích. Teplotní výkyvy jsou poměrně malé a děj je mírný. (Jedinou výjimkou je chladné mikroklima ve vnitřní kotlině východního Mekky). Srážky jsou významné, nejvyšší v zemi.

Technická infrastruktura vesnice:

- kanalizační systém
- vodovodní potrubí
- plyn
- elektřina
- ubytovací zařízení
- solární panely
- domov pro seniory
- fitness park
- sportoviště
- dětské hřiště
- lesní škola
- obchod s potravinami

Historie

V Alsómocsoládu byly nalezeny také archeologické nálezy z doby bronzové a římské. V roce 1900 byl objeven závažnější římský nálezy: poklad stříbrných medailí o 1296 kusech. První písemná zmínka o Mocsoládu se dochovala v listině z roku 1294 v mocholupské verzi. V té době osada ještě patřila vešperskému opatství. Archeologické nálezy a název místa ukazují, že osada byla na kopci Baranya přítomna po staletí.

V duchu náboženských snah krále Štěpána I. byl na počátku roku 1200 postaven kostel v sousední osadě Mágocs, proto až do poloviny 19. století nebyl v Alsómocsolád postaven žádný kostel. Ve 12. století patřilo území benediktinskému opatství Mágocs, ve 2. století pak klášteru. V roce 1510 daroval Ferenc Bodó majitelům pozemků na

pomezí žup Tolna, Somogy a Baranya 25 vesnic, mezi nimi i Alsómocsolád.

Ta byla v tureckých dobách zničena a vypleněna, ale její uprchlí obyvatelé se pomalu vraceli a o kus dál - na místě dnešní obce Alsómocsolád - postavili novou vesnici.

Koncem 17. století ji obývali také Srbové. V průběhu staletí zde kromě Maďarů žili také Valoni, Slované, Němci a Italové, ale nejvýznamnějšími etnickými skupinami v novodobé historii jsou Maďaři a Němci.

Významným mezníkem v životě obce je železniční trať Dombóvár-Bátaszék-Baja-Csikéria, postavená v roce 1872. Italští dělníci pracující na této stavbě (nevědomky, úmyslně či omylem) zapálili vesnické domy, ale lidé zde žijící je znovu postavili. Život obce po celou její historii významně ovlivňovaly statkářské rody Perczelů a Sztankovánszkyů. Památkou je kostel, který byl postaven v letech 1826-1836 díky rodině Perczelů. Byl vysvěcen v roce 1836 ke cti apoštola svatého Ondřeje. Většinu nákladů na stavbu nesli András Perczel a Ferenc Perczel.

V roce 1930 se 746 obyvatel hlásilo k maďarské národnosti a 68 k německé. V roce 1947 byl zahájen odsun německého obyvatelstva. V roce 1970 žilo v obci 570 Maďarů a 43 Němců. Od 60. let 20. století počet obyvatel klesá.

Cílové skupiny (komu projekt pomohl)

Zpočátku byla cílovou skupinou pilotního projektu obec a časem všechny obce nebo osady, které měly zájem o udržitelný rozvoj. V rámci rozvoje můžeme rozlišit tři hlavní akce (často se vzájemně překrývají a posilují).

- Zlepšení obyvatelnosti vesnice
- oslovování dalších institucí, vytváření sítí s obcemi
- přilákání potenciálních obyvatel

V rámci těchto akcí začala obec využívat produkty ICT ke zpřístupnění institucí v roce 1997, byl zde první internetový bod v zemi a vytvořen systém, kde lze na obci vyřídit téměř vše online. Obec byla brzy nazvána prototypem malé obce a v roce 2016 obec vytvořila síť podobných sídel, která by se chtěla připojit k jejich návrhům.

Obec také spolupracuje s dalšími osadami na ochraně a zachování stávajícího přírodního prostředí, vytvořila vlastní chráněné území a vyzvala další obce, aby se k této iniciativě připojily. Pro potenciální obyvatele vytvořili program Future Weaver, což je mentorský program pro ty, kteří by se chtěli do Alsómcsoládú přestěhovat. Program pro ně organizuje několikadenní návštěvy, aby zájemce měl čas prozkoumat své možnosti a poznat všední dny obce, poté se může do programu přihlásit. Mentoři jim pomáhají s nastěhováním, seznámením se s obcí, službami a také pomáhají místním obyvatelům přijmout nově přichozí. Pro ty, kteří si nemohou koupit dům, nabízí obec domy k pronájmu.

Účastníci (kdo na projektu pracoval)

Nejaktivnějším účastníkem je starosta, který vede obec od roku 1990. Starosta stál za většinou nápadů, jeho nasazení a aktivita pro rozvoj osady je jádrem, díky kterému se tyto projekty daří. S projekty hodně pomáhají také zaměstnanci obce, mentoři v mentoringovém programu, ale celá obec je velmi aktivní, žije čilým občanským životem, pořádá místní slavnosti a je otevřená novým nápadům.

Výstupy

Předmět činnosti :

- místní vývoj
- vytváření sítí
- přilákání obyvatel

V Alsómcsoládú se nachází místní domov pro seniory (Domov podzimního světla), který nabízí 46 pobytových míst a také denní péči pro ty, kteří se nechtějí nastěhovat do domova. Starší lidé zde mohou využívat fyzikální terapii, psychiatrickou péči a sociální péči.

V osadách se nachází knihovna a Digital Wellbeing Points, i když knihovna a komunitní budova musely být kvůli pandemii uzavřeny. Přesto mohou místní obyvatelé zavolat knihovnici, která jim každé pondělí doručuje knihy.

Co se týče sportu, je zde fitness park, sportoviště v nedalekém lese a hřiště v obci, kam mohou chodit děti i dospělí. Místní sportovní sdružení také každoročně pořádá pro obyvatele Sportovní

den a má také pododdělení pro bowling a extrémní sporty. Alsómcsolád také pořádá mezinárodní mistrovství v hodu nožem a sekerou, které přitahuje zájemce nejen z Maďarska, ale i z Ruska, Polska a České republiky.

Návštěvníci se mohou ubytovat v místním penzionu, který má 11 pokojů se 40 lůžky, nebo ve studentském hostinci, který nabízí ubytování pro celkem 44 osob. Penzion má vlastní sociální zařízení pro každý pokoj, bezplatné wifi připojení, lednici a televizi. Hostel má celkem tři pokoje, všechny s vlastním sociálním zařízením, televize a lednice jsou ve společenské místnosti.

Alsómcsolád žije aktivním životem; má 13 občanských organizací od sportovních klubů až po samosprávu mládeže, které mají možnost utvářet plány a život osady. Jelikož je obec stmelená, ale musela se potýkat s ubývajícím počtem mladých lidí, zahájila obec v roce 2014 program Tkáč budoucnosti. Malé venkovské obce se často snaží přilákat nové obyvatele levnými domy a pozemky, ale lidé přicházející z měst často vyčerpají všechny své úspory (kvůli tomu, že v místě nemohou najít podobně placenou práci), osamí a odstěhují se zpět do města.

Alsómcsolád proto vyžaduje motivační dopis od každého, kdo se chce na vesnici přestěhovat, vede 2-3denní výlety, kde si zájemci mohou skutečně vyzkoušet, jaké to je žít na venkově, a má mentoringový program pro ty, kteří se nakonec rozhodnou přestěhovat. Obec také nabízí domy k pronájmu těm, kteří si nemohou koupit vlastní dům na vesnici.

Obec má také vlastní místní měnu, rigac, který je pojmenován po slavném psanci, který v oblasti působil v 19. století. Touto měnou lze v obci platit za cokoli, lze ji použít v obchodě, na poště, na obecním úřadě při placení daní atd.

Podle posledních údajů (listopad 2021) žije v obci 187 osob v produktivním věku, z toho 16 je evidováno jako uchazeč o zaměstnání (5 bylo evidováno před více než rokem). Devět obyvatel pobírá nějaký státní příspěvek. Celkově je v obci 8,56 % nezaměstnaných.

Alsómcsolád je součástí několika skupin. Její obec má několik vazeb na Mágocs a Bikal, mimo jiné kvůli školským a zdravotnickým zařízením. Obec je také součástí Sítě hospodářské solidarity, Mikroregionálního svazu a Svazu maďarských

ochránců přírody spolu se Sítí programu chytrých vesnic.

Vzhledem k počtu občanských organizací je obtížné posoudit všechny příjmy a výdaje v rámci obce, proto jsme sloučili příjmy a výdaje obce a jejich organizací (kulturní dům, komunitní dům vč. domu seniorů, mentoringový program):

indikátor	měna	2020
Příjmy	€	44 534
Výdaje	€	127 934

Toto hodnocení není úplné, zahrnuje pouze náklady a výnosy uvedené číselně v ročních zprávách, a protože většina těchto organizací a institucí spadá pod různé povinnosti finančního výkaznictví, některé z nich vykazují pouze výdaje nebo některé údaje chybí. Příjmy jsou tedy určitě vyšší než toto číslo, vezmeme-li v úvahu, že v domově pro seniory žije asi 40 osob a téměř všichni platí plnou cenu za pobyt v něm; na druhou stranu pandemie COVID-19 tvrdě zasáhla penzióny a školení, takže je více než možné, že rok 2020 nebyl ziskový.

Očekávaný vývoj projektu

Obec se chce stát energeticky nezávislejší, což znamená, že podporuje instalaci solárních panelů i na domy obyvatel, nejen na obecní domy. Rádi by se také stali HUBem nových technologií, což znamená, že vítají i pilotní programy a metody s technologiemi ITC.

Výsledky / přínosy - příběh úspěchu (čeho bylo dosaženo, jak, proč)

V průběhu let dosáhl Alsómcsolád svého hlavního cíle, kterým bylo přilákat nové obyvatele a učinit osadu obyvatelnější. Noví obyvatelé v několika rozhovorech uvedli, že v obci je vše, co by kdo potřeboval a co není (například místní škola), je dostupné v blízkosti.

Obec vybuodovala moderní a dostupnou infrastrukturu - domov pro seniory, rozvinula knihovnu na místo s přístupem k internetu v době, kdy v zemi neexistovaly žádné Digital Wellness

Points, digitalizovala také většinu papírové práce obce.

Ačkoli nejpřístupnějším sportem v obcích je fotbal, Alsómcsolád nabízí i další druhy sportů - je zde fitness park, sportovní hřiště a dětské hřiště a také turistická stezka, která zároveň učí o místní přírodní rozmanitosti a o tom, jak ji chránit.

Protože se obec proslavila zejména po zavedení vlastní měny (rigac), kterou lze platit v místním obchodě s potravinami, za místní poplatky apod. začala obec lákat i turisty, a tak zde obec zřídila i penzion a ubytovnu.

Alsómcsolád žije aktivním životem; má 13 občanských organizací od sportovních klubů až po samosprávu mládeže, které všechny mají možnost utvářet plány a život osady. Protože obec má semknutou komunitu, ale musela se potýkat s ubývajícím počtem mladých lidí, zahájila obec v roce 2014 program Tkáč budoucnosti. Malé venkovské obce se často snaží přilákat nové obyvatele levnými domy a pozemky, ale lidé přicházející z měst často vyčerpají všechny své úspory (kvůli tomu, že v místě nemohou najít podobně placenou práci), osamí a odcházejí se zpět do města.

Alsómcsolád proto vyžaduje motivační dopis od každého, kdo se chce na vesnici přestěhovat, vede 2-3denní výlety, kde si zájemci mohou skutečně vyzkoušet, jaké to je žít na venkově, a má mentoringový program pro ty, kteří se nakonec rozhodnou přestěhovat se. Obec také nabízí domy k pronájmu těm, kteří si nemohou koupit vlastní dům na vesnici.

Alsómcsolád je součástí několika skupin. Její obec má několik vazeb na Mágocs a Bikal, mimo jiné díky vzdělávacím a zdravotnickým zařízením. Obec je také součástí Sítě hospodářské solidarity, Mikroregionálního svazu a Svazu maďarských ochránců přírody spolu se Sítí programu chytrých vesnic.

Základem úspěchů obce je, že nechtěla zakonzervovat nebo se vrátit ke svým zemědělským kořenům, chtěla modernizovat osídlení a zároveň se silně opřít o posílení komunitních vazeb a zapojení místních obyvatel do rozhodovacího procesu.

Jaké problémy se při realizaci projektu vyskytly

Alsómocsolád měl na začátku stejné problémy jako ostatní malé obce v regionu - potíže s veřejnou dopravou, sporadický průmysl v regionu, migrace lidí s vyšším vzděláním a celková chudoba regionu (který patří mezi 33 nejpostiženějších oblastí v zemi).

Obec nemohla změnit problémy na regionální úrovni, a tak začala rozvíjet to, co měla v moci - zásobování inženýrskými sítěmi, veřejné služby, modernizaci telekomunikací, silné zapojení místních obyvatel.

Místní obyvatelé se také zpočátku trochu ostýchali nových obyvatel, ale mentoringový program pomohl nejen novým, ale i starousedlíkům rozšířit obec. Místní obyvatelé zpočátku nechápali, proč by se někdo stěhoval do malé venkovské vesnice, když může žít ve městě, a byli si jisti, že to ti noví vzdají a vrátí se do větších měst. Programy budování komunity zajistily, aby tomu tak nebylo, nechtěly, aby se lidé stěhovali do vesnice a z vesnice, a tak vytvořily proces podávání žádostí pro zájemce, kteří se tam chtěli přestěhovat.

V současné době si obec přeje instalovat solární panely na co nejvíce domů v obci, což by mohlo být možné, protože v současné době existují státem podporované projekty pro občany, aby tak mohli učinit. Drobným problémem je, že v těchto projektech chybí komunální sdílení energie, takže v případě, že má někdo během roku přebytek energie, nemůže ji dát například sousedovi, ale bere si ji energetická společnost, takže obec o této otázce debatuje i na vyšších úrovních.

Rady, typy

- Zjistěte místní potřeby a poskytněte jim chytrá řešení.
- Buďte co nejvíce nezávislí na státu, nečekejte na jeho zdroje.
- Přitahujte podnikatele, intelektuály i pracovníky
- Spolupracujte se svými sousedy - buďte součástí sítí, nemonopolizujte si vše, co máte k dispozici
- Vždy zapojte komunitu, vítejte lidi zvenčí
- Neustále hledejte příležitosti k růstu

Kontakty

Alsómocsolád

Adresa: 7345 Alsómocsolád, Rákóczi u. 21.

Telefon: +36 72 451 748 or +36 72 560 141

Email: mocsolad@t-online.hu

Program Future Weaver

Forrai Mária Melinda

Telefon: +36 30 233 7867

Email: forraimarcisi78@gmail.com

Gömörszőlős, pilotní projekt soběstačné vesnice

Jedná se o jednu z prvních soběstačných vesnic v zemi s vlastními nápady na udržitelnost a ekologická řešení. Model vytvořili odborníci, kteří Gömörszőlős použili jako pilotní projekt, a jeho výsledky se dodnes drží mezi nejlepšími postupy v oboru.

Vedoucí projektu:

É. Kovács Judit, starosta

Vigh Andrea, projektový manažer

Hlavní problém byl stejný jako všechny problémy malých venkovských obcí a dokonce i větších měst v té době. Po rozpadu socialistického státu se lidé potýkali s nedostatkem pracovních míst, která s touto érou skončila (protože většina z nich se bez pomoci státu nedokázala uživit, vycházela pouze z požadavků trhu). Míra nezaměstnanosti stoupala, pracovní místa se zavírala a ti, kteří toho byli schopni (hlavně mladí), se stěhovali pryč, blíže k volným místům.

V roce 1993 si Miskolc vybral Institut ekologické nadace pro udržitelný rozvoj jako místo pro svůj program udržitelného rozvoje a od té doby je osada příkladem dobré praxe pro všechny, kdo se zajímají o ekologicky uvědomělý rozvoj osídlení.

Základní informace, umístění

Župa Borsod-Abaúj-Zemplén – okres Putnok

Nadmořská výška: 280 m

Počet obyvatel: 81
 Rozloha: 8,77 km²
 GPS: 48° 22' 30" / 20° 25' 41"
 Gömöraszóllós je malá obec v Maďarsku; má rozlohu 8,77 km² a žije v ní 81 obyvatel (k 1. lednu 2021 zde žilo 40 mužů a 41 žen; hustota zalidnění je 9,23). Obec se nachází v Severomaďarském kraji, v okrese Putnok župy Borsod-Abaúj-Zemplén, přímo u hranic se Slovenskem. Nejbližšími sídly jsou Kelemér (2,5 km), Zádorfalva (8 km) a Szuhafő (11 km), Aggtelek se známým jeskynním systémem (15 km), Putnok (okresní centrum, 12 km) a Miskolc (okresní centrum, 45 km). Průměrná nadmořská výška osady je 280 m.

-55 % rozlohy obce tvoří louky a pastviny, hlavním zdrojem vody je podzemní vodovod, který sbírá vodu z několika potoků v okolí. Z 55 % území tvoří louky a pastviny, 11 % jsou nezavlažovaná pole, 5 % je určeno především pro zemědělství s významnou přirozenou flórou a 29 % pokrývají lesy.

Podnebí je vlhké kontinentální se silným vlivem hor. Jedná se o jednu z nejchladnějších oblastí Maďarska s průměrnou roční teplotou 9 °C. Ve srovnání s celostátním průměrem je oblast náchylnější k deštivým dnům. Technical Infrastructure of the village :

- kanalizační systém
- vodovodní potrubí
- vrtané studny
- plyn
- elektřina
- obchod s potravinami
- ubytovací zařízení
- jezdecká škola

Historie

V listině se uvádí jako Poszoba nejprve v roce 1232 a poté v roce 1251. V listině krále Zikmunda z roku 1397 je Poszoba zmiňována také spolu s Kelemérem. V roce 1424 ji vlastnil rod Doby. V roce 1566 vesnici zapálili Turci. Časté byly také živelné pohromy, v roce 1879 vesnici spláchla bouře, ale poté byla obnovena. Název Gömöraszóllós přijala osada v roce 1906, předtím se jmenovala Poszoba. Kdysi patřila do okresu Tornalja v župách Gömör a Kis-Hont. Citelně se jí dotkla Trianonská smlouva, protože západní okraj obce se stal hranicí a území za ní přešlo na Slovensko, včetně většiny lesů v obci. Od té doby patřila obec k župě Borsod a k

okresům Putnok a později Ózd. Od roku 1991 je samostatnou obcí. Dnes je Gömöraszóllós jedinou obcí v Maďarsku, která si stále zachovává název historických žup Gömör a Kis-Hont.

Cílové skupiny

Zpočátku byla cílovou skupinou pilotního projektu obec a časem všechny obce nebo osady, které měly zájem o udržitelný rozvoj. V roce 1993 byl zahájen program "Gömöraszóllós, udržitelná vesnice", v jehož rámci pracovníci Ekologického institutu Miskolc Foundation for Sustainable Development založili školicí středisko prezentující technologie šetrné k životnímu prostředí a realizovali projekty na podporu přežití místních řemesel a tradic.

Projekt byl iniciován a realizován pracovníky nadace, hlavním cílem bylo najít a vyzkoušet udržitelné metody zemědělství a budování komunit. Jejich primární metoda vychází z práce Ruth Stoutové, která tvrdí, že na zahradě není třeba provádět rozsáhlé zásahy, je třeba nechat přírodu, aby si poradila sama, využívat místní zdroje a nebrat místní flóru a faunu jako nepřátele, ale jako přátele. Nadace tvrdí, že stejně jako nemůžeme nadměrně využívat půdu, musíme dbát i na své duševní zdraví, a proto se zemědělství, místní rozvoj a komunity musí vzájemně posilovat a ne rozdělovat. Její zakladatel Dr. Gyulai Iván obdržel v roce 2015 za vytvoření programu titul Rytíř kříže Řádu za zásluhy Maďarské republiky.

Od svého vzniku obec realizovala několik ekologicky uvědomělých rozvojových projektů (solární panely, udržitelné zemědělství, ekologické domy) a pravidelně pořádá školení pro odpovědné pracovníky, podnikatele a další zájemce o technikách udržitelného zemědělství a budování komunit.

Účastníci (kdo na projektu pracoval)

Členové nadace jsou považováni za nejméně aktivní v rozvoji, jsou tvůrčí silou projektů, nicméně pro realizaci těchto projektů bylo důležité i partnerství obce. Starostové v průběhu let projekty podporovali a aktivně se na vývoji podíleli. Lze říci, že Gömöraszóllós má aktivní občanský život. Obyvatelé se o projekty také zajímají a jsou

v nich aktivní, mnozí z nich používají na svých zahradách mulčovací techniku. Také ostatní občanské organizace v obci se velmi aktivně podílejí na těchto projektech.

Výstupy, co bylo vytvořeno (co bylo vytvořeno)

Předmět činnosti:

- vytvoření vzdělávací základny pro zájemce o udržitelný rozvoj
- pořádání školení a seminářů
- vytváření turistických zařízení, která jsou rovněž založena na udržitelných metodách
- šíření metod a úspěchů do dalších osad

Od svého založení v roce 1992 organizace realizovala několik projektů týkajících se ekologické udržitelnosti, a to nejen v Gömöraszóls, ale i v okolí Miskolce. Projekty, které se v obci uskutečnily nebo se jí týkaly (resp. metody), jsou následující:

Selský wellness v Gömöraszóls (2015-2016)

Teorie a praxe udržitelného rozvoje již přilákala mnohé do Gömöraszóls, malé vesnice v Gömörü, kde kulturní pokladnici doplňuje intelektuální dílna o udržitelnosti. Cílem vesnice a Ekologického institutu je rozvíjet znalosti a postoje k udržitelnosti a přispět k rozvoji praktických kroků na cestě k udržitelné společnosti. Jedním z prvků této snahy je "Selský wellness v Gömöraszóls" založený před 6 lety. Dobrovolnické víkendy se konají každé dva měsíce po dobu jednoho prodlouženého víkendu a jejich účastníci se seznamují s kulturou vesnice, venkovským prostředím, výzvami a příležitostmi venkova. Organizovaně se podílejí na každodenních činnostech souvisejících s programem, na životě nadace a vesnice, a to vše v duchu dobrovolnictví. S pomocí jejich práce vznikne permakulturní ekologická farma, která zlepší kvalitu životního prostředí a půdy. Pětihektarový extenzivní sad spolu se starými ovocnými odrůdami ošetřovanými tradičním způsobem pěstování a chráněnými botanickými raritami slouží k zachování přírodních hodnot. Na těchto kalaka víkendech probíhá cenná práce z hlediska biodiverzity, ochrany původních druhů a krajinných druhů. Učí se také speciální metodě

udržitelného hospodaření s půdou, hloubkovému mulčování a základům permakulturny.

V rámci projektu měli možnost praktického studia ve vesnici také studenti vysokých škol.

Pomoc při rozhodování o ochraně životního prostředí (2009)

V rámci tohoto projektu nadace pořádala konference, školení a výzkumy týkající se biologické rozložitelnosti, udržitelnosti, ekologických stanovišť a metod.

Tréninková zahrada (průběžně)

Nadace má vlastní zahradu, kde se teorie stává praxí a kde se koná mnoho školení a návštěv. Vytvořili také krátkou brožuru o udržitelném zahradničení pro všechny, kteří se o tuto metodu zajímají.

Workshop o udržitelném životním stylu v Gömöraszóls (2014)

Cílem projektu bylo podělit se o zkušenosti s rozvojem venkova získané během 20 let trvání programu "Gömöraszóls, udržitelná vesnice" s dalšími regionálními aktéry a účastníci se navzájem podělit o své vlastní zkušenosti. Mezi cíle patřil přenos postojů a praktických znalostí o udržitelném životě, zlepšení sociální situace obyvatel a domácností prostřednictvím úsporných opatření, zvýšení soběstačnosti, snížení zátěže životního prostředí a využívání zdrojů a přenos znalostí o udržitelném využívání zdrojů. Dlouhodobým cílem spolupráce bylo, aby stále více lidí získávalo znalosti o udržitelném životě prostřednictvím koordinovaných a kooperativních aktivit. Účastníci projektu tedy nejen získávají znalosti, ale také je předávají dál ve svém okolí.

Program švýcarsko-maďarské spolupráce (2014-2015)

Projekt přispěl k šíření přístupu k udržitelnému životnímu stylu a praktických znalostí, čímž došlo k efektivnějšímu využívání zdrojů životního prostředí, a tím ke snížení zátěže životního prostředí a zlepšení jeho stavu. Sociálním cílem souvisejícím s environmentálními cíli bylo poskytnout chudému venkovskému obyvatelstvu znalosti, které mohou zlepšit kvalitu jeho života i v případě nedostatku peněz. Jedním z cílů bylo také učinit programy veřejných prací ekologickými.

Cílovou skupinou byli manažeři veřejných prací obcí Gömör, veřejní pracovníci, zainteresované obyvatelstvo, osoby, které absolvují odborné zemědělské vzdělávání, děti, znevýhodněné ženy a Romové.

Gömörszőlős Information Point (2010-2012)

Během projektu bylo zrekonstruováno nebo postaveno několik budov: výstavba nové budovy informačního centra; rekonstrukce a zvýšení komfortu ubytovací budovy; návrh kuchyní na vaření; vývoj systému vytápění a ohřevu teplé vody na bázi obnovitelných zdrojů energie; aplikace a demonstrace dalších technologií šetrných k životnímu prostředí.

Výsledkem projektu byla propagace znalostí o udržitelném životě prostřednictvím různých komunikačních prostředků: produkce filmového cyklu a tiskovin na 3 témata; uspořádání workshopů k představení alternativních technologií (hromadná kamna, solární sušička), uspořádání přednášek pro studenty univerzit, zorganizování návštěvy informačního centra pro žáky regionálních škol a školení pro osoby s rozhodovací pravomocí a odborníky na komunikaci.

ESTO projekt (2012-2014)

Projekt ESTO (European Expert in Traditional Orchards) byl realizován s podporou Programu celoživotního učení Leonardo da Vinci ve spolupráci s organizacemi a institucemi v Německu, Dánsku, Rakousku, Polsku, Francii a Maďarsku. Iniciativa byla motivována skutečností, že v současné době neexistuje žádná forma vzdělávání zaměřená na tradiční ovocné sady, kde by bylo možné získat širokou škálu znalostí od pěstování sadů až po uvádění produktů, které lze vyrábět, na trh.

Klimatické potřeby zemědělců (2012)

Znalosti a porozumění zemědělců jsou v souvislosti se zemědělstvím a změnou klimatu i udržitelnou produkcí potravin zásadní. Přestože se problematice změny klimatu a udržitelnosti věnuje mnoho výzkumů, v praxi je k dispozici a uplatňováno mnohem méně informací a znalostí. Současné odborné vzdělávání v zemědělství stále

výrazně podporuje intenzivní zemědělství s významnými emisemi CO₂ a NO₂.

Za účelem představení jiných přístupů k zemědělství, metod a osvědčených postupů šetrných ke klimatu a zajímavých iniciativ byl zorganizován projekt Partnerství Leonardo "CLIMATE", na kterém spolupracují různé organizace a instituce ze 6 zemí (Rakousko, Německo, Polsko, Francie, Turecko, Maďarsko) s odborníkem.

Název "CLIMATE" je nejen ekvivalentem slova klima / podnebí, ale také zkratkou z následujících anglických slov: Cooperation (spolupráce); Limitation (omezení); Innovation (inovace); Mobilization - mobilizace; Action (akce); Tradition (tradice); Education (vzdělávání).

Záměrem bylo, aby se během projektu předávaly znalosti, které může využít mnoho lidí, např. agrobiodiverzita, bezpečnost potravin, kultivace půdy, ochrana přírody atd.

Výsledkem programu byla webová stránka, která pomáhá zpřístupnit zkušenosti a znalosti, příručka a šestiязыčný odborný slovník, dále evropská databáze škol vyučujících ekologické zemědělství a záložka popisující program.

Penzion Pohánka (2020-2021)

Díky realizaci investice došlo k rekonstrukci a rozšíření penzionů nadace s využitím ekologických, udržitelných metod a zdrojů, takže nakonec byl penzion schopen udržet vlastní spotřebu energie bez cizích zdrojů.

Neexistuje žádná planeta B (2018-2020)

Film I: Zahradničení šetrné k člověku a životnímu prostředí 2.

Byl dokončen druhý díl filmu s názvem "Zahradničení šetrné k člověku a životnímu prostředí" o hloubkovém mulčování, který byl v lednu 2019 promítán na Youtube a do konce projektu přilákal 129 277 diváků. Na Facebooku přibýlo dalších 10 100 zhlédnutí. Film je možné zhlédnout na kanálu Institutu na Youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=m5ZzMWQtA30&>

II. Publikace

Pro vzdělávací účely byla vydána brožura o metodě hluboké hloubky, která byla vydána v nákladu více než tisíc výtisků. Převzali je účastníci přednášek a školení a několik výtisků bylo zasláno organizacím k distribuci. Brožuru převzalo 1004 osob. Brožura je k dispozici také v elektronické podobě a bude zaslána elektronicky všem stranám během konzultací.

III. Prezentace

Během období projektu se uskutečnilo 32 přednášek ve venkovských lokalitách, které oslovily celkem 1153 osob.

Témata přednášek:

1. Co je program No Planet B a co je to udržitelné využívání zdrojů?
2. Základy obnovy půdy
3. Proč neobměňovat půdu a nezapomenout na současný způsob obdělávání půdy?
4. Jak hospodařit jinak?
5. Proč půdu přikrýváme a co je to kompostový hlubkový mulč?
6. Proč půdu neobracet a kdo tuto práci udělá za nás?
7. Proč nezavlažujeme živou půdu?
8. Proč nesmíme plevel a kdo je plevel?
9. Jak se rostliny chrání a proč je pro nás špatné je chránit?
10. Základem pro to, abychom se vyhnuli umělé ochraně rostlin, je zdravá rostlina, která je zakořeněná v půdě pole.
11. Soběstačná příroda

IV. Školení

Během roku a půl nadace uspořádala v Gömörszölös celkem 20 dvoudenních školení, během nichž se 308 osob seznámilo s hospodařením v hluboké mulči.

V. Setkání

Uspořádali celkem dvě týdenní setkání pro ty, kteří si již hluboký chrup vyzkoušeli. Setkání poskytla účastníkům příležitost učit se jeden od druhého a získat přímé odpovědi na své otázky.

VI. Skupina na Facebooku

Vytvořili skupinu na Facebooku s názvem "Zahradničení šetrné k člověku a životnímu prostředí" s cílem umožnit uživatelům metody

vyměňovat si zkušenosti nebo klást otázky. Skupina má více než tisíc účastníků a zájem o ni je stále vysoký. Kromě skupiny jsme poskytli také možnost osobní elektronické konzultace, kterou využilo téměř 100 osob.

Odkaz na skupinu na Facebooku: <https://www.facebook.com/groups/2174401919310303/>

VII. Návštěvy zahrad

Do konce projektového období vybrali čtyři zahrady, které by jejich správci rádi ukázali ostatním. Navštívili zahrady obdělávané hlubokým mulčem v osadách Mány, Nyim, Ágostyán, Múcsony, Miskolc, Alsóvadász, Eger, Tompa, Balmazújváros, Gödöllő, Somoskőújfalu, Debrecen, Nyíregyháza, Magfalva, Székelyszabar.

Srdce města Gömör (2018-2019)

Atrakcí vytvořenou v rámci výběrového programu Srdce Gömöru - Stezky srdce je tematická zážitková cesta, která vychází z přírodního a kulturního bohatství 5 osad, pod konsorciálním vedením městské samosprávy Putnok, která zahrnuje 13 zastávek a naučných stezek. Členové konsorcia sestavili základy svého programu tak, aby si v něm každý našel ten správný prvek, a to jak ten, kdo si cení turistiky, tak ten, kdo si cení řemesel, a ten, kdo si nejvíce cení času stráveného v přírodě.

Energeticky uvědomělý životní styl v Gömöru (2019-2020)

V rámci projektu jsou primární cílovou skupinou obyvatelé regionu Gömör, ale v případě některých programových prvků se zapojili také zájemci z venkovských sídel okresu BAZ. V rámci cílové skupiny jsou důležití především klíčoví regionální aktéři, kteří mají vliv na místní obyvatelstvo. Jedná se o starosty, úředníky, představitele menšinových obcí, učitele, klíčové zaměstnavatele. Naší cílovou skupinou je také studující mládež a romská populace.

V rámci projektu byly realizovány osvětové kampaně, návštěvnické programy v Gömörszölös, interaktivní tvůrčí dílny, přednášky a odborné kroužky a rozšířena stávající nabídka demonstračních prvků o tři nové demonstrační

prvky (trubicový hadový solární kolektor; pasivní ohřev skleníku; energeticky uvědomělé osvětlení). Akce obce jsou spojeny se slavnými dny obce, které přitahují mnoho místních i přespolních návštěvníků. Pro tyto akce vyrobili modely skládacích-rozkládacích raketových kamen, sušičky na pivo, trubkového hadího solárního kolektoru a na tabulích prezentovali nejdůležitější poznatky o energeticky uvědoměném životním stylu. Přizpůsobení podmínkám venkovského prostředí se týkalo i možností úsporného využívání energie v zemědělství.

Zdroj života (2017-2020)

Cílem projektu bylo řešit projevy různé segregace (chudoba, menšiny, senioři, znevýhodnění atd.) zajištěním soužití jinak segregovaných skupin v různých programech. Mottem bylo "být spolu, jednat spolu". V praxi to znamená, že programů na venkově se účastnili lidé z venkova, na venkově lidé z měst, mladí i staří, Romové, znevýhodnění a pokud možno všechny segregované skupiny. Dalším důležitým cílem našich programů byla pomoc v boji proti chudobě. Lidé žijící v chudobě potřebují na jedné straně znalosti, jak si vydělat, a na straně druhé, jak ušetřit peníze ze svého skromného příjmu pomocí znalostí šetrného životního stylu. Znalost šetrného životního stylu nabízí řešení tohoto problému. Například většina lidí na venkově topí dřevem, ale plýtvají znalostmi o drahém zdroji. Pokud se naučíte správným praktikám při spalování, můžete ušetřit, ale váš život bude pohodlnější, a i díky tomu, že se dřevem budete zacházet šetrně, příroda bude v lepším stavu. Podobně i v oblasti domácích prací mohou ekologická řešení šetřit ženy, jejich peněženky i životní prostředí. Rozšiřování znalostí vždy slouží tomuto trojímu cíli. Známe-li více jedlých hub, můžeme jich sbírat více druhů najednou, sušíme-li je pomocí solárního kolektoru, ušetříme energii, ale obsah se neztratí ani v potravinách. Skleník vytápěný kompostem současně vytváří teplo a tvoří vynikající půdu, která poskytuje více, ale zdravějších potravin.

Organizace, jak je vidět z jejich předchozích projektů, má vlastní projekty, ale často spolupracuje a realizuje je i s jinými organizacemi a obcemi. Cílem projektů je šířit ekologicky uvědomělé znalosti mezi širokou populací, včetně

		2020	2019
Příjmy	€	68 504	135 196
Výdaje	€	86 683	70 663

lidí pracujících ve veřejné sféře až po místní a regionální činitele.

Jejich práce je hrazena převážně z projektových prostředků, takže dokud budou získávat projekty, mohou ve své práci pokračovat. Na druhou stranu jako občanské sdružení mohou dostávat peníze z nabídky daní ze mzdy a mají vlastní příjmy z penzionů v obci.

Struktura příjmů (2020)

	€
Dotace	61 985
Výdělky	6 519
Celkem	68 504

Předpokládaný vývoj projektu

V poslední finanční zprávě nadace se uvádí, že během roku využilo její činnosti téměř 10 000 lidí, včetně těch, kteří obdrželi hygienické balíčky během pandemie. Nadace pokračuje ve své práci v oblasti ochrany životního prostředí, ekologického uvědomění a udržitelnosti.

Gömörszölös je v těchto oblastech stále silnou značkou a hlavním cílem nadace není primárně zisk, ale šíření jejích výsledků a metod, zejména mezi těmi, kteří rozhodují na místní nebo celostátní úrovni.

V tomto případě je nadace poměrně úspěšná v získávání národních a mezinárodních grantů na svou činnost a může ve své práci pokračovat.

Navíc se spolu s pomocí obce a místních obyvatel podařilo zrekonstruovat několik tradičních objektů, které jsou vhodné i pro návštěvníky k delšímu pobytu.

Výsledky / Přínosy

Gömörszölös byla první ekologicky uvědomělou vesnicí v zemi, a to mnohem dříve, než se udržitelnost a ekologické metody dostaly do popředí zájmu. Úspěšně přizpůsobila mezinárodní metody a vytvořila vlastní, založené na místních zdrojích a možnostech místní komunity. Tato nadace byla zdrojem několika postupů, které se

později staly populárními v podobných projektech, jako je zapojení komunity, vytváření solárních panelů z plechovek od piva v domácnostech, učení místních obyvatel i návštěvníků jednoduchým trikům, jak využívat své prostředí ekologičtějším způsobem atd.

Projekty získaly v průběhu let celostátní úspěch, jejich zakladatel obdržel za své úspěchy státní ocenění, a přestože organizace nemá ručně vyráběné výrobky na prodej, realizuje workshopy, projekty, komunitní programy k šíření svých duševních výsledků.

Navíc, i když to není konstanta, výsledky umožnily, že počet obyvatel v obci pomalu roste (v příchozích a odchozích obyvatelích jsou vlny, v současné době roste).

Jaké problémy se při realizaci projektu objevili

Největším problémem z pracovního hlediska je, že samotná obec leží přímo u hranic, daleko od větších sídel a je to vesnice v pytlí s jedinou cestou do a z obce. Přístup do ní je také obtížný, takže osada musela vyvinout metodu, jak migraci z vesnice když ne zastavit, tak ji alespoň učinit obyvatelům obyvatelnou.

Zakladatel organizace měl naštěstí zkušenosti s udržitelným zemědělstvím a vedení obce bylo vytvoření projektu také nakloněno. Mít dobré a aktivní vztahy nejen s obcí, ale i s ostatními organizacemi a obyvateli vesnice je pro prezentaci výsledků zásadní.

Protože však hlavní příjmy nadace pocházejí z projektových prostředků, může to být problematické v případě, že se tyto prostředky zastaví. Stejně jako u mnoha jiných projektových projektů v zemi je hlavním problémem to, že tyto organizace jsou na těchto prostředcích závislé, nemají žádné nebo jen velmi malé příjmy z jiných zdrojů, takže i když se udržitelné metody místním obyvatelům i návštěvníkům líbí a jsou jim přizpůsobeny, jsou tyto prostředky nezbytné pro udržení každodenního provozu organizace.

Rady, typy

- Mít vizi
- Používejte metody, které jsou místně dosažitelné a snadno použitelné.

- Buďte součástí komunity, ne cizincem, který ví všechno lépe.

- Buďte kreativní, otevření a viditelní

- Dobře komunikujte s ostatními místními institucemi a komunitou.

- Mějte otevřený pohled na nové příležitosti, vždy hledejte příležitosti k růstu

Kontakty

Gömörszőlös Község Önkormányzata
3728 Gömörszőlös, Kassai út 20.
Tel: 48/435-017

email: gomorsz@freemail.hu

Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlesztésért
Alapítvány Oktatóközpontja

Gömörszőlös, Kassai út 37-39

email: iroda@ecolinst.hu

web: www.ecolinst.hu

telefon: 20/407 6875 (Vígh Andrea)

Budování image v Trizs

Obec Trizs spolu s místním sociálním podnikem (který obec založila) vytvořila vlastní značku s využitím zdrojů obce. To, co začalo jako vytváření marmelád a sirupů z místních zdrojů, se rychle stalo značkou, která se může prodávat i v jiných částech země, a díky úspěšnému marketingu se začala rozvíjet celá obec.

Vedoucí projektu:

Mácsi Istvánné, starosta

3724 Trizs, Petőfi S út 10

E-mail cím: postmaster@trizs.t-online.hu

Telefonszám: 06-48/504-203

Trizsi Ízek Szociális Szövetkezet (Flavours of Trizs Social Enterprise)

<https://trizsi.hu/kapcsolat/>

info@trizsi.hu

Základním problémem, kterému museli tvůrci čelit, byla, stejně jako v mnoha jiných malých osadách v zemi, emigrace kvalifikovaných pracovních sil a mladých lidí, protože pro ně v místě nebylo vhodné místo. Vzhledem k tomu, že mladí lidé byli poměrně daleko od dostupných pracovních míst, začali se

stěhovat blíže k pracovišti, což také znamenalo, že ti, kteří zůstali, byli většinou starší, méně kvalifikovaní nebo se nemohli stěhovat (např. péče o rodinné příslušníky, invalidita apod.).

Mezi společnými pilíři ekologicky uvědomělých vesnic, jako je Trizs, byla nejdůležitější sociální udržitelnost, kterou následovala ekonomická a environmentální udržitelnost (ty však byly mnohem méně důležité než zastavení úbytku obyvatel). Pro nastartování rozvoje byly nezbytné státní a evropské fondy, na nichž je vesnice stále závislá, i když začala generovat impozantní zisky. Ekonomická nezávislost je stále vzdálenější, ale Trizs je na dobré cestě k jejímu dosažení.

Základní informace umístění

Župa Borsod-Abaúj-Zemplén – okres Putnok

Elevation : 274 m

Number of inhabitants : 203

Area : 10,25 km²

GPS: **48.433 / 20.500**

Technická infrastruktura vesnice:

- domovní čistírny odpadních vod u rodinných domů
- vodovodní potrubí
- vrtané studny
- plyn
- prodejna potravin (od roku 2020 provozovaná sociálním podnikem díky COVID)
- ubytovací zařízení
- fotbalové hřiště

Historie

První písemná zmínka o něm pochází z roku 1275, ale osídleno bylo již dříve. Byl to královský statek, žila zde královská stráž. Podle záznamů zde v roce 1496 hospodařil rod Tornaalja. Za turecké okupace byla vesnice zcela vylištěna a znovu osídlena až později. Do roku 1773 zde žilo kromě maďarského obyvatelstva také značné množství usedlých pastevců. Vzhledem k poloze obce nebyla vhodná pro zemědělství, proto se její obyvatelé zabývali chovem zvířat.

Cílové skupiny

Vývoj začal vytvořením místního sociálního podniku, jehož cílem bylo, aby mohl nabídnout pracovní místa těm, kteří měli silné pracovní

dovednosti a ochotu se učit, ale jedinou možností obce v té době bylo nabídnout jim místa v rámci programu veřejně prospěšných prací.

Program veřejných prací byl v Maďarsku zahájen v roce 2009 pro registrované nezaměstnané, aby se mohli znovu adaptovat na pracovišti a mohli znovu pracovat. Myšlenkou bylo, že v tomto tranzitním programu se nezaměstnaní budou moci naučit novým dovednostem, profesím a budou mít chráněné pracovní prostředí, dokud se nenaučí adekvátně vykonávat "skutečné" zaměstnání. Na druhou stranu obce dostaly prostředky na to, aby tyto lidi zaměstnaly a daly jim poměrně snadné úkoly, jako je udržování čistoty ulic, práce na obecních polích apod.

Program má však své problémy, v tomto případě to, že lidé, kteří byli v programu v Trizsu, byli více než schopní pracovat (měli odpovídající úroveň vzdělání, měli pracovní zkušenosti atd.), problém byl v tom, že nemohli najít práci ve své obci nebo v její blízkosti. Protože program veřejně prospěšných prací nabízí odměnu pod úrovní minimální mzdy (takže motivuje lidi k návratu na primární trh práce), vznikla myšlenka vytvořit sociální podnik, kde by několik těchto lidí mohlo za plnou odměnu vykonávat stejnou práci, jakou vykonávají v programu.

Příjemci tak byli především lidé, kteří mohli pracovat v sociálním podniku namísto programu veřejných prací. Je to také dobrá motivace pro ty, kteří jsou v současné době v programu. Kromě toho mohla z práce podniku těžit celá komunita, protože byl silným katalyzátorem pro posílení komunity, dal jim cíle a nastartoval několik dalších aktivit v obci (penzion, turistické stezky v lese).

Trizs je také jednou z mála ekologicky uvědomělých vesnic, která dokázala zvrátit pokles počtu obyvatel a dosáhla skokového nárůstu počtu obyvatel (což byl primárně zamýšlený cíl rozvoje).

Účastníci

Zdrojem a neaktivnějším účastníkem byl starosta a 11 místních osob, které v roce 2015 založily sociální podnik. Dále můžeme zmínit vedení podniku, které bylo zodpovědné za vytvoření a správu značky, vyhledávání obchodních partnerů, šíření výrobků.

Podnik dostal budovu výroby a prodejny do bezplatného užívání spolu se strojním vybavením.

Většinu nákladů tvoří materiálové výdaje a osobní náklady.

19 570 000 Ft (2020. roční data)

Výstupy

Předmět činnosti :

Předpokládaný vývoj společnosti

Každý rok se náš sociální podnik rozšiřuje o nějakou aktivitu. Některé činnosti jsou převedeny na jiný podnik, který zatím není sociálním podnikem. V roce 2020 plánujeme zahájit provoz sušárny ovoce a dále pokračovat ve výstavbě bytových domů. Rádi bychom se také podíleli na rozšiřování infrastruktury - komunikací a chodníků pro obec. A v plánu je také výstavba komunitního centra pro seniory. Dále bychom chtěli rozšířit partnerství, zlepšit a zvýšit vztahy se zákazníky, rozšířit stávající výrobu, dílny a výstavbu nových bytových domů.

Výsledky / přínosy

Výrobky společnosti Trizsi Flavors byly vyvinuty na základě receptů a experimentů hospodyněk pracujících v programu veřejných prací. Zákazníci si výrobky vybírají hlavně kvůli jejich domácímu charakteru a vzácnému párování chutí, jako je hruškový džem s bílou čokoládou, meruňkový džem s levandulí, dřín, šípek, rumová čokoláda s trnkovou švestkou atd. Nejoblíbenějším sirupem je Babiččin malinový sirup, ale výjimečný je také sirup z borových pupenů, šalvějový a levandulový sirup.

Výrobky se tvoří v malé zpracovně ovoce provozované sociálním podnikem, který byl realizován v rámci prvku programu veřejné zaměstnanosti "Vysoká přidaná hodnota" a byl předán v létě 2018. Podnik mohl během programu FOCUS (2018-2020) zaměstnat 6 osob.

Výrobky jsou převážně z ovoce a bylin, které si zaměstnanci sami vypěstovali a nasbírali, a také ze surovin nakoupených od regionálních producentů. Speciální výrobky přinesly podniku i obci řadu regionálních ocenění a celostátní uznání. Výrobky navíc nesou ochrannou známku sdružení Borsod-Torna-Gömör "Domáci nejvyšší".

5) ITÁLIE

a) Přehled fungujících národních/regionálních programů

I. SOCIÁLNÍ PODNIKÁNÍ V ITÁLII A VE MĚSTĚ TURÍN

Úvod

Sociální podnikání hraje v dnešní společnosti důležitou roli. V poslední době se výrazně zvýšila pozornost věnovaná oblasti sociálního podnikání, a to jak v praxi, tak na akademické půdě. V Itálii vzniká stále více sociálních podniků (SE). Ačkoli SE byly v moderní společnosti vždy přítomny (ve formě družstev a sdružení), v akademické sféře byly často prezentovány jako "humanitární nebo svaté". V současné době se několika SE dostává podpory od stále většího počtu politických a společenských představitelů po celém světě. SE vedly k rostoucímu zájmu a uznávaným úspěchům při řešení složitých a přetrvávajících sociálních problémů a také při začleňování lidí vystavených sociálnímu vyloučení. Posláním SE je obecně blaho společnosti, zisk je druhotným cílem, který je také vždy vnímán jako přínos pro společnost. SE identifikují a podnikají zanedbané nebo neidentifikované sociální problémy ve společnosti s cílem přinést společenským prospěch.

V takovém kontextu, pokud jde o kategorii společností a začínajících podniků se sociálním posláním

by zásadní roli při podpoře poptávky po vzniku a napojení na kapitál mohly sehrát podnikatelské inkubátory zabývající se sociálními inovacemi (nebo sociálním dopadem, sociálním povoláním, ať už to nazveme jakkoli).

Co přesně jsou sociální dopad a sociální podniky v Itálii? Sociální dopad, o němž se hovoří, je samozřejmě pozitivní, měřitelný, poskytující inovativní odpovědi na rozšířené problémy a

zlepšující kvalitu života širokých skupin obyvatelstva.

Podnik se sociálním dopadem je organizace, která zavádí sociální inovaci, tj. "nové řešení sociálního problému, které je účinnější, efektivnější, udržitelnější nebo spravedlivější než stávající řešení, přičemž vytvořená hodnota je primárně přisuzována komunitě jako celku, nikoliv soukromým osobám".

Jak již bylo zmíněno v tomto článku, často jsou podniky se sociálním dopadem mylně zaměňovány s neziskovými podniky, ačkoli tomu tak není: zatímco neziskové podniky mají vždy sociální dopad, opak není vždy pravdou. Naopak, roste počet sociálních a ziskových podniků, které tedy podnikají, vytvářejí hodnoty a bohatství a jejichž posláním je vytvářet inovativní produkty, služby nebo modely k uspokojování sociálních potřeb a vytváření ekonomického rozvoje, k řešení největších lidských, environmentálních a zdravotních problémů. V důsledku toho začínají SE v Itálii, a to i v Turíně, za významné pomoci a podpory sociálních inkubátorů, zažívat rozmach. Sociální inkubátory hrají důležitou roli při organizování akceleračních programů pro zvýšení počtu sociálních podniků a při poskytování podpory, poradenství, školení, vytváření sítí atd.

1. Sociální podnikání v Itálii

I v Itálii je tento trend pozitivní, zejména díky inovativní roli startupů, jak potvrdil Social Innovation Monitor, výzkumná skupina Politecnico di Torino (Department of Management Engineering and Production), která provedla analýzu inovací a sociálního podnikání ve spolupráci s Italia Startup a za podpory Cariplo Factory, Compagnia di San Paolo, Impact Hub Milano, Make a Cube3, SocialFare a Social Innovation Teams.

Na druhou stranu jsou "sociální inovace" průřezovým tématem, dokonce i smíšený model inkubátoru nabízí své výhody, protože dokáže vytvářet pozitivní interakce mezi velmi odlišnými podnikateli a podporovat kulturní inovace mezi těmi, kteří si stále pletou sociální dopad s neziskovostí. Inkubátory hrají klíčovou roli při podpoře těchto sociálních podniků, a to nejen při poskytování podpory při vývoji podnikatelského modelu, koučování managementu a hodnocení sociálního dopadu, ale také a především z hlediska

vztahů a úsilí o výzkum kapitálu a poskytování možných investičních příležitostí. Zpráva napočítala na konci roku 2020 v Itálii 197 inkubátorů mezi podnikatelskými inkubátory, smíšenými inkubátory a sociálními inkubátory. Byly identifikovány tyto typy inkubátorů, které přispěly k posílení SE:

- Podnikatelské inkubátory - 0 % společností s významným sociálním dopadem v rámci celkového počtu bylo inkubováno.
- Smíšené inkubátory - inkubováno bylo 1 až 50 % společností s významným sociálním dopadem jako součástí celkového počtu.

- Sociální inkubátory - bylo inkubováno více než 50 % společností s významným sociálním dopadem jako součástí celkového počtu. Přibližně polovina inkubátorů ve vzorku inkubuje společnosti s výrazným sociálním dopadem (smíšené a sociální inkubátory). Sociální inkubátory jsou z 90 % soukromé, každý desátý je veřejný.

Smíšené inkubátory mají také převážně soukromé rysy 63,6 %, zatímco podnikatelské inkubátory jsou téměř rovnoměrně rozděleny mezi veřejné 30 %, veřejno-soukromé 35 % a soukromé 35 %. Služby, které inkubátory nabízejí, jsou obvykle následující:

- Sociální inkubátory považují za nabídku služeb hodnocení sociálního dopadu, školení a poradenství, podporu, workshopy, vytváření sítí atd.

- Podnikatelské a smíšené inkubátory považují za relevantnější nabídku fyzických prostor a sdílených služeb.

- Podnikatelské a manažerské vzdělávání: službu považují za nejrelevantnější ty inkubátory, které inkubují organizace s významným sociálním dopadem, smíšené a sociální inkubátory.

2. Sociální podnikání a urbanistický rozvoj města Turín

Úvod

Městské periferie jsou často zkoumány jako symbolický vstupní bod pro studium města a jeho budoucích výzev. V Turíně jsou periferní oblasti obzvláště výmluvné pro historii města, demografické trendy a sociokulturní proměny. Až do 80. let 20. století byla většina turínských periférií tepajícím srdcem města, neboť se zde nacházely průmyslové aktivity. Proto se ekonomika města a

zaměstnání většiny jeho obyvatel točily kolem těchto oblastí.

Průmyslová krize a uzavření většiny městských závodů vážně ovlivnily místní ekonomiku a životní podmínky dělnické třídy, které byly ve většině případů již tak křehké. Ve snaze řešit následné problémy chudoby a marginalizace vypracovalo město Turín v průběhu let několik plánů obnovy města, které zahrnovaly jak urbanistickou restrukturalizaci, tak podporu sociálních aktivit prostřednictvím mobilizace různých sdružení. Z těchto plánů je ústřední projekt Periferie (1997-2005) a jeho "programy obnovy města" zvláště výmluvný pro typ intervencí a vizí, které tyto plány charakterizovaly, a sice myšlenku přestavby zaměřenou na posílení sociálních vztahů a budování komunity. Krize fordismu, průmyslová krize, po níž zůstalo více než šest milionů metrů čtverečních propuštěných průmyslových ploch, si vynutila nejen přehodnocení identity města, které bylo po celé dvacáté století městem továren, ale také přehodnocení velkých městských prázdnat, které zůstaly a které by mohly být transformovány - jako 80 % městských ploch v Turíně - a zahrnuty do Cíle 2 evropských strukturálních fondů.

Investice do zimních olympijských her v roce 2006 byly navíc dalším impulsem pro rozvoj měst.

transformaci. V Turíně přistálo obrovské množství národních a nadnárodních zdrojů, veřejných i soukromých, a byly vypracovány velké projekty městské transformace. Základní myšlenkou v té době bylo, že plán rozvoje města je nástrojem pro řízení a přeměnu města: byly vytvořeny nové čtvrti a nové městské centrály, jako například přeměna "páteří části" města a opětovné využití obrovského množství velkých vyrazených průmyslových areálů.

3. Integrace imigrantů v Turíně

Úvod

Město Turín se snaží podporovat integrovaný přístup ke správě migrace a uprchlíků. V praxi to znamená usnadnění spolupráce mezi různými městskými odděleními s cílem rozvíjet cesty k začlenění nedávno příchozích osob a podporu koordinovaných reakcí mezi místními veřejnými a soukromými subjekty a subjekty občanské společnosti. V případě sdružení Morus bylo aktivní

zapojení metropole Turín doposud poměrně omezené.

Turín dále uplatňuje decentralizovaný přístup k integraci migrantů. Přibližně 10 000 uprchlíků je ubytováno na decentralizovaných místech v celém italském regionu Piemont. Jedná se o vědomou strategii, jejímž cílem je nasměrovat migranty a uprchlíky do chudých oblastí s cílem znovu osídlit upadající komunity a snížit tlak na městské čtvrti a příměstské oblasti.

Turín se rovněž vyznačuje značným počtem různorodých přistěhovalců, kteří mění krajinu města. Procesy regenerace měst, migrační toky a transformace v důsledku nárůstu etnické ekonomiky v kombinaci s přechodem od ekonomiky dříve orientované na automobilový průmysl k ekonomice založené na znalostech a informačních a komunikačních technologiích jsou příklady konvergentních procesů, které hlubokým způsobem ovlivňují sociální strukturu města. Přidávají nové dimenze k již existující ekonomické, sociální a kulturní rozmanitosti. Turín prošel čtyřmi různými migračními vlnami s různými motivy a cíli. První vlna začala na počátku 70. let 20. století a zahrnovala studenty, především z Blízkého východu, Senegal a Nigérie, a politické uprchlíky a odpůrce režimu z Chile a Argentiny v Jižní Americe a Eritreje a Somálska v Africe.

Druhou vlnu, rovněž v 70. letech 20. století, tvořily především domácí pracovnice; zpočátku somálské a eritrejské ženy, později filipínské a kapverdské státní příslušnice.

Třetí vlna nastala v období od poloviny 80. let do poloviny 90. let, kdy se v Turíně prudce zvýšil počet Maročanů a dalších Afričanů, kteří se zde usadili spolu s Asiaty z Filipín a etnickými čínskými komunitami a Peruánci z Jižní Ameriky. Poslední vlna přivedla do města Východoevropany, z nichž mnozí původně pocházeli z Albánie, následovali je Rumuni a další.

b) Případové studie: Příklady úspěšných místních postupů nebo neúspěchů

Témata:

- Sociální podniky ve městě Turín
- Sociální a urbanistický rozvoj ve městě Turín
- Integrace přistěhovalců

Kontakt:

HumaCapiAct Sede Legale: Via San Domenico
27, 10122, Torino Partita IVA: 12010090012 -
Codice Fiscale 12010090012 Phone: (+39)
3208917912 E-mail: info@humacapiact.com Web
Site: www.humacapiact.com

1. Sociální inkubátory, co-workingové prostory a sociální inovace

centra podporující sociální podnikání

Turín je městem plným místních iniciativ, které významně přispívají k podpoře sociálního podnikání a také k akceleraci SE poskytováním různé podpory v podobě školení a vzdělávání na různá témata, mentoringu, podpory v oblasti financí, vytváření sítí, konkrétních možností investic atd. Zde je seznam těch, které nejvíce přispívají k rozvoji SE:

1.1. SocialFare (Centro per Innovazione Sociale)

SocialFare Centro per l'Innovazione Sociale je prvním italským centrem, které se věnuje výhradně sociálním inovacím: prostřednictvím výzkumu, budování kapacit a společného designu vyvíjí inovativní řešení, která mají řešit naléhavé současné sociální výzvy a vytvářet novou ekonomiku. Prostřednictvím dvou každoročních výzev vybírá a urychluje nejlepší startupy s národním a mezinárodním sociálním dopadem a investuje do společností schopných vyvíjet inovativní řešení pro řešení nejnaléhavějších současných sociálních výzev.

1.2. Torino Social Impact

Torino Social Impact je aliance veřejných a soukromých subjektů, které v rámci svých aktivit realizují projekty s významným sociálním dopadem, a tvoří tak klastr bohatý na dovednosti, iniciativy, příležitosti a služby.

Jednotliví partneři rovněž spolupracují na horizontálním strategickém plánování, jehož cílem je: budování společné infrastruktury a pilotních projektů k posílení ekosystému; vytvoření společné značky k propagaci ekosystému a jeho umístění na globální mapě investic se sociálním dopadem. Tato sekce je přehlídkou všech projektů, služeb, příležitostí a událostí, které vytvořili partneři jednotlivě i v rámci vzájemné spolupráce. Nabízí následující služby: Nabízí školení, mentoring,

coworkingové prostory, sítě kompetencí, podporu a poradenství pro sociální startupy.

1.3. Cottino Social Impact Campus - Turín/Itálie

Cottino Social Impact Campus je zcela koncipován a zaměřen na vytváření, sdílení a šíření kultury sociálního dopadu Organizace a jednotlivci, kteří mají zájem o budování lepší, spravedlivější, udržitelnější a inkluzivnější budoucnosti, se stali součástí nového úsilí o budování znalostí, kde je obsah založený na sociálním dopadu jádrem nového transformačního kulturního rámce, daleko nad rámec tradičního odborného vzdělávání, které je v současnosti k dispozici.

Přispívá ke světovému úsilí o interpretaci a vytvoření nového systémového udržitelnosti v rámci nových nástrojů, jazyků a postupů, odkazujících na nejpokročilejší myšlenky a experimenty v oblasti sociálního dopadu. Kampus nabízí nové vzdělávání a učení agregující jednotlivce a organizace, které již přispívají k rozvoji globální vize sladěné s posláním sociálního dopadu. Odborníci, akademici, praktici, výzkumní pracovníci, tvůrci politik a podnikatelé se v Campusu scházejí, aby se podělili o své myšlenky, know-how a zkušenosti, a budují tak nové ekosystémy a myšlenkové vůdčství pro interpretaci výzvy kultury sociálního dopadu.

1.4. TSI – Torino Social Innovation

Jedná se o skupinu mladých odborníků, kteří se spojili s cílem podpořit sociální podnikání v Turíně. Města čelí novým společenským výzvám v důsledku ekonomických, environmentálních a demografických změn. Města však mají obrovský potenciál jako sběrače inovací, protože se v nich koncentrují silné kompetence, vysoce vzdělaní lidé, zdroje a sítě. Města proto musí vyvinout nové modely udržitelného, inteligentního a inkluzivního růstu.

Torino Social Innovation je veřejný program, soubor strategií a nástrojů na podporu nových mladých podniků, které jsou schopny řešit sociální potřeby v různých oblastech (jako je vzdělávání, zaměstnanost, mobilita, zdraví, inkluze) a vytvářet smíšené hodnoty pro společnost, a to jak sociální, tak ekonomické.

Cílem je udržet mladé sociální podnikatele, jejich kreativitu, digitální kompetence a vnímání pro zlepšení společnosti.

Hlavními cíli TSI jsou: podpora kultury a povědomí o sociálních inovacích, podpora rozvoje kreativních komunit, udržení nových forem sdílené ekonomiky, zjednodušení rozvoje podnikatelských projektů pro ekonomiku, která je dynamičtější, inkluzivnější a udržitelnější.

Toto partnerství zahrnuje město Turín a dalších 40 organizací s cílem vytvořit otevřený ekosystém aktérů a stimulovat jejich vzájemnou synergii a je přidánou hodnotou TSI. Funguje jako otevřená platforma, systém s více zúčastněnými stranami, s různými kompetencemi v oblasti výzkumu, podnikání, politik pro mladé lidi. Do této otevřené platformy se zapojují veřejné i soukromé organizace, které integrují své služby (například prostory, poradenství, finance atd.) ve prospěch rozvoje sociálních inovací v našem městě.

2. Sociální podniky v Itálii

Sociální podnik (SE) je podnik se sociálním dopadem, který zavádí sociální inovace, tj. "nové řešení sociálního problému, které je účinnější, efektivnější, udržitelnější nebo spravedlivější než stávající řešení, přičemž vytvořená hodnota je primárně přisuzována komunitě jako celku, nikoli soukromým osobám".

Podniky se sociálním dopadem jsou mylně zaměňovány s neziskovými podniky, ačkoli tomu tak není: zatímco neziskové podniky mají vždy sociální dopad, opak není vždy pravdou. Naopak, roste počet sociálních a ziskových podniků, které tedy podnikají, vytvářejí hodnoty a bohatství a jejichž posláním je vytvářet inovativní produkty, služby nebo modely k uspokojování sociálních potřeb a vytváření hospodářského rozvoje, k řešení největších lidských, environmentálních a zdravotních problémů.

Sociální družstva však nepředstavují vyčerpávajícím způsobem celý "fenomén" italských SE; za SE lze totiž ve všech ohledech považovat i další neziskové organizace, i když se někdy za SE neprohlašují ani nepovažují. Činnosti řízené SE jsou také širší než činnosti řízené sociálními družstvy. Sociální podniky totiž v posledních letech rozšířily odvětví své činnosti: zatímco první sociální podniky poskytovaly pouze sociální, zdravotní, vzdělávací a pracovní integraci služby, jejich současné aktivity zahrnují poskytování dalších inovativních služeb, jako jsou environmentální, kulturní, sportovní a rekreační aktivity, podpora

hospodářského rozvoje atd. Kromě toho se k "italskému" konceptu SE stále častěji připojují koncepty "komunitního podniku", "komunitního družstva" a "občanského družstva" a zdá se, že tyto typy SE mají značný potenciál růstu.

3. Sociální podniky v Turíně

Xenia srl impresa sociale: založena v Turíně v roce 2016 a sdružuje zaměstnance různého původu. Byla založena s cílem zlepšit kvalitu lidí tím, že do ní vloží různou odbornou přípravu svých zaměstnanců a vlastní síť.

Na základě zkušeností svých zaměstnanců poskytuje Xenia klíčové služby v oblasti plánování a řízení humanitárních misí a misí spolupráce při mimořádných událostech, jako např.:

- operační návrh a plánování;
- předběžné posouzení proveditelnosti a řízení rizik.

Základní podmínkou pro SE je sdílení cílů s partnery projektů, které charakterizuje duch a pozornost k potřebám člověka, součinnost s místními správními orgány.

Zjednodušeně řečeno tedy pomáhá při plánování, organizaci, řízení humanitárních misí z logistického hlediska i při předcházení řadě rizik atd. Přestože je Xenia mladou společností třetího sektoru, tvoří ji řada profesionálů, kteří mají za sebou dlouholeté zkušenosti získané v oblasti mezinárodní spolupráce (humanitární mise, pomoc Itálům v zahraničí, mírové mise, pomoc a rekonstrukce konfliktů a katastrof) a zejména při plánování zahraničních misí. Mezinárodní scénáře, v nichž se tyto zkušenosti zhmotnily a upevnily, jsou na humanitární úrovni nejsložitější, od Blízkého východu (včetně území od Turecka, Pákistánu, Afghánistánu) přes oblast MENA (Blízký východ, severní Afrika) až po Střední a Jižní Ameriku.

Odjezd na zahraniční misi bez odpovídajícího plánování z operačního a bezpečnostního hlediska může znamenat řadu rizik, a to jak pro pracovníky zapojené v terénu, tak pro samotné příjemce mise. Aby se předešlo neefektivitě a potenciálně škodlivým situacím, je proto nezbytné spoléhat na zkušený a vysoce kvalifikovaný personál, který je obeznámen se sociálně-politickým kontextem a

sítěmi místních aktérů, kteří denně působí v oblasti, již se zásah týká.

Práce Xenia se odvíjí od tohoto specifického know-how: společně vyhodnocují projekt, sdílejí cíle a zajišťují, aby reality, které se opírají o plánování misí, měly všechny potřebné nástroje pro efektivní a bezpečnou práci ve vysoce rizikových kontextech, přičemž se zaměřují na to, aby akce plánované v rámci různých projektů byly bezpečné a logisticky dobře zvládnuté.

La Cooperativa Animazione Valdocco: Animační družstvo Valdocco je sociální podnik, sociální družstvo pro výrobu díla, nikoliv za účelem zisku. Je zaměřeno na podporu, navrhování a řízení sociálních, zdravotních, vzdělávacích, zábavních a kulturních služeb, zaměřených na prevenci a omezování rizik a důsledků vyloučení a sociálních potíží, a pracuje v integraci s jinými družstvy, dobrovolnými organizacemi, realitami sdružení, veřejnými institucemi. Jejím posláním je řešení vyloučení a sociálních potíží, plánování a řízení sociálně zdravotních a vzdělávacích služeb ve spolupráci s místní veřejnou správou.

Záměrně realizuje prostřednictvím podnikatelské činnosti sociální začlenění nebo nabízí vyloučeným, "znevýhodněným" občanům příležitosti k sociální reintegraci. Snižování rizika marginalizace jednotlivců a skupin občanů prostřednictvím podnikatelské činnosti, týkající se také sociálních, zdravotních a vzdělávacích služeb. Zapojení místní komunity a orgánů, které ji prostřednictvím podnikatelské činnosti zastupují, do analýzy a hledání řešení sociálních problémů. Družstvo Valdocco Animation poskytuje sociální služby a pracuje s následujícími cílovými skupinami:

- dospělými s obtížemi;
- mladí lidé do 18 let;
- rodiny a rodiče v sociálním vyloučení;
- staří lidé;
- osoby s duševním onemocněním a obtížemi;
- osoby s různými toxickými závislostmi;
- osoby se zdravotním postižením;
- menšinové skupiny a uprchlíci.

Přeloženo pomocí www.DeepL.com/Translator (bezplatná verze) Družstvo nabízí služby v oblasti navrhování a řízení sociálních, zdravotních a vzdělávacích služeb v různých oblastech: komunitní rozvoj, zdravotní postižení, drogová

závislost, senioři, duševní zdraví, nezletilí, děti a dospělí v obtížích. Od roku 1980 řídí obojí z pověření obcí, konsorcia, zdravotnické orgány, Evropské společenství, tak přímo vzdělávací sociálně-zdravotní služby, animační služby, služby zprostředkování zaměstnání, asistenční služby. Její aktivity, projekty a služby se nacházejí v různých oblastech regionu Piemont, především v provinciích Turín, Biella, Cuneo, Asti a Verbanico-Cusio-Ossola.

Xké? Impresa Sociale Srl: Xké? Společnost Impresa Sociale Srl byla založena v roce 2016; od té doby navrhuje a řídí aktivity neformálního vzdělávání pro třetí strany a v tomto ohledu je partnerem jednoho ze 14 národních projektů pro předškolní vzdělávání schválených Fondem pro boj proti chudobě dětí ve vzdělávání, Spazio ZeroSei: místa zážitků a myšlenek pro děti a rodiny. Dále vyvinula (a experimentuje) projekt sociálního dopadu "Il Banco dei Sospesi".

Od roku 2014 získalo XKé? větší funkční autonomii a stalo se jednou ze služeb, které konsorciální společnost XKé? ZeroTredici provádí jménem Nadace pro školu (jeden z partnerů společnosti) v logice dodavatelského řetězce se Spazio ZeroSei (akce v rámci programu ZeroSei prováděná jménem druhého partnera, nadace Compagnia di San Paolo). Je určena pouze pro základní školy a nižší ročníky středních škol, aby byla tím inteligentním místem pro neformální vzdělávání, které integruje vzdělávací program a místní vědeckou laboratoř, při některých zvláštních příležitostech během roku je otevřena rodinám XKé? Laboratoř zvědavosti byla původně navržena tak, aby školám nabídla 6 vzdělávacích cest: "Pět smyslů", "Jednotky měření", "Pythagorova místnost", "Robotika", "Kořeny piemontské vědy" a "Světlo". V roce 2015 se z těchto kurzů stalo 27 (rozlišených podle věkových skupin) s cílem obohatit nabídku vzdělávání pro školy. Vždy, proč? je otevřen místním skupinám a sdružením pro inkluzivní mimoškolní aktivity a jako forma návratu do území.

XKé? se podílí na mnoha společensky prospěšných projektech. Jeden z nich nese název "Il Banco dei Sospesi". Jedná se o online platformu, která je ochotna pomáhat a pomáhá těm, kteří během pandemické situace utrpěli nejvíce.

Platforma je vytvořena také s cílem naučit děti, jak je důležitá sociální solidarita a jak by sociální začlenění mohlo prospět celé komunitě. Hlavní myšlenka projektu spočívá v tom, že ti, kdo jsou ochotni, mohou potřebným zanechat jako dárek vstupenku do muzea nebo kina, poukázku v supermarketu na nákup potravin nebo na přípravu kvalitního jídla, šálek kávy nebo knihu atd. Hlavní myšlenkou bylo, aby ten, kdo může a je schopen, mohl podpořit druhého člověka, který má ekonomické potíže, aby si užil drobné radosti každodenního života. Je to dokonalý příklad toho, jak by sociální podniky mohly přispět nejen k výchově budoucích generací ochotných přispívat společnosti, ale také k tomu, jak by bylo možné poskytnout konkrétní pomoc a asistenci, a to i v těch nejmenších gestech, a pomoci tak někomu, kdo to potřebuje, když se objeví krize, jako je pandemická situace.

Via Baltea: Via Baltea - Laboratori di Barriera spravuje společnost Sumisura s.c. - Zdroje pro životní prostředí a město, ve spolupráci se sdružením na podporu společnosti Sumisura. Sumisura s.c. je družstvo založené v roce 2007, které působí v oblasti regenerace a přestavby měst a místního rozvoje a je složeno z architektů a sociálních pracovníků, kteří pracují integrovaným způsobem a systematizují různé odborníky; zabývá se komerčním řízením prostor komunitního centra (kavárna, prostory pro kurzy a aktivity).

Sumisura aps podporuje formy aktivního občanství, solidarity a účasti občanů, aby zajistila sociální dopad projektů a iniciativ zaměřených na území, pomáhá je řídit experimentováním s novými kruhovými vztahy subsidiarity mezi spoluprací, sdružením a veřejnými institucemi; řídí sociální a kulturní aktivity sociálního baru, zaměřené na čtvrt' a její obyvatele.

Via Baltea 3 je multifunkční místo s řemeslnými dílnami, restauračním podnikem a prostory pro služby občanům a okolí. Bývalá tiskárna o rozloze 900 m² je dnes prostorem pro:

- kavárnu / sociální bar (s informačními stánky o úsporách energie, cohousingu, službách a možnostech ve městě, dílnami na opravu domácích předmětů);
- kuchyňský klub (komunitní kuchyně / gastronomická laboratoř pro pořádání kurzů, gastronomické samovýroby, setkání a večírků);

- truhlářská dílna;
- co-workingová kancelář;
- velký sál pro aktivity a kurzy, který bude vybudován ve spolupráci s občany a sdruženími;
- PANACEA (pekárna specializující se na výrobky z kvásku);
- JST - Jazzová škola Turín;
- prostor pro různé aktivity;
- S-Nodi, výzkumné a akční centrum, které se zrodilo v Turíně a jehož cílem je vytvářet postupy pro budování komunit.

Via Baltea si klade za cíl integrovat obchodní a výrobní aktivity se zvláštním zřetelem na aspekt sociálnosti a budování solidárních a kvalitních vztahů.

Jedním z leitmotivů je výroba a samovýroba: v bariérových laboratořích se vyrábí zboží a služby, ale jsou také místem, kde se má podporovat recyklace, samoopravy, úspory spotřeby a výměna.

Colori Vivi/Article 10 Onlus: Společnost Article 10 Onlus vznikla v roce 2013 z odvážného projektu skupiny přátel. Po rozvoji projektů bydlení a kulturní integrace je v roce 2016 napadla další, možná trochu bláznivá myšlenka: založit firmu se sociálními cíli, která by konkrétně pomáhala ženám, které jsme přijali, lépe se začlenit do společenského kontextu. Tak se zrodila Sartoria COLORI VIVI, laboratoř, která měla nabídnout konkrétní a kvalifikovanou profesi, jež by ženám umožnila stát se samostatnými a schopnými zvolit si vlastní budoucnost.

Integrace a autonomie, schopnost sebeurčení a důstojnost se nemohou plně realizovat jinak než prostřednictvím výkonu pracovní činnosti, která je schopna umožnit každému zapojit se do života společnosti a nabídnout nezbytný ekonomický příjem, který by určoval jeho přítomnost a budoucnost. Tento projekt tedy sjednotil ženy v sociálním vyloučení a vznikl sociální podnik, jehož prostřednictvím mohly všechny ženy předvést a uplatnit svůj talent v oblasti módy a také si vydělat na živobytí.

Od ledna 2017 je v Turíně otevřena první krejčovská dílna, která zaměstnává čtyři ženy podporované několika odbornými stylistkami, švadlenami a modelářkami.

Prestížní cena nadace KERING - se sídlem v Paříži -, kterou společnost získala v roce 2017, oceňuje

hodnotu její myšlenky a podporuje COLORI VIVI na náročné a složité cestě přeměny krejčovství ve skutečný sociální podnik.

V květnu 2020 se krejčovství proměnilo v sociální podnik, který je schopen se sám uživit svými kolekcemi a šířit ideály a integrační model, o který usiluje Articolo10. Dnes krejčovství vyrábí doplňky a dámské oděvy ve vizi módy, která se vyznačuje rafinovaností a elegancí, ale která obrací svůj pohled k citlivému tématu sociální soudržnosti.

Četné ženy, které byly sociálně vyloučené nebo se nedokázaly samy uživit, mohou nyní uplatnit svůj talent, tvořit, vyjadřovat se a ekonomicky se uživit. Tento sociální podnik je dokonalým příkladem toho, jak může sociální projekt a ochota pomoci lidem, kteří mají méně příležitostí, využít svůj talent v každodenních pracovních činnostech a přispět společnosti prostřednictvím ekonomických výhod.

Izmade: Izmade je architektonické a designérské studio, které vyrábí nábytek a kování. Zároveň sdílí vybavení a dovednosti, otevírá vlastní laboratoř a pořádá kurzy pro nadšence a akce o ekologické udržitelnosti.

Společnost jako sociální podnik sleduje obecně prospěšné cíle, funguje odpovědně, udržitelně a transparentně vůči lidem, komunitám, území a životnímu prostředí, kulturním a společenským statkům a aktivitám, orgánům a sdružením a dalším zainteresovaným stranám. Podnik vykonává stabilní a hlavní obecně prospěšnou činnost za účelem naplňování občanských, solidárních a společensky prospěšných cílů, a to bez zisku.

Společnost Izmade již léta realizuje vysoce kvalitní designové projekty pro firmy i jednotlivce: vybavení na míru a kování na míru, a to díky týmu vysoce kvalifikovaných odborníků. Společnost Izmade používá ekologicky udržitelné materiály, jako jsou recyklované materiály, odpad a vedlejší produkty průmyslového zpracování, inovativní a recyklovatelné materiály, s cílem šířit a podporovat větší citlivost při šetrném využívání přírodních zdrojů a používání recyklovaných materiálů v každodenním životě. Realizuje nábytek na míru a zakázkové vybavení: Izmade je interiérové studio specializující se na zpracování dřeva. Izmade vyrábí katalogové nábytkové výrobky, speciální a zakázkový nábytek, design nábytku, zabývá se

výrobou a prodejem nábytku, vybavení a bytových doplňků s nízkým dopadem na životní prostředí.

Izmade je sociálním podnikem, protože provádí vzdělávací a výukové služby zaměřené na prevenci předčasného ukončení školní docházky a boj proti chudobě v oblasti vzdělání, jakož i kulturní aktivity společenského zájmu se vzdělávacími účely: vzdělávací kurzy, didaktické a školicí semináře pro občany, školy, univerzity a firmy, zaměřené na šíření znalostí o zpracování dřeva a ekologicky udržitelném řemesle. Podporují se také akce, jako jsou konference a workshopy, zaměřené na šíření kultury ekologicky udržitelného řemesla, vlastní výroby a vědomého a šetrného používání materiálů s nízkým dopadem na životní prostředí. Rozvíjí řadu projektů, které se zaměřují na zapojení sociálně vyloučených osob, aby jim poskytly více příležitostí, a také na udržitelnost životního prostředí.

Kromě toho vytvořila Izlab Makerspace. Tento pracovní prostor je hybridem mezi designovým studiem a řemeslnou dílnou, mezi dílnou a architektonickým studiem. Izlab Maker Space je otevřen veřejnosti, všem, kteří jsou ochotni využít jeho výhod. Prostory, některé nástroje a materiály jsou k dispozici nadšencům, designérům, tvůrcům a obecně všem, kteří potřebují prostor, aby si mohli něco vyrobit nebo opravit, a to za velmi přijatelnou cenu.

DinamoCoop: startup DinamoCoop byl založen v roce 2013 z vůle Kongregace San Giuseppe dei Giuseppini ze San Leonardo Murialdo, Santo Sociale Torinese. DinamoCoop tým, že podporuje pracovní stáže pro mladé lidi a dospělé v obtížné situaci, představuje pozitivní příklad sociální udržitelnosti, která vytváří nové příležitosti pro podnikání, pohostinství,

vzdělávání a práci. S vědomím vůle i potřeby realizovat a specializovat nabídku v průběhu let se zpočátku rozhodlo vstoupit na trh s pěti službami: kuchařské a stravovací centrum, truhlářství a řemesla, výzdoba stěn, úklid a údržba objektů.

Od roku 2014 podnik rozšiřuje seznam nabízených služeb. Jeho zákazníci - jednotlivci i firmy - si mohou vybrat ze 3 nových linií služeb: údržba zeleně, správa a dodávky prodejních automatů, doprava a montáž nábytku a od října 2014 také laboratoř na výrobu brýlí. Rozšíření portfolia služeb, které dnes čítá 8 různých oborů, umožnilo

společnosti úspěšně naplňovat své poslání zaměřené na Společné dobro, zvyšovat počet nabízených pracovních míst a specializačních kurzů.

DinamoCoop tvoří kompetentní a spolehlivý tým kvalifikovaných řemeslníků a truhlářů, kuchařů a operátorů řízení akcí, truhlářů, dekorátorů, uklízečů atd. sjednocených k nabídce kooperativních služeb ke spokojenosti zákazníků, zaručujících zásady "etického podniku", kde jsou sociální hodnoty základem jeho nabídky.

Vášeň, nadšení, kreativita a profesionalita různých odborníků z různých odvětví služeb faktory, které odlišují její práci, vždy pozorně s ohledem na potřeby zákazníka. Motivací, která spojuje a živí její tým, je upřímná a sdílená touha vykonávat své povinnosti co nejlépe, s profesionalitou a péčí, interpretující rostoucí pracovní potřeby oblasti v 8 různých odvětvích:

- údržba zeleně;
- správa a zásobování prodejních automatů;
- doprava a montáž nábytku;
- údržba zeleně a zahrad;
- výzdoba stěn,
- vaření a pořádání malých akcí;
- úklid a údržba objektů;
- truhlářské a řemeslné práce.

Avanguardia Impresa Sociale SRL: tento sociální podnik se zrodil na základě zkušeností získaných mladými lidmi, kteří chtějí tvořit, navrhovat a využívat svůj talent s ohledem na životní prostředí. Od roku 2013 APS zasazuje nezaměstnané kreativní mladé lidi po cestě manuální zručnosti v sociálním družstvu do světa práce, čímž uvádí na trh postavu intelektuálního řemeslníka. Neziskové sociální družstvo IL MAGGIORIONDOLO zase zapojilo vězně ve výkonu alternativního trestu, kteří v úzkém kontaktu s mladými kreativci vyráběli nábytek z recyklovaného materiálu. Jedná se o prostor věnovaný projektům souvisejícím s ochranou životního prostředí, místním italským kulturním dědictvím a firemní kulturou řemesel. Jeho hlavními záměry a cíli jsou:

- Ochrana životního prostředí (pracuje s recyklovatelnými materiály).
- Územní hospodářský rozvoj (podporuje rozvoj malých podniků).
- Rozvoj a podpora tradiční kulturní/umělecké výroby (věnuje se vzdělávání řemeslníků).

- Zvyšování kvality uměleckých projektů (je platformou nápadů, kulturních a uměleckých aktivit).

výměny a odborné zpětné vazby).

- Vrací člověka do centra úvah a projektů o městě (poskytuje pracovní příležitosti lidem v sociálním vyloučení nebo nezaměstnaným mladým lidem).

Skupina řemeslníků, architektů a disegnerů rozebírá výrobek a vrací se k materiálu, z něhož byl vyroben, čímž odstraňuje funkci, pro kterou byl vytvořen. Později z recyklovaného materiálu vzniká nový nábytek a řemeslné výrobky, které se používají v barech, restauracích, obchodech atd.

Během posledních let získala Avanguardia několik významných úspěchů:

- v roce 2016 Foscary University of Venice, Faculty of Economics and Commerce, in

v rámci projektu Narias, který vybral 5 vynikajících benátských společností, studuje značku Avanguardia a její sociální dopad;

- v roce 2016 byla architektura Giuseppe Padovani vybrána se dvěma výrobky Avanguardia k prezentaci na mezinárodní soutěži designu "Source Self-Made Design";

- v roce 2017 získal projekt Streetwork vyvinutý společností Avanguardia zvláštní ocenění jako nejlepší inovativní projekt a start-up v Itálii a Miláně;

- v roce 2018 se Avanguardia dostala na seznam stovky vynikajících italských projektů, které byly představeny v roce 2017.

společností působících v oblasti oběhového hospodářství.

II. SOCIÁLNÍ A URBANISTICKÝ ROZVOJ MĚSTA TURÍN

1. Rozvoj ostatních oblastí

Osvědčené postupy, které budeme dále analyzovat, jsou zaměřeny na zkoumání politik a projektů regenerace měst, abychom získali poznatky o jejich inkluzivitě a souvisejícím vnímání místním obyvatelstvem. Nájemní mezera je koncept používaný v geografii a zaměřený na

identifikaci rozdílu mezi potenciální a současnou hodnotou dané čtvrti. Hodnota je zde používána v širším slova smyslu a v literatuře je označována jako příjem z pronájmu a hodnota nemovitosti, ale obecněji také jako finanční, konkurenční potenciál nebo ekonomické příležitosti. V Turíně je souvislost mezi regenerací města a potenciální hodnotou různých oblastí poměrně zřetelná: čtvrti blíže k centru a s finančně atraktivním potenciálem prošly rychlejší proměnou (například z hlediska rekonstrukce budov a infrastruktury, rozvoje ekonomických aktivit, nočního života), ale také exkluzivnější, méně funkční pro potřeby místních obyvatel.

Vedle probíhajících projektů obnovy města je třeba počítat se sociálními sídlišti rozmístěnými po celém území a zasahujícími do všech obnovovaných oblastí, od těch podél tzv. spiny až po centrum a decentralizované čtvrti. V této době hluboké transformace Turín přetváří svůj městský obraz nejen proto, aby reagoval na nová ekonomická povolání, ale také proto, aby rozvíjel nové sítě vztahů, setkávání a volnočasových aktivit. Toho bude dosaženo prostřednictvím různých projektů, iniciativ přijatých jako osvědčené postupy:

1.1. Projekt Periferie: jedná se o návrh globálního rozvoje území Turína, který uznává hodnotu a identitu každé části města a usiluje o překonání dualismu mezi centrem a předměstími.

Nejvýraznějšími aspekty projektu jsou:

- regenerace města a životního prostředí, které umožňují zlepšit kvalitu života obyvatel.
- Návrh iniciativ hospodářského a sociálního rozvoje, které zvyšují hodnotu místních zdrojů prostřednictvím pobídek k ekonomickým aktivitám a vytváření nových pracovních míst.
- Obnovení identity a pocitu sounáležitosti prostřednictvím podněcování dialogu o společných problémech a zprostředkování konfliktů s cílem určit oblasti společného zájmu.

Realizace projektu Periferie (Projekt předměstí) je dohodnuta s okresem.

správami a je vytvořen protokol o spolupráci. Skupina provozovatelů s

různými dovednostmi vytvoří pracovní skupinu neboli Laboratoř, která sdružuje sdružení, hospodářských subjektů, techniků obecních služeb, dobrovolných skupin a místních obyvatel. Laboratoř přijímá petice, požadavky a podněty, na

jejichž základě vypracovává návrhy na zásahy, které městská rada a okresní správa zohlední v následných plánech regenerace, aby mohly přijmout uvážlivá rozhodnutí. Laboratoř rovněž monitoruje konkrétní realizaci projektů a iniciativ v oblasti místního rozvoje.

Projekt Periferie (Projekt předměstí) nenahrazuje stávající struktury, ale propojuje je. Zavádí přístup založený na integrovaném plánování, který si je dobře vědom toho, že jakákoli změna v bydlení, společných prostorách nebo na ulicích změní chování občanů a možnosti přístupu k různým příležitostem. Model proměny města, který odráží obrát v celkové kvalitě území a přetrhává pouta méněcennosti mezi jednotlivými oblastmi, byl definován koordinovaným postupem pracovníků sociálních služeb,

kulturních služeb a technických úřadů, za aktivní účasti zapojených obyvatel a s podporou komunikačních nástrojů. Projekt Periferie (Projekt předměstí) se skládá z různých nástrojů, které jsou financovány Evropskou unií, italskou vládou, Radou regionu Piemont a velmi často i z rozpočtu Rady města Turín. Zahrnují programy obnovy měst, sousedské smlouvy a místní rozvojové akce, pět dva velké projekty include: Brána a Urban 2.

1.2. Mirafiori Sud a jeho transformace: Oblast Mirafiori Sud představuje

typickou průmyslovou čtvrť. Od svého otevření v roce 1939 stála automobilka FIAT v centru jejího přerodu z venkovské oblasti na urbanizovaný a výrobní pilíř města. Po druhé světové válce se továrna stala centrem italského hospodářského rozmachu a turínské demografické proměny a přilákala miliony pracovníků z celé Itálie.

V letech 1951-1961 se počet obyvatel města zvýšil ze 719 tis. na 1 025 tis.

milionů obyvatel. V 70. letech 20. století zaměstnával závod FIAT Mirafiori přibližně 70 tisíc lidí. Tyto změny vedly k proměně oblasti i z hlediska rychlé bytové výstavby a vzniku mnoha sociálních problémů spojených s obtížnými životními a pracovními podmínkami a později, s krizí, i s nedostatkem pracovních míst. Mirafiori Sud byl také emblematickým italským případem toho, co se týká organizování dělníků, politické aktivity a sociálnosti obecněji. Z těchto událostí jsou události z let 1969 a 1980 obzvláště výmluvné

pro boje dělníků a jejich úsilí o prosazení lepších pracovních podmínek, odpor proti masovému propouštění a podporu kultury solidarity. Navzdory krizi a útlumu průmyslu je toto významné dědictví klíčem k pochopení historie oblasti a způsobů, jakými se práce, sociální organizování a role institucí v průběhu času proměňovaly. Navzdory plánům na regeneraci města z 90. let 20. století se dnes čtvrť nachází v procesu

vyklidňování a stále se potýká s problémy nezaměstnanosti. Mirafiori Sud je stále obecně považována za neatraktivní z hlediska městského marketingu, protože je daleko od centra města a má jen málo turistických atrakcí. To ve skutečnosti hraje pozitivní roli z hlediska inkluзивity probíhajících místních projektů regenerace města. Na rozdíl od oblastí, kde se regenerace zahnízdila s gentifikací, zůstává většina projektů v Mirafiori Sud zaměřena na místní obyvatelstvo a rozvíjena s cílem posílit místní komunity. Jako příklad můžeme uvést "Projekty ozelenění: ekologická obnova a nová socialita" Projekty ozelenění představují důležitý aspekt regeneračních snah posledních let v Mirafiori Sud. Čtvrť zahrnuje mimo jiné rozsáhlou zelenou hranici, která odděluje město od okolních měst a zemědělských polí. V průmyslovém období byl rozvoj této veřejné zeleně zanedbán a továrny ji částečně využívaly jako skládku. Dnes je to oblast, kde probíhá několik projektů obnovy životního prostředí a experimentů s městským zemědělstvím, jako je evropský projekt ProGireg a iniciativa městského zahrádnictví Orti Generali. Orti Generali vznikla přeměnou rozsáhlé zemědělské plochy a části veřejného parku na individuální pozemky, které si mohou obyvatelé města pronajmout. Kromě rozvoje těchto městských pozemků nabízí Orti Generali také řadu aktivit, jako jsou vzdělávací kurzy a kolektivní zahrádnické kurzy,

a přikládá tak značný význam dobrovolnictví. Oba autoři tento projekt studovali,

a identifikovali podobné body, které stojí za to analyzovat zejména ve vztahu k transformaci měst. Mezi ně patří důraz na dobrovolnou práci a ohrožení jiných způsobů využití tohoto prostoru, jako je činnost nepovolených zahrádkářů, kteří v oblasti pěstují již několik desetiletí. Obecná tendence zaměřit se na dobrovolnictví jako na novou formu (neplacené) práce je v Itálii obzvláště citelná a často kritizovaná, zejména v souvislosti s

vysokou nezaměstnaností. Podle několika respondentů výzkumu však nezaměstnanost není jediným problémem přítomným v periférii. Nedostatek prostor pro socializaci byl často prezentován jako problém a zároveň jako možné východisko pro další socioekonomické oživení. Dobrovolnictví bylo vnímáno jako příležitost k vytvoření sítě známých (i pro případné budoucí zaměstnání), způsob, jak získat nové dovednosti a čelit formám izolace typickým pro mnohá postindustriální předměstí. Tyto prvky jsou důležité pro odhalení místních významů dobrovolnictví a vypovídají také o měnící se socialitě v oblasti.

Transformace měst je skutečně doprovázena změnou sociálních zkušeností (způsob jejich nastavení, aktéři, kteří se podílejí na jejich organizaci, role externích institucí, abychom jmenovali alespoň některé) a očekávání místních obyvatel, ale především novou morálkou, která je reprodukována prostřednictvím těchto sociálních iniciativ. Případ neoprávněných zahrádkářů vypovídá o některých omezeních inkluзивity a rozšířené sociálnosti těchto regeneračních procesů. Praktiky neautorizovaných zahrádkářů mají dlouhou historii spojenou s průmyslovou minulostí oblasti, neboť mnozí z nich bývali dělníky v továrnách, pro něž bylo zahrádnictví vždy prostředkem k obživě a kompenzaci odcizující pracovní doby v továrně. Zatímco projekty jako Orti Generali se s nimi snažily vést dialog - a navrhovaly jim, aby zůstali a přizpůsobili se novým pravidlům projektu - ne všichni se chtěli přizpůsobit a byli z těchto oblastí de facto vyhoštěni. Jejich případ je zajímavým vstupním bodem pro studium dynamiky transformace měst na místě a způsobu, jakým tyto procesy zahrnují zamlčované střety s tím, co zde bylo dříve. Myšlenka podpory ekologizace a udržitelnosti může být ve skutečnosti prosazována mnoha způsoby a pečlivé pozorování způsobů, jakými se to rozbaluje v terénu, odhaluje celou její složitost a morální aspekty.

1.3. Projekt Porta Palazzo: I když se s nimi projekty jako Orti Generali snažily vést dialog a navrhovaly jim, aby zůstali a přizpůsobili se novým pravidlům projektu, ne všichni se chtěli přizpůsobit a byli z těchto oblastí de facto vyhoštěni. Jejich případ je zajímavým vstupním bodem pro studium dynamiky městské transformace na místě a způsobu, jakým tyto procesy zahrnují tiché střety s

tím, co zde bylo předtím. Myšlenku prosazování ekologizace a udržitelnosti lze ve skutečnosti prosazovat mnoha způsoby a pečlivé pozorování způsobů, jakými se tato myšlenka rozkrývá na místě, odhaluje celou její složitost a morální aspekty

2. Obnova měst

V polovině devadesátých let se město Turín začalo zabývat otázkami přestavby a regenerace měst a v posledních deseti až patnácti letech zavedlo soubor politik, nástrojů a procesů v rámci dvou klíčových faktorů, exogenních a endogenních, které ovlivňují transformaci města.

Na jedné straně krize fordismu, po níž zůstalo více než šest milionů metrů čtverečních zrušených průmyslových ploch, si vynutila nejen přehodnocení identity města, které bylo po celé dvacáté století továrním městem, ale také přehodnocení velkých prázdných městských ploch, které by mohly být transformovány - jako 80 % městských ploch v Turíně - a zahrnuty do Cíle 2 evropských strukturálních fondů.

Dalším impulsem pro transformaci měst byly investice do zimních olympijských her v roce 2006. V Turíně přistálo obrovské množství národních a nadnárodních zdrojů, veřejných i soukromých, a byly vypracovány velké projekty městské transformace. Základní myšlenkou v té době bylo, že plán rozvoje města je nástrojem pro řízení a přeměnu města: byly vytvořeny nové čtvrti a nové městské centrály, jako například přeměna "páteřní části" města a opětovné využití obrovského množství velkých vyřazených průmyslových areálů. Na druhou stranu se ve stejném období objevila městská krize, která se týkala hustě zastavěných a vnitřních oblastí: historické čtvrti jako Porta Palazzo a San Salvario se staly stereotypem konfliktů a požadavek občanů na bezpečnost pronikl do místní politické agendy často s protichůdným a nárokovým přístupem, zejména pokud jde o nově příchozí (především migranty). V těchto letech bylo proto zahájeno mnoho různých procesů obnovy a regenerace měst v kombinaci s integrovanými projekty zaměřenými na posílení sociální struktury, a to buď v městských semicentrálních čtvrtích, jako jsou Porta Palazzo a San Salvario, nebo ve veřejných bytových blocích (prostřednictvím programů

obnovy měst, sousedských smluv a akcí místního rozvoje).

Od roku 1997 město využilo velké množství regionálních, ministerských a evropských zdrojů s cílem zasáhnout do "mimořádnosti" obnovy měst, která byla považována za klíčovou pro opětovné vytvoření sociální soudržnosti v těch městských částech, které nebyly zasaženy velkými městskými transformacemi.

Dnes se nacházíme ve fázi, kdy je nezbytné přejít od perspektivy mimořádných zásahů k zásahům běžným, a to nejen proto, že mimořádné zdroje skončily, ale také proto, že je nezbytné, aby mimořádné zdroje byly užitečné pro kontaminaci kultury územního plánování a následně využity ke zlepšení běžného přístupu k otázkám územního rozvoje.

Urbanistická otázka vyžaduje komplexní myšlení: musíme se na město dívat z jiné perspektivy, abychom mohli působit na jeho struktury, na jeho hardware. Odborníci zabývající se sociální prací však často nepovažují hardware za tak významný, nicméně hardware by mohl změnit životy lidí. Mezitím je nezbytné investovat zdroje, energii, identity a konflikty, které představují software měst. Stejně tak je zvykem těch, kteří se podílejí na realizaci infrastruktur, považovat software za podružný, nikoliv významný. Ale teprve kombinace hardwaru a softwaru umožňuje městu-továrně měnit se, transformovat se a stát se soudržnějším. Současné město rozvolňuje hierarchický design centra a periferie, toho, co se stalo dříve a co se stane poté, materiálního a nemateriálního: neviditelná města, ponořená a skrytá města, města, která jsou v prolukách viditelného města, ne nutně na hranicích, ale skrytá, podzemní. Je tedy zapotřebí pečlivého komplexního myšlení schopného nabídnout prvky pro zásah do komplementarity všech aktérů pro dosažení společných cílů. "Vytvářet město" znamená realizovat strategické rozvojové vize, které ovlivňují život obyvatel. Je-li pravda, že modernita je spíše sociální mix než etnická a kulturní hybridizace, je stejně tak pravda, že v meziprostorech předměstského nepořádku a konfliktů dochází ke kontaminaci jazyků, kulturních forem, zvyků a identit. Jsou to místa mimořádné tvořivosti, protože na jedné straně je zde strategie adaptace, ale na druhé straně jsou zde také tvořivé reakce, které je třeba doprovázet a podporovat, ale také čist.

Předměstí jsou městské oblasti, kde se utváří nesouhlasné, rozporuplné a narušené, nový význam města, kde se místní konflikty stávají explicitními. Je potřeba vědět, že neexistují zkratky, neexistují jednoduchá řešení a odpovědností je pochopení jevů, jednání, které je řídí.

Město je pak komplexní organizací, která potřebuje plošné projekty pro regeneraci městských čtvrtí. Město je již obydleno a je nezbytné pracovat na politikách "druhé generace" zaměřených na bydlení zajišťující kvalitu života obyvatel a dosažení kvalitního městského standardu tvořeného službami, mixem, vazbami. Znamená to nabízet bezpečné a podpůrné politiky v situacích sociální zranitelnosti, podporovat politiky sociální blízkosti s cílem vytvořit sítě a snažit se zajistit - podobně jako sítě na ryby na moři - aby se nepotopili ti, kteří jsou těžší. Síť nejen loví, ale mohou udržovat, držet krok, vést k hladině.

Území jsou tvořena složitými vrstevnatými formami s prostorovou konformitou, která se nemůže měnit, a musíme vzít v úvahu, že zahrnují prostorové, ekonomické, politické a sociální organizace. Musíme si být vědomi, že mezi různými aktéry trvale existují mocenské vztahy, rozmanitost a pluralita funkcí, využití a forem života, koexistence, konfliktů a sociální kontaminace.

Území potřebují vnější vztahy, které zahrnují širší oblast, protože je nelze číst pouze jako sklíčko v mikroskopu, které se dívá na jejich mikrosituaci. Jde o to proměňovat se s městem, a ne proměňovat město, mít jasno, s kým jednáme, s kým vyjednáваме pravidla pro inkluzivní využívání veřejných prostor, abychom ve městě vytvářeli příležitosti. V historických městech se rodí identifikace prostor věnovaných vztahům: náměstí, trhy, parky, které jsou tak prvky, jež tvořily arénu vztahů obyvatel. Současné město privatizuje veřejná prostranství, standardizuje a reguluje jejich využití: tady si mohou hrát děti, tam mohou pobývat starší lidé, tam dole se dá nakupovat. Do veřejného prostoru často vtrhnou noví občané - migranti, kteří tato pravidla porušují: využívají chodníky, náměstí, parky a mohou vyvolávat konflikty, nepořádek, hluk. Vyjednávání o pravidlech vlastně znovu potvrzuje, že veřejný prostor patří všem, a proto může být regulován, ale pouze tehdy, pokud si všichni zúčastnění aktéři mohou sednout k jednomu stolu (tj. senioři, ale také bangladéšské

nebo pákistánské děti hrající kriket na náměstích nebo peruánské ženy vařící v neděli ve veřejných parcích pro své krajany). Uznat právo na socializaci ve veřejném prostoru znamená zdůraznit primát města a konstatovat právo shromažďovat se na veřejném prostranství.

Poskytovat místním komunitám nástroje, propojovat kulturní a ekonomické zdroje znamená zabývat se otázkou sociální udržitelnosti transformace měst. Jakýkoli proces obnovy měst obsahuje riziko gentrifkace, vyhánění nejzranitelnějších skupin obyvatelstva. Místní správa musí tyto občany chránit a poskytovat jim nástroje ke zvýšení kvality života, přičemž musí zachovat vazby blízkosti, pracovat na rozvoji místní identity, paměti, historie.

Pracovat na vypořádání se se změnami. Tyto procesy potřebují střednědobé až dlouhodobé načasování a čas není nezávislou proměnnou.

III. INTEGRACE PŘÍSTĚHOVALCŮ V TURÍNĚ

1. Iniciativy pro integraci přistěhovalců

Každým rokem se ukazuje, že přítomnost cizinců v Turíně, stejně jako v celém regionu a v Itálii, je stále více strukturálním jevem. Mnohé oblasti společnosti jsou nyní charakterizovány a někdy i modifikovány v jejich organizaci prací, aktivitami a každodenními činnostmi přistěhovalců, kteří se dobře přizpůsobili socioekonomické struktuře města. Mezi tyto oblasti patří trh práce, život v domácnostech, struktura služeb a škol, organizace kulturních a náboženských prostor a požadavky na politickou účast. Rozeberme si některé z těchto intitucí:

1.1. Sdružení Morus a projekt Středomořská migrace mezi městy: Přístup společnosti Morus založený na lidských právech se projevuje poskytováním dalších možností bydlení pro uprchlíky, které jdou nad rámec původního ubytování nabízeného místními družstvy. Za tímto účelem dobrovolníci Morus pracují s nově přichozími na vytvoření profilu, který mapuje jejich potřeby, dovednosti a aspirace. Tento přístup je zásadní nejen pro identifikaci vhodných možností bydlení/ubytování v dané oblasti, ale také umožňuje sdružení podporovat uprchlíky při hledání vhodných pracovních příležitostí.

Kromě mapování potřeb migrantů v oblasti bydlení navázalo sdružení Morus také silné kontakty s místními realitními makléři, aby identifikovalo dostupné možnosti bydlení. Sdružení také poskytuje bezúročné vklady, aby podpořilo přístup uprchlíků do soukromého nájemního sektoru.

Dobrovolníci Morus také podporují přístup uprchlíků k výdělečné činnosti. Profil iniciálních migrantů je klíčový pro sladění kvalifikace nově přichozích s místní poptávkou po pracovní síle. Doposud bylo pět uprchlíků umístěno v místních podnicích, zatímco další v současné době využívají rekvalifikační program, jehož cílem je pomoci uprchlíkům získat zaměstnání v sektoru sociální péče s nedostatkem pracovníků. Dalším rozměrem Morusovy práce je podpora mezikulturních aktivit podporujících sociální soudržnost mezi místními a uprchlickými komunitami:

- **CoroMoro:** Projekt pěveckého sboru, který spojuje západoafrické uprchlíky s místními obyvateli Ceres a podporuje tak mezikulturní výměnu a usnadňuje osvojení italského jazyka. Repertoár sboru (dostupný na jeho kanálu na YouTube) kombinuje hudbu jak z místní piemontské, tak ze západoafrické tradice Mandinků. Sbor byl pozván k vystoupení na řadu akcí po celé Itálii. Například v lednu 2016 pozval turínský magistrát CoroMoro k vystoupení na koncertě "Un Natale coi Fiocchi" na náměstí Piazza Castello. V nedávné době, po spolupráci na videoklipu pro známou turínskou kapelu MAU MAU, absolvovali CoroMoro s touto kapelou turné.
- **MoroTeam:** Fotbalový tým pro uprchlíky založený v červnu 2015 s podporou dobrovolníků z Ceres. Tým se od té doby účastní regionálních a celostátních soutěží. Tato iniciativa podporuje aktivní a rovnoprávnou účast uprchlíků na italském společenském životě.

- **MoroStyle:** Módní podnik iniciovaný pěti krejčími z řad uprchlíků, který vyrábí oblečení inspirované Afrikou. MoroStyle se stává jedinečnou značkou a stylem v regionu a pravidelně vystavuje své oděvy během letních kulturních a turistických akcí. Od března 2017 si MoroStyle zajistil pravidelné prodejní místo na turínském trhu pod širým nebem Gran Balun.

1.2. Sdružení Mosaico: v Turíně se zapojila do iniciativy na hlavním vlakovém nádraží ve městě, v jejímž rámci dobrovolníci včetně uprchlíků nabízejí

migrantům procházejícím nádražím pomoc, informace a základní zboží, které jim pomůže na cestě. Vlakové nádraží Porta Nuova v italském Turíně je důležitým tranzitním místem pro migranty - jak pro ty, kteří se snaží dostat do severní Evropy, tak pro migranty, kteří byli na hranicích odstrčeni kvůli dublinskému pravidlu. Místní sdružení Mosaico se svou iniciativou "Oasi Porta Nuova" poskytuje uprchlíkům a žadatelům o azyl na nádraží pomoc na různých úrovních. Jeho cílem je pomoci jim informovaně pokračovat v migračním procesu. Mosaico zdůraznilo, že oslovením velkého počtu lidí na tranzitním místě Porta Nuova lze zachránit mnoho životů tím, že vyslechneme konkrétní případy, nabídneme krátké příměří a navrhneme individuální řešení.

Oasi Porta Nuova si klade za cíl být "dlouhodobou iniciativou". Prozatím byla zahájena v listopadu a měla by trvat tři měsíce, uvedla organizace během prezentace. Iniciativa má tři části: Pavilon umístěný uvnitř nádraží Porta Nuova, kde bude vybraná skupina uprchlíků vyškolených jako jazykově-kulturní mediátoři poskytovat informace o právech a povinnostech a mapu servisních míst, míst, kde je možné se nechat vyslechnout, a prvotní posouzení jednotlivých situací.

V blízkosti nádraží byla rovněž zřízena ambulance Ambulatorio Socio Sanitario Roberto Gamba, kde budou odborníci poskytovat jak právní poradenství (dvě sezení týdně po 2-3 hodinách), tak lékařskou a psychologickou pomoc ve spolupráci s místními institucemi. Iniciativa rovněž počítá s mobilní jednotkou (dodávka nebo obytný vůz), která bude vyjíždět do oblastí s vysokou koncentrací osob postižených nucenou migrací, přičemž tato část bude realizována po ukončení tříměsíčního pilotního projektu Oasi Porta Nuova. Podle společnosti Mosaico přinese Oasi Porta Nuova kromě podpory, která zachrání nebo zlepší kvalitu života jednotlivců, také několik sekundárních přínosů. Chce tak učinit tím, že bude shromažďovat anonymní údaje o migraci a přijímání osob v Itálii, a může tak poskytovat statistiky o migračních trendech; tím, že sníží počet osob žijících na ulici, a tím zmírní důvody k obavám místních obyvatel. Dále si klade za cíl aktivně zapojit uprchlíky (mediátory, lékaře a další odborníky) do navrhování a aktivizace řešení pro město, a tím zlepšit integraci. V neposlední řadě se Oasi snaží

propojit místní organizace poskytující podobné služby, a tím zvýšit koordinaci a efektivitu akcí.

sociální družstvo, které se zavázalo nabídnout šanci a perspektivu mladým lidem se zdravotním postižením.

IV. OSVĚDČENÉ POSTUPY Z ITALSKÉHO ÚZEMÍ V OBLASTI PRACOVNÍ INTEGRACE ZRANITELNÝCH

4.1 NonUnoMeno

Jobel - Società Cooperativa Sociale Onlus
Adresa: Via Amerigo Vespucci, 20/A - 17051
Andora (SV), +39 0182722065
Email: nonunomeno@gmail.com
Facebook: nonunomeno e
NonUnoMenoBistrotFinalborgo
Instagram: nonunomeno
Web: www.nonunomeno.it

"NonUnoMeno" je projektem neziskového sociálního družstva Jobel, které bylo založeno v roce 2005 a poskytuje vzdělávací a pedagogické služby v provinciích Imperia a Savona. Jobel se zabývá zkušenostmi a odbornými znalostmi s dětmi a nezletilými, seniory, uprchlíky, lidmi v křehkých podmínkách, v obtížích nebo se zdravotním postižením. Strategie není sociální, ale vzdělávací, habilitační a rehabilitační. V centru Jobelu je každý den člověk ve své celistvosti.

Projekt "NonUnoMeno" je sociální zkušeností pro zaměstnávání mladých lidí s postižením v barech, restauracích a projektech cestovního ruchu v provincii Savona (Ligurie). Tento projekt založilo

Družstvo se již řadu let věnuje poskytování příležitostí k sociálnímu začlenění osob se zdravotním postižením a zůstává v čele aktivního začleňování osob se speciálními potřebami v experimentálním modelu habilitační, rehabilitační a sociálně-profesní intervence. Volbou je pohybovat se na tomto poli prostřednictvím vytváření a řízení úspěšných podniků a zároveň schopných překonávat různorodost. Projekt "NonUnoMeno" je experimentální model sociálního začleňování zdravotně postižených prostřednictvím řady aktivit, jako jsou:

- chráněné rehabilitační/habilitační dílny,
- sociálně-profesní začlenění,
- projekty sítě se školami a školicími středisky.

Již název "NonUnoMeno" (což v angličtině znamená "ani o jednoho méně") vystihuje cíl začlenění, kterého je dosaženo prostřednictvím společenské zkušenosti tvořené bary a restauracemi.

NonUnoMeno existuje jako výsledek spolupráce různých asociačních a institucionálních subjektů:

- Sociální družstvo Onlus Jobel;
- ANFFAS (Národní asociace rodin osob s mentálním a/nebo kombinovaným postižením);
- Hoteliérské instituty Alassio a Finale;
- obce Alassio, Albenga a Finale Ligure;
- služby pro zaměstnávání osob se zdravotním postižením (SILD finalese a albanegnese);
- centrum duševního zdraví v Albengu;
- Nadace Compagnia di San Paolo.

Myšlenka projektu se zrodila v roce 2013, kdy obec Alassio (v Ligurii) nabídla družstvu Jobel správu baru a knihovny v centru města. "Způsob, jak vytvořit formát, který by umožnil umístění mladých lidí s různými typy postižení, a to jak fyzických, tak mentálních," vysvětluje Andrea Varaldo,

koordinátor oblasti zprostředkování zaměstnání v cestovním ruchu družstva.

Projekt pokračoval s vynikajícími výsledky natolik, že o tři roky později došlo k dalšímu rozvoji v dalších dvou ligurských vesnicích, Finalborgo a Albenga. Kromě toho byla v historickém centru Laigueglie, rovněž v oblasti Savony, otevřena společenská restaurace (s názvem "U Levantin"). Společenská restaurace, kde hlavními pokrmy jsou lahůdky regionální levantské kuchyně, se stala malým symbolickým případem potenciálu tohoto typu zásahu a často se umísťuje na předních příčkách na serveru Tripadvisor. Do sociální taverny jsou zapojeni mladí lidé s křehkostí, kteří již získali zkušenosti s prací v barech NonUnoMeno. Projekt funguje pozoruhodně dobře, a to jak z ekonomického, tak sociálního hlediska, a podporuje rozvoj a integraci zapojených mladých lidí. Každý zapojený mladý člověk jde individuální cestou, v sociální kavárně Alassio mu pomáhá pedagog, v ostatních zařízeních koordinují aktivity dva psychologové v součinnosti s místními úřady.

Financování projektu: Projekt NonUnoMeno vznikl za přispění Regionálního operačního programu 2014 - 2020, Cíl "Investice pro růst a zaměstnanost" spolufinancovaného z Evropského fondu pro regionální rozvoj, Osa 3 "Konkurenceschopnost podniků" v rámci Výzvy k předkládání žádostí o podporu zakládání a posilování podnikatelských aktivit vytvářejících společensky žádoucí efekty a veřejné statky.

<https://www.fsnews.it/it/focus-on/sostenibilita/2021/9/27/NonUnoMeno-social-experience-disabili-bar-ristoranti.html>

<https://www.jobel.it/inserimento-lavorativo/non-uno-meno>

4.2. Mai più dentro

Litografi Vesuviani - Cooperativa Sociale

Address: Via Sandriana, 8 bis - 80046 San Giorgio a Cremano (NA) +39 081476555

Email: info@litografivesuviani.com

Facebook:

<https://www.facebook.com/Litografi.Vesuviani>

Instagram:

<https://www.instagram.com/litografivesuviani/>

Youtube:

https://www.youtube.com/channel/UCjA6m1P7docgpva_Mn2OXBQ

Web: <https://www.litografivesuviani.com/>

"Mai più dentro" (Nikdy více uvnitř) je projekt vytvořený s cílem vyškolení psychiatricky nemocné vězně pro práci v různých oborech: reklama, sitotisk, krejčovství, zemědělství. "Mai più Dentro" je určen pro občany pachatele trestných činů s psychiatrickým onemocněním. Cílem je nabídnout práci těm, kteří jsou vyloučeni stigmatem duševního onemocnění, které je u "delikventů" umocněno. nositeli projektu jsou Cooperativa Litografi Vesuviani a partnerská družstva s cílem nabídnout práci, která by zabránila recidivě, zejména kriminální recidivě, a následnému stigmatu, které duševní onemocnění prohlubuje. Příjemci jsou ve výkonu trestu odnětí svobody v běžném režimu nebo v alternativním režimu k výkonu trestu odnětí svobody a bydlí v oblasti vězeňských zařízení Neapol Poggioreale a Neapol Secondigliano a DSM Neapol 3 Jih.

"Projekt 'Mai più dentro' vychází ze skutečnosti: stále je příliš mnoho psychiatrických pacientů, kteří jsou ve vězení za to, že spáchali trestné činy také

proto, že jsou subjekty s psychiatrickými problémy. Jsme si vědomi toho, že odpovědnost za trest je vždy individuální a nepodmíněná, ale jsme si také jisti, že psychiatrický pacient musí mít možnost být podporován aktivitami zaměřenými na to, aby se nevystavoval riziku opakování trestné činnosti. U pachatelů s psychiatrickým postižením je riziko recidivy vyšší než u ostatních, neboť hrozí, že se jejich psychiatrický stav po výkonu trestu zhorší, a to zejména z důvodu nedostatku příležitostí k sociálnímu začlenění a zaměstnání.

Projekt "Mai più dentro" je spolufinancován organizací "Fondazione con il Sud" v rámci iniciativy "Carceri 2019" a je určen pro občany - pachatele trestných činů trpící psychiatrickými patologiemi. Cílem je nabídnout práci těm, kteří jsou vyloučeni stigmatem duševního onemocnění, které je u "pachatelů" ještě zesíleno. Příjemci projektu se po přesném seznámení s výrobními oddíly, které jim družstvo poskytuje, podle svého osobního výběru a schopností zapojí do činností navržených projektem.

Navrhovaná výrobní odvětví jsou následující:

- Řemeslné krejčovství
- sítotisk
- Sociální zahrada

Důležitou roli hrají provozovatelé "Master", kteří jsou zodpovědní za školení, řemeslníci, jako jsou sítotiskaři, krejčí a agronomové, odborný zemědělec atd., ale také rehabilitační technici, psychologové, sociologové a všemi odborníky, kteří se na projektu podílejí.

Cílem projektu je přispět a podpořit účastníky k uvědomění si, že se mohou stát zdrojem pro komunitu, a to cestou převýchovy v dodržování pravidel a přípravy na práci.

Cooperativa Litografi Vesuviani ve spolupráci se svými partnery nadále udržuje organizační a provozní uspořádání silně založené na komunitě, založené na podpoře pacientů a s vysokou mírou propojení s organizacemi třetího sektoru a různými institucionálními subjekty.

Mai+ dentro existuje jako výsledek spolupráce různých asociačních a institucionálních subjektů:

- Sdružení na podporu "Diësis social"
- Místní zdravotní úřad Neapol 3 jih
- Záchytné centrum "G.Salvia" v Poggioreale
- Zadržovací středisko Secondigliano
- Městský úřad San Giorgio a Cremano
- Konzulární služba
- Technický a technologický institut Marie Curie
- "Lavoro in corso", soc. coop. soc. onlus
- Okresní úřad pro vnější výkon trestu pro Kampánii

Toto velmi široké partnerství nabízí široké možnosti, které se budou dále rozšiřovat. Přítomnost obce San Giorgio a Cremano, která podporuje družstvo Litografi od jeho založení, se stává privilegovaným partnerem pro probíhající a budoucí aktivity. Partnerství rovněž integruje technický institut "Marie Curie", který umožňuje příjemcům zapojeným do projektu dokončit cyklus studia s přístupem k maturitě prostřednictvím večerních kurzů. Vzdělávání je certifikováno organizací Consul Service, která je uznávána regionem Kampánie. Kromě toho je zde inovativní prostor pro diskusi o restorativní justici společnosti "Diesis", která stojí na straně obětí trestných činů. Projekt je financován především z prostředků "Fondazione Con il Sud", která iniciativu financuje částkou 240 000 EUR, a to především na školení. Granty na odbornou přípravu a pracovní zkušenosti jsou využívány jako privilegovaný nástroj na podporu pracovního začlenění na konci 30měsíčního období v rámci družstev B, Litografi Vesuviani a Lavoro in Corsi.

<https://www.esperienzeconilsud.it/maipiudentro/2022/02/01/storitelling-anno-2021-del-progetto-mai-piu-dentro/>

<https://www.esperienzeconilsud.it/maipiudentro/2022/02/01/storitelling-anno-2021-del-progetto-mai-piu-dentro/>

6) SLOVENSKO

a) Přehled fungujících národních/regionálních programů Sociální podnik Košického samosprávného kraje, s.r.o., r.s.p.
Cíl podniku sociální integrace

Hlavním cílem společnosti jako sociálního podniku je dosáhnout měřitelného pozitivního sociálního dopadu. Cílem sociálního podnikání je poskytnout znevýhodněným nebo zranitelným osobám možnost najít zaměstnání, získat pracovní návyky a rozvíjet jejich osobní předpoklady. Sociální podnik bude rovněž řešit nezaměstnanost.

Posláním: Sociální podnikání je zaměřeno na podporu a rozvoj sociálních služeb, které se zaměřují na podporu a rozvoj sociálních služeb:

Podporovat integraci a rovnost znevýhodněných a zranitelných osob a dalších potřebných osob. Využívat podnikání k podpoře rozvoje venkova.

Hodnoty:

1) Respekt a lidská důstojnost je nejvyšší hodnotou a hlavním cílem. Určuje postoje a řídí všechny činnosti. V souladu s těmito hodnotami společnost vytváří příležitosti, které jednotlivcům umožňují zlepšit jejich život a důstojně se zapojit do společnosti.

2) Čestnost, integrita a etické chování znamená, že člověk ve svém jednání vychází z vnitřního přesvědčení. V naší společnosti je chceme zodpovědně uplatňovat. Každý den prověřujeme naše úsilí tím, že se rozhodujeme, co je nejlepší pro podnik a co je správné pro všechny.

3) Inovace a kreativita zaměřené na poskytování profesionality, vysoké kvality a udržitelnosti.

4) Spravedlnost a rovnost podmínek a příležitostí pro všechny.

5) Podnikání s rizikem. Jsme ochotni a schopni identifikovat příležitosti, posoudit rizika a přínosy a dohodnout se na dalším postupu.

6) Spolupráce a týmová práce. Stavíme na partnerství a spolupráci. Jako nástroj používáme efektivní a otevřenou komunikaci, hledání porozumění a zaměření na hledání řešení.

Předmět / oblasti činnosti

1) Provádění mimoškolních vzdělávacích aktivit

2) Malířské, lakýrnické, lakýrnické a tapetářské práce

3) Realizace staveb a jejich změn

4) Inženýrská činnost, oceňování staveb, projektování a stavba elektrických zařízení 5) 5) Zprostředkovatelská činnost v oblasti obchodu, služeb, výroby

6) Úklidové služby

7) Provozování čistíren a prádelen

8) Činnost podnikatelských, organizačních a ekonomických poradců

9) Poskytování služeb v zemědělství a zahradnictví

10) Provozování sportovních zařízení a zařízení pro regeneraci a rekondici

11) Výroba oděvů

12) Textilní výroba

13) Zpracování dřeva a výroba dřevěných komponentů

14) Reklamní a marketingové služby, průzkum trhu a veřejného mínění

15) Administrativní služby

16) Správa matričních záznamů bez trvalé dokumentární hodnoty

17) Počítačové služby a služby související s počítačovým zpracováním dat

18) Stěhovací služby

19) Pořádání sportovních, kulturních a jiných společenských akcí

Společnost "Sociálny podnik Košického samosprávneho kraja, s.r.o., r.s.p. je integrační společností založenou podle čl. I § 12 odst. 1 zákona č. 112/2018 Sb. o sociální ekonomice a sociálních podnikách a o změně některých zákonů (dále jen "zákon č. 112/2018 Sb."), tj. jedná se o obecně prospěšný podnik, jehož pozitivním sociálním dopadem je podpora zaměstnanosti prostřednictvím zaměstnávání znevýhodněných nebo ohrožených osob.

Sociální podnik Košického samosprávneho kraja, s.r.o., r.s.p. zaměstnává

(a) nejméně 30 % znevýhodněných osob z celkového počtu zaměstnanců, nebo

(b) nejméně 30 % zranitelných osob na celkovém počtu zaměstnanců, nebo

(c) alespoň 40 % znevýhodněných a zranitelných osob z celkového počtu zaměstnanců.

Dosažení pozitivního sociálního dopadu

Společnost jako sociální podnik dosáhne sociálního vlivu především zaměstnáváním marginalizovaných skupin obyvatelstva, např. zaměstnáváním osob se zdravotním postižením,

znevýhodněných osob, zranitelných osob, přičemž pozitivní sociální vliv na tyto osoby bude mít získání pracovních návyků těchto osob, vytvoření pracovního kolektivu a celkové začlenění těchto osob do pracovního a tím i společenského života či kolektivu. Začleněním těchto osob do pracovních činností dojde k rozvoji jejich osobních předpokladů a k odstranění vyloučení těchto osob z okraje společnosti a k jejich začlenění do reálného života. Společenského vlivu bude dosaženo také prostřednictvím socializace těchto osob.

Činnost společnosti jako sociálního podniku zabrání marginalizaci těchto osob, čímž se zabrání procesu vylučování osob na okraji společnosti, a umožní se tak těmto osobám smysluplně se zapojit do společenského, ekonomického či politického života, což nepovede k jejich materiální a duchovní deprivaci a chudobě, a tím bude dosaženo pozitivního sociálního vlivu na tyto osoby.

Metoda měření a dosažení sociálního dopadu Sociální dopad společnosti jako sociálního podniku bude měřen procentem zaměstnaných znevýhodněných a zranitelných osob, přičemž za dosažení pozitivního sociálního dopadu se považuje, pokud sociální podnik zaměstnává:

- (a) alespoň 30 % znevýhodněných osob z celkového počtu zaměstnanců nebo
- (b) alespoň 30 % zranitelných osob z celkového počtu zaměstnanců, nebo (c) alespoň 40 % znevýhodněných a zranitelných osob z celkového počtu zaměstnanců.

Pozitivní sociální dopad je užitečný především pro zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných nebo osob se zdravotním postižením a pracovní integraci s cílem posílit jejich pracovní dovednosti, návyky a začlenění do pracovního procesu. Zaměstnávání osob se zdravotním postižením povede k pozitivnímu zlepšení jejich života a jejich začlenění do společnosti.

Použití zisku registrovaného sociálního podniku

Registrací a udělením statutu sociálního podniku a po dobu trvání statutu sociálního podniku použije podnik minimálně 100 % svého zisku po zdanění a převodu do rezervního fondu v souladu se stanovami k dosažení pozitivního sociálního dopadu, a tedy k dosažení svého hlavního cíle. V říjnu 2020 začali zaměstnanci s jednoduchými pracemi (malování a opravy), do konce roku

dokončili 3 zakázky ve školských a kulturních zařízeních KSK a zahájili rozsáhlejší zakázku na rekonstrukci budovy na Továrenské 3 v Košicích. Vzhledem k pokračující pandemické situaci a uzavírání školských, sociálních a kulturních zařízení je získávání nových zakázek poměrně obtížné. Zároveň nárůst cen stavebních materiálů (dřevo, železo) a energií způsobil prudký nárůst cen materiálů. Společnost v současné době zaměstnává 14 lidí. Na základě dohody se zřizovatelem získala společnost na konci roku 2020 návratnou půjčku ve výši 100 000 EUR.

Předpokládaný vývoj podniku

V roce 2022 plánuje SP KSK pokračovat v rozšiřování svých služeb o oddělení Dům a zahrada, které by se mělo zaměřit na poskytování služeb občanům, zejména s ohledem na osoby se sociální závislostí. Služby v divizi budou tvořeny činnostmi zaměřenými na pomoc v domácnosti - úklid, běžná údržba, drobné stavební práce a údržba v domě a v okolí bydliště, údržba okolí bydliště - sečení, údržba okrasných a užitkových rostlin apod.

Vnitřní struktura sociálního podniku

STAVEBNÍ ÚTVAR:

- Drobné stavební práce - zednické práce, SDK konstrukce (příčky/příčky), malování vnitřních stěn a přípravné práce před ním (opravy a renovace),
- Rekonstrukce interiérů - opravy a výměny podlahových krytin, výměny svítidel, elektrických zásuvek a vypínačů, obklady stěn a podlah.
- Ostatní po dohodě

Divize Dům a zahrada:

Sociální podnik Košického samosprávného kraje (KSK) otevírá po divizi Stavebnictví další divizi Domov a zahrada. Měla by sloužit občanům, ale také obcím. "Od podzimu 2020 v krajském sociálním podniku úspěšně funguje divize Stavebnictví, s jejíž pomocí se podařilo zrekonstruovat několik krajských budov. Mimo jiné i budovu na Továrenské v Košicích, do které se za několik týdnů přestěhuje divadlo Romathan. Zaměstnanci Sociálního podniku KSK pomáhali s malováním a dalšími stavebními pracemi v župních školách, internátech, ale i v knihovně nebo v budově, kde sídlí krajští silničáři. V současné době máme v podniku 19 zaměstnanců, díky nové nabídce služeb budeme moci zaměstnat minimálně dalších 10 lidí. Jsme rádi, že se tento

projekt v krátké době osvědčil a kromě pomoci se službami zaměstnává Východočechy, kteří chtějí pracovat, ale kvůli svému zdravotnímu stavu nebo jinému

příčemž samotná divize začne práce vykonávat v létě. Ceník služeb bude vycházet z aktuálních tržních cen. Sociálně závislé osoby nebo ohrožené skupiny, jako jsou rodiče samoživitelé, budou mít slevu.

Kromě zaměstnání nabízí sociální podnik KSK zaměstnancům dobré pracovní návyky, které zvýší jejich šance na trhu práce. Měl by být vzorem pro města a obce v regionu, které mají zájem o sociální podnikání a chtěly by tímto způsobem aktivizovat obyvatelstvo se slabšími vyhlídkami na zaměstnání. Zatímco Košický samosprávný kraj využil Stavebnictví především pro rekonstrukci vlastních budov, služby divize Domov a zahrada budou přístupné veřejnosti. Východočeši si budou moci objednat práce od malování interiérů, přes stěhování nemovitostí až po údržbu domů, zahrad a dvorů, stejně jako výkopové práce a odvoz odpadu.

Na Sociální podnik KSK se mohou obrátit také ti, kteří potřebují pomoci s nákupy, úklidem domácnosti včetně mytí oken, praní nebo žehlení.

Oddělení domácnost a zahrada:

- Hygienické malování, malování interiérů, pokládání koberců, stěhování, úklid nemovitostí
- Údržba drobných dřevostaveb - altánů, dřevěných domků, dětských hřišť a dalších.
- Terénní úpravy, údržba trávníků, stříhání okrasných dřevin a úklid pozemků
- Péče o zeleň - pleť, sekání, výsadba, zalévání, hnojení.
- Pravidelná údržba zahrad, péče o trávníky a živé ploty, vyhrabávání listí.
- Odvoz zeleného a jiného odpadu
- Štěpkování dřeva
- Čištění a úklid pozemků
- Úklid pevných ploch - chodníky, dvory, odklizení sněhu
- Další zahradnické služby - ruční/chemické pleť, odstraňování a rozmetání mulčovací kůry a jiné
- Výkopové práce, terénní úpravy, ruční rozvoz zeminy, válcování, rýhování, kultivace půdy, vyrovnávání terénu

- Čištění okapů, odvodňovacích žlabů a odvodňovacích chodníků
- Čištění venkovní dlažby a obkladů
- Zametání chodníků a parkovišť
- Pravidelný svoz odpadu
- Ostatní dle dohody

Kontakt:

Název: Sociálny podnik Košického samosprávneho kraja s.r.o., r.s.p.
 Adresa: Námestie Maratónu mieru 1, 042 66 Košice
 Vznik: 24.03.2020
 IDN: 53000064
 VAT: SK2121223566
 Deponovaná částka při založení: 5000 EUR
 Ředitelka: Ing. Karolína Bortáková
 Tel: +421 908 066 014
 Email: office@spksk.sk
 Web: www.spksk.sk

Začleňování ohrožených skupin obyvatel ve Spišském Hrhově

Inovativní přístup, který vedl k integraci a zlepšení kvality života ohrožených skupin obyvatelstva, zejm. Romů.

Název případové studie: Integrace ohrožených skupin obyvatelstva ve Spišském Hrhově

Informace o případu:

Mgr. Zuzana Kučerová – manažer
 Jozef Seman – ředitel
 Spišský Hrhov – vlastník

Základní informace - umístění případu

Prešov region – okres Levoča

- Nadmořská výška : 481 m n.m.
- Počet obyvatel : 1677
- Rozloha : 1200 ha
- GPS: 49.0024792, 20.6398559

Technické vybavení :

- kanalizace
- vodovod
- plyn
- obchod a služby
- restaurace
- ubytovací zařízení
- Zdravotnické zařízení
- předškolní zařízení
- základní škola
- zařízení pro sport a volný čas

Historie

Území dnešní obce bylo osídleno již v době kamenné / neolitu, tedy 450 let před Kristem. Slované se zde usadili v 9. století a v období Velké Moravy /9.-10. stol. / a žili zde nejméně ve třech osadách, které pravděpodobně spadaly pod správu hradiště na Dreveníku. První písemná zmínka o obci /slovenská ves/ pochází z roku 1243. V době maďarské a německé spišské kolonizace se zde usadil rod, který později dostal šlechtické příjmení podle názvu obce - Gergew nebo de Gyrgow. Během německé kolonizace Spiše se v oblasti za potokem Lodzina usadili Sasové a vytvořili novou vesnici - Německý Hrhov. V roce 1280 se po vzájemné dohodě obyvatel obou obcí Slováci a Sasové spojili v jednu obec. Rod de Gyrgow se později přejmenoval na maďarský a dodnes je známý jako Gyorgy. Obec jim patřila až do roku 1885, kdy veškerý jejich majetek koupil významný maďarský šlechtic - Vidor Csáky. Hrhov se stal domovem jeho rodiny až do listopadu 1944, kdy Csákyové majetek opustili a emigrovali do Rakouska. Během jejich působení ve Spišském Hrhově byl postaven nový zámek, kaple, velký hospodářský dvůr, lihovar, cihelna atd. Na přelomu století pozvali Csákyové do Hrhova zemědělské odborníky ze Saska, kteří s sebou přivezli i moderní technologie v chovu dobytka, zahradnictví, zelinářství a dalších řemeslech. Do Hrhova se tak začíná soustřeďovat ještě větší počet řemeslníků, a to nejen z Čech, ale i z Německa, Polska a dalších zemí. V poválečném období některá řemesla nadále přežívají, zejména v oblasti tradičních řemesel. S nástupem komunistického režimu a tendencí soustředit pracovníky do centrálních továren dochází k dalšímu omezení původní domácí a řemeslné výroby.

Cílové skupiny

Postupný hospodářský a sociální rozvoj přinesl všem obyvatelům značné výhody. Počet obyvatel obce se během deseti let zdvojnásobil, což svědčí o úspěchu při získávání nových osadníků a obyvatel. Specifickou cílovou skupinou byli a stále jsou

nezaměstnaní Romové, kteří žili (jako v mnoha vesnicích) na okraji nebo mimo zastavěné území obce.

Účastníci (kdo pracoval)

Starosta, který založil obecní sociální podnik.
Náklady: státní příspěvek na výstavbu bytů, vlastní příspěvek, příležitostné granty.

Výstupy :

- Předmět činnosti :
- Velkoobchod v rozsahu volné činnosti
- Maloobchod v rozsahu živností volných
- Zprostředkování obchodu a služeb v rozsahu živností volných
- Provádění staveb a jejich změn
- Provádění jednoduchých staveb, drobných staveb a jejich změn
- Výroba jednoduchých výrobků ze dřeva, kovu, plastů a betonu
- Přípravné práce pro stavby, demoliční práce
- Zemní práce
- Poskytování služeb mechanismy
- Provozování sportovních zařízení
- Příprava a prodej k přímé spotřebě nealkoholických a průmyslově vyráběných mléčných nápojů, koktejlů, piva, vína, lihovin
- Příprava a prodej k přímé spotřebě tepelně opracovaných masných výrobků a obvyklých příloh a bezmasých pokrmů
- Výroba alkoholu v lihovaru z místního ovoce

Společnost Hrhovské služby, s.r.o. v roce 2019 dosáhla několika výsledků. Začala s výstavbou 4 bytů/domů a 2x4 bytových domů na ulici Pisárovská, vybudovala cyklostezku v obci, v únoru zahájila provoz prodejny místních produktů a zahájila rekonstrukci sušárny ovoce.

Společnost Hrhovské služby, s.r.o. dosáhla pozitivního sociálního dopadu, a to měřením podílu zaměstnaných znevýhodněných a ohrožených osob, které tvořily 64 % z celkového počtu zaměstnanců. Někteří zaměstnanci se po odchodu ze služby nechali zaměstnat u jiných zaměstnavatelů z okolních měst a obcí. Prováděli jsme také školení o sociálním podnikání, kde jsme vyškolili řadu

starostů, kteří na základě našich znalostí založili sociální podniky.

Struktura příjmů	€
Služby - stavebnictví	248 752
Lihovar	7 675
Školení	1 448
Práce pro obec	4 880
Obchod	30 835
Granty (úřad práce)	40 825
Nedokončená práce	- 6 737
Celkem	327 678

Očekávaný vývoj

Každý rok se náš sociální podnik rozšiřuje o nějakou aktivitu. Některé činnosti jsou převedeny na jinou společnost, která ještě není sociálním podnikem. V roce 2020 plánujeme zahájit provoz sušárny ovoce a dále pokročit ve výstavbě bytových domů. Rádi bychom se také podíleli na rozšiřování infrastruktury - komunikací a chodníků pro obec. A v plánu je také výstavba komunitního centra pro seniory. Dále bychom chtěli rozšířit partnerství, zlepšit a zvýšit vztahy se zákazníky, rozšířit stávající výrobu, dílny a výstavbu nových bytových domů.

Výsledky / přínosy

Obec prostřednictvím sociálního podnikání významně zlepšila kvalitu života v obci, poskytla pracovní a sociální příležitosti sociálně znevýhodněným a sociálně slabým Romům a oživila hospodářský život obce. Během 10 let obec zaměstnala 50 osob, které připravila na různá pracovní místa v sociálním podnikání.

Nejúspěšnějšími pracemi (poskytujícími pracovní příležitosti pro Romy) byly:

- obecní lihovar (2-3 zaměstnané osoby)
- truhlářská dílna (3-4 osoby)
- výroba vodních třísek, pelet a briket (2 osoby)
- sušárna bylinek (2 osoby)
- výstavba domů (11-20 osob)
- úly a další dřevěné výrobky (1-2 osoby)
- Půjčovna stavebních a zemědělských strojů (1-2 osoby)
- Provozování bazénů (1-2 osoby)

Nezaměstnanost mezi Romy není téměř žádná nebo je minimální. Romské rodiny si zlepšily

podmínky bydlení (teplá voda, sprcha, WC). Vyškolení pracovníci si našli práci v rámci regionu.

Místní projekty :

"Pracovní příležitosti pro znevýhodněné skupiny obyvatel Spišského Hrhova"

v rámci Operačního programu: Zaměstnanost a sociální začleňování

Časový rámec realizace aktivit: 11/2014 - 10/2015

Výše dotace: € 66,269.64

Cíl projektu:

- Zvýšit zaměstnanost v obci Spišský Hrhov vytvořením nových pracovních míst se zaměřením na znevýhodněné uchazeče o zaměstnání a členy MRK *

Specifické cíle projektu:

- vytvořit 7 nových pracovních míst zaměřených na dlouhodobě nezaměstnané členy MRK a další znevýhodněné uchazeče o zaměstnání z obce Spišský Hrhov.
- zajistit činnost 1 lektora zaměstnanců
- individuální přístup k osobám z cílové skupiny s cílem zajistit potřebnou přípravu na dlouhodobě udržitelný pracovní poměr.

- aktivita 1: vytvoření nových pracovních míst pro znevýhodněné uchazeče o zaměstnání a pro členy MRK
- aktivita 2: vzdělávání vybraných zaměstnanců
- aktivita 3: činnost lektora pro zaměstnance

Rozvoj sociálních služeb ve Spišském Hrhově a Roškovicích

Cíl projektu: poskytování kvalitních služeb péče pro obyvatele ohrožené sociálním vyloučením prostřednictvím účinných forem sociální práce. Specifické cíle projektu:

1. realizovat sociální práci ve znevýhodněných lokalitách obývaných ohroženými a marginalizovanými romskými komunitami, eliminovat dopady sociálně-patologických jevů
2. vytvořit podmínky pro usnadnění vstupu příslušníků romského etnika a dalších sociálně vyloučených osob na trh práce a reálné snížení jejich nezaměstnanosti
3. vytvořit podmínky pro integraci marginalizovaných romských komunit a dalších sociálně vyloučených osob do majoritní společnosti obce
4. vytvořit podmínky pro zlepšení školní docházky romských dětí, zdravého životního stylu, využití volného času, vzdělávacích a komunitních aktivit

Cílové skupiny: občané v nepříznivé sociální situaci, dospělé fyzické osoby, rodiny a jejich rodinní příslušníci, komunity ohrožené sociálním vyloučením, geograficky izolované skupiny, obyvatelé segregovaných a separovaných romských komunit, občané s nepříznivým zdravotním stavem, senioři, dlouhodobě nezaměstnaní a znevýhodněné skupiny nezaměstnaných, nezaměstnaní bez vzdělání, resp. s nízkým stupněm vzdělání, osoby žijící pod hranicí chudoby, mladí dospělí po opuštění ústavní péče a náhradní rodinné péče, ženy po mateřské dovolené ze sociálně znevýhodněných skupin.

Hlavní aktivita projektu: Podpora zvýšení dostupnosti, kvality a efektivity služeb péče (sociálních služeb a opatření sociální ochrany a sociální kurately), které zlepšují přístup ohrožených a marginalizovaných skupin na trh práce a do společnosti.

Podpůrné aktivity: - Podpora sociálních služeb a služeb péče o děti a mládež:

1. Řízení projektu
2. Propagace a informování

Výše nevratného finančního příspěvku: 88 634,48 EUR

Zvýšení zaměstnanosti obyvatel obce Spišský Hrhov rozvojem a posílením kapacit obecního podniku.

Cílové skupiny: obyvatelé marginalizovaných romských komunit; nezaměstnaní bez vzdělání, resp. s nízkou úrovní vzdělání, s problémy se čtením, psaním a počítáním; rizikové skupiny dětí a mládeže, mladiství bez ukončení povinné školní docházky

Plánované aktivity projektu:

- A1: posílení personálních a prostorových kapacit městské firmy za účelem rozšíření její činnosti o zaměstnanecký a podnikatelský inkubátor.
- A2: příprava a realizace vzdělávacích modulů pro zvýšení adaptability cílových skupin.
- A3: vytvoření zaměstnaneckého a podnikatelského inkubátoru
- A4: příprava a realizace vzdělávání zaměřeného na zaměstnanost v provozu velkého zaměstnavatele
- A5: vytvoření podmínek pro rozvoj sociálně znevýhodněného zemědělství
- Podpůrné činnosti
- Řízení projektu
- Publicita a informovanost

Výše nenávratného finančního příspěvku: 252 532,27 EUR

Terénní a komunitní sociální práce ve Spišském Hrhově a Roškovicích

Cílovými skupinami, pro které byl projekt primárně určen, byli: občané v nepříznivé sociální situaci, komunity ohrožené sociálním vyloučením, obyvatelé segregovaných a separovaných romských komunit, občané s nepříznivým zdravotním stavem, senioři, dlouhodobě nezaměstnaní a znevýhodněné skupiny nezaměstnaných, nezaměstnaní bez vzdělání, resp. s nízkou úrovní vzdělání, osoby žijící pod hranicí chudoby, mladí dospělí po ukončení ústavní péče a náhradní rodinné péče. Realizované aktivity: Výkon terénní a komunitní sociální práce ve znevýhodněných lokalitách

obývaných ohroženými a marginalizovanými romskými komunitami, která zahrnovala aktivity zaměřené na zlepšení školní docházky dětí školou povinných, spolupráci se základními školami, středními školami, ÚPSVaR, občanskými sdruženími.

Výstupy a dosažené výsledky spočívaly v: pomoci poskytované osobám ohroženým sociálním vyloučením prostřednictvím rozvoje služeb péče především pro marginalizované romské komunity, využívání služeb TSP a ATSP osobami z cílové skupiny v oblasti sociálního začleňování, case managementu v oblasti sociálního začleňování a sociální ochrany, eliminace sociálně patologických jevů, zvýšení zaměstnanosti a zaměstnatelnosti cílových skupin, zlepšení životních podmínek v oblasti zdraví, bydlení, vzdělávání.

Přijatý nenávratný finanční příspěvek: 45 658,40 EUR

Jaké problémy se vyskytly při dosahování výsledků

Začátek byl velmi obtížný. Přesvědčit lidi, že nejde jen o projekt, který brzy skončí, ale o dlouhodobý strategický rozvoj.

Nebylo se od koho učit, učili jsme se pouze na vlastních chybách. Mnoho slepých cest. Prodej služeb a produktů je obtížná věc. Úzce souvisí s kvalitou pracovní síly.

Rady, typy

- Mějte vizi
- Zapojte cílové komunity a plánujte s nimi
- Připravte kvalitní, realistický a flexibilní strategický a akční plán.
- Mobilizujte interní a prozkoumat externí zdroje a příležitosti
- Zaveďte vysoce kvalitní opatření a řízení
- Učte se z chyb a stavte na nich
- Buďte vytrvalí a trpěliví

Kontakty

Obecní sociální podnik

Obec Spišský Hrhov

Adresa: SNP 10, 053 02 Spišský Hrhov

Starosta: Zuzana Kucerova +421 907 116676

Ředitel podniku: Jozef Seman, Manažer:
Zuzana Kucerova

Základní škola ve Spišském Hrhově - příklad toho, jak dobře vzdělávat a zapojit zranitelné komunity

Obecné informace o instituci

Adresa: Komenského 2, 053 02 Spišský Hrhov
Contact: Mgr. Peter Strážik, tel. +421 53 459 2216, e-mail: skola@skolahrhov.sk
Web: <https://skolahrhov.sk/>

Cíle

- Vytvořit motivující atmosféru pro žáky a zaměstnance školy.
- Podporovat nový způsob myšlení, který postrádá přístup "není možné".
- Budovat dobré vztahy ve škole a v komunitě
- Proměnit negativní prvek ve vzdělávání a v existenci školy v pozitivní příklad bezproblémového soužití, spolupráce a odstraňování napětí a bariér mezi menšinami

Vize

Inkluzivní vzdělávání a výchova vedoucí ke zvýšení environmentálního povědomí studentů

Úvod

Základní škola s mateřskou školou ve Spišském Hrhově není z organizačního hlediska nijak výjimečná a tento typ školy najdeme v mnoha jiných obcích, ale její činnost je ojedinělá. Množství projektů a aktivit, které se v ní realizují, je neuvěřitelné, přičemž většina z nich je realizována vlastními silami nebo z prostředků školy či z různých dotačních programů, grantů, nadací apod. Škola je velmi aktivní v podávání žádostí o dotace a granty. Nápadů a iniciativ jsou zde nesmírně vítány a v případě jakýchkoli problémů se hledá řešení, nikoli zdůvodnění neproveditelnosti. A to je podle nás základ úspěchu. Nemusíme zvláště zdůrazňovat, že ten nevznikl v samotné hrhovské škole, ale je výsledkem tvrdé práce a dobrých vzájemných vztahů ve škole, ale i v obci jako takové.

Z celkového počtu žáků je více než polovina (přesně 53 %) romského původu, což do značné míry ovlivňuje charakter školního vzdělávacího programu s prvky inkluze a obohacení o multikulturní rozměr a spolupráci s neziskovými a nevládními organizacemi. To, co mnohé školy v regionu považují za negativní prvek ve

vzdělávání a jeho existenci, se na škole ve Spišském Hrhově stává pozitivním příkladem bezproblémového soužití, spolupráce a odstraňování bariér a napětí mezi menšinami.

Hlavní aktivity

V následujících kapitolách uvedeme několik příkladů dobré praxe z pohledu vedení školy. Zastoupení Romů tvoří děti ze Spišského Hrhova a marginalizovaná komunita z Roškovic. Tyto dvě komunity se vyznačují diametrálně odlišným sociálním prostředím, způsobem života, počtem dětí v rodinách, hygienickými návyky a postoji žáků ke školním povinnostem. Přesto školní prostředí akceptuje žáky z obou komunit a snaží se o individuální přístup. Možná banálně zní skutečnost, že ředitel školy zná všechny žáky bez ohledu na původ a národnost jménem, což přispívá k mimořádně osobnímu přístupu a pocitu důležitosti z hlediska sebevědomí žáků. Zejména žáci z marginalizovaných komunit tuto skutečnost respektují a jsou si vědomi rovnocenného postavení mezi většinovou populací. Tento způsob přístupu vedení školy poskytuje zpětnou vazbu při řešení konfliktních situací, které jsou však vzácné. Žáci navštěvují ředitele školy o přestávkách bez ostychu a strachu, s pocitem uspokojení, že jejich problémy a postoje jsou akceptovány a řešeny. Základní škola ve Spišském Hrhově si získala pověst moderní, demokratické a rychle se rozvíjející instituce rodinného typu, kde vztah škola - žák - rodič je základním prvkem v procesu řízení a komunikace. Bez ohledu na národnost byl navázán úzký kontakt s rodiči, kteří pravidelně komunikují s vedením školy a třídními učiteli osobně nebo telefonicky, běžně využívají mobilní aplikaci Messenger a e-mail. Vedení školy a pedagogický sbor respektují individualitu žáků, jejich sociální původ a prostředí, ze kterého pocházejí. Rodiče vnímají proces vzdělávání ve škole pozitivně, jsou přímo zapojeni do školních i mimoškolních aktivit, jsou v kontaktu se školou a svými podněty a spoluprací zlepšují vzdělávací proces. Dobře zpracovaný školní vzdělávací program s prvky inkluze zajišťuje vyvážený osobnostní rozvoj žáků.

Mezi priority školy patří výuka cizích jazyků, počítačová gramotnost, posilování sociálního a

environmentálneho povedomí žáků, úcta k regionálním a folklorním tradicím, sport, zvyšování gramotnosti a široká nabídka aktivit, které nejsou na školách stejného typu v regionu běžně dostupné. Velký důraz klade na důkladnou přípravu žáků ke studiu na středních školách. Svědčí o tom i výborné výsledky v testech Monitor 9, kterých žáci v rámci okresu v posledních školních letech dosahují. Je potěšitelné, že v každé deváté třídě jsou zastoupeni i romští žáci, kteří nejenže ukončují základní vzdělávání s úspěšným procentem v monitoru, ale pokračují na středních školách a učilištích učňovského typu v okrese.

Důkazem atraktivity a oblíbenosti školy je i její nebývalá medializace doma i v zahraničí, kdy v posledních letech bylo publikováno kolem 30 článků v tištěných médiích a 20 televizních příspěvků v hlavních zprávách slovenských i zahraničních televizí. Kromě kvalifikovaných učitelů obohatili studium cizích jazyků a výuku angličtiny na škole během dvou školních let dva lektori z USA a lektorka z Velké Británie, kteří pomohli studentům prohloubit jejich jazykové znalosti a poznatky o zemích s angličtinou jako úředním jazykem. Vzhledem ke vzniku několika církevních základních škol v bezprostřední blízkosti obce a rostoucí konkurenci bylo třeba, aby se místní škola stala atraktivnější a odlišovala se od ostatních. Zahraniční učitelé byli skvělým základem pro zvýšení kvality. Vzhledem k zastoupení romských žáků a skutečnosti, že mnozí z jejich rodičů již v té době pracovali ve Velké Británii, využili přítomnosti zahraničních lektorů k tomu, aby se romští žáci mohli zaměřit na konverzaci, korespondenční tréninky a simulované situace potřebné pro cestování a práci v zahraničí. Romští žáci navštěvovali odpolední aktivity a přednášky s nečekaným zájmem, a dokonce s nimi trávili víkendy v prostorách, které jim škola poskytla. Výsledky jejich práce se projeví ve velmi zřetelném posunu v používání cizího jazyka a zájmu o jeho prohlubování. Pobyt těchto cizinců byl financován z rozpočtu školy, ubytování poskytla obec zdarma. Lektori zajišťovali také vzdělávání rodičů žáků v odpoledních a večerních kurzech různých úrovní. Téměř polovinu z nich tvořili místní romští rodiče žáků

školy. Zajímavým benefitem výhradně pro romské děti byla grantová výzva Nadace Orange v oblasti vzdělávání, kde byl podán malý projekt ve výši 3 000 EUR s názvem: "Dejme šanci slabším". Po jeho schválení byla vybrána skupina 50 romských dětí, které se během letních prázdnin pod vedením učitelů a dobrovolníků z řad romských středoškoláků ze Spišského Hrhova účastnily aktivit zaměřených na zvýšení gramotnosti v anglickém jazyce. Každý žák obdržel dvojjazyčný slovník, psací potřeby, papír a sešity, které během projektu využíval. O prázdninách byla škola paradoxně plná dětí. Tyto děti nikdy netrávily letní měsíce u moře ani u svých prarodičů. Tentokrát jim škola poskytla zajímavé zpestření aktivit výměnou za letní nudu, která je v životě romských žáků běžná. Výborným výsledkem projektu byl zájem účastníků o pokračování jazykových aktivit v září prostřednictvím odpoledních zájmových kroužků.

Prostřednictvím výzvy projektu Comenius byl pro školu schválen učitel německého jazyka. Kromě těchto cizích jazyků se prvňáčci učí italsky. Škola disponuje moderní jazykovou učebnou vybavenou sluchovou technikou pro moderní systém výuky jazyků. S vědomím potřeby zvyšovat gramotnost nejen romských žáků nechala škola vybudovat novou prosklenou knihovnu v hale školy, kde mají žáci možnost vidět tituly knih pokaždé, když jdou o přestávce kolem. Účelem vybudování knihovny, která byla do té doby umístěna ve třech skříňkách ve třídě střední školy, bylo a stále je zvýšit zájem o čtení a práci s textem prostřednictvím velkého množství aktivit plánovaných v průběhu celého roku. Ředitel školy také trochu přispívá ke zvýšení návštěvnosti knihovny svou vlastní aktivitou nazvanou "nezkoušející": studenti navštěvují ředitele v jeho kanceláři a vyprávějí o obsahu knihy, kterou přečetli, a získávají tak možnost získat malou odměnu. Kulturu čtení zvyšuje velké množství doprovodných aktivit knihovny. Samotný projekt, respektive aktivita "nezkoušející", přinesl od svého vzniku nebývalý a nečekaný úspěch. Žáci, kteří si vypůjčí a přečtou knihu ze školní knihovny, mohou pak o přestávce navštívit ředitelnu školy, přinést přečtenou publikaci, ale hlavně si popovídat o

obsahu, zajímavých pasáží a odpovědět na otázky ředitele školy. Následně, pokud žák splní stanovená kritéria (dosud nebyl zaznamenán případ žáka, který by se pokusil podvádět), obdrží dopis podepsaný ředitelem školy, který potvrzuje přečtení knihy. To mu umožní vyhnout se zkoušení nebo malému testu. Funguje to jako jakýsi "žolík", který může student použít, aby se jednou vyhnul zkoušení nebo písemné práci. Pozitivním výsledkem je počet přečtených knih žáky, kteří pak o přečtené literatuře bez obav referují. Dokonce i ti s jazykovými poruchami učení projevují zájem o knihy několikrát týdně. Základní škola ve Spišském Hrhově je v posledních letech úspěšným žadatelem a realizátorem projektů podpořených z fondů Evropské unie, firemní filantropie a nadací podporujících vzdělávání. K nejvýznamnějším patří projekt s názvem **"Poznáváme slovensko-polské pohraničí"**, v rámci kterého měli žáci společně s partnerskou školou z polského Poroninu možnost navštívit desítky měst, obcí a přírodních krás na obou stranách Spiše, realizovali řadu společenských řemeslných aktivit, vydali turistického průvodce a slovník ve třech jazycích. Projekt byl podpořen vyšším územním celkem (VÚC) Prešov částkou 50 000 €. Potěšující je i skutečnost, že polští žáci partnerské školy bez předsudků a jiných překážek navázali přátelství s romskými žáky ze Spišského Hrhova a dodnes spolu komunikují prostřednictvím e-mailů. Tento projekt do značné míry pomohl odbourat předsudky našich Romů vůči sobě samým a získat pozici v komunitě. Dalším mezinárodním projektem v rámci programu přeshraniční spolupráce je grant, v němž je škola ve Spišském Hrhově prvním vedoucím projektu s názvem **"Poznej svého kamaráda"**. Žáci dostali možnost zúčastnit se mezinárodní školy v přírodě a připravit prezentační DVD o životě v obci a ve škole. Ani zde nechyběli studenti z romské komunity v zázemí, neboť se v rámci projektu zúčastnili soutěží, a to jak ve znalostech o Polsku a Slovensku, tak v natáčení videoprezentací o životě v obci a ve škole.

Společně s českou partnerskou školou v Moravanech a polskou školou v Poroninu

studenti realizovali projekt **"Vánoční plenér"**, který podpořil Polský institut na Slovensku. Nápad vzešel od vedení školy, neboť využilo sponzorského programu Polského institutu v Bratislavě. Vyvrcholením projektu byla bohatá vánoční kulturní a folklorní akce ve Spišském Hrhově s prezentací tradičních svátečních zvyků a ochutnávkou mezinárodní kuchyně. Neméně důležitým aspektem projektu byl jeho multikulturní a etnický rozměr, neboť romští žáci úspěšně reprezentovali hrhovskou školu a přenesli svůj temperament na jeviště prostřednictvím kostýmů, hudby, tance a mluveného slova. Opět, a ne poprvé, sklidili velký úspěch a obdiv. Sebevědomí této komunity bylo na této aktivitě pozoruhodné.

Za účasti partnerů z Polska škola realizovala projekt **"Řemeslný plenér"**, kde se představilo na dvacet spišských řemeslníků, kteří předváděli a školili žáky v jednotlivých řemeslech a dovednostech. Nápad vznikl díky úzké spolupráci s místními řemeslníky, z nichž mnozí jsou rodiči žáků školy. Celou tuto aktivitu sponzorovali drobní místní podnikatelé, škola nemusela využívat vlastní zdroje. Neméně důležitým prvkem celé aktivity byly romské děti školy, které prokázaly dovednosti zejména v práci se dřevem při výrobě píšťalek a pastýřských fujar, ale také při zdobení velikonočních vajíček a naivním malování na sklo. Škola i nadále udržuje význam tradičních řemesel v zájmových kroužcích.

Následně se díky výzvě Nadace Orange stali úspěšnými žadateli o malý grant ve výši 3 000 EUR na projekt s názvem **"Učme děti tradicím jejich předků - spišskému řemeslu"**. V rámci projektu škola úzce spolupracovala s místní neziskovou organizací a v průběhu šesti měsíců realizovala stovky hodin řemeslné výroby drobných předmětů v oblasti vyšívání, paličkování, krajkářství, drátkování, malování na sklo, řezbářství a dalších. Projektu se zúčastnili téměř všichni žáci školy včetně speciálních tříd. Opět se ukázalo velké nasazení a zájem romských žáků o drobná umělecká řemesla. Oficiální část projektu byla zakončena výstavou, která posloužila jako důkaz šikovnosti a zručnosti romských dětí. V podstatě všichni

pozvaní hosté viděli nejen výrobky romských žáků, ale i jejich vlastní práci při předvádění výroby ručních prací.

Škola se mimo jiné v období od začátku roku 2008 do konce roku 2009 účastnila projektu "**Rovné příležitosti**", jehož cílem bylo vytvořit systém podpory sociální integrace romských žáků, snížit počet segregovaných tříd pouze s romskými žáky, vytvořit model integrovaného (inkluzivního) prostředí školy. Na Základní škole ve Spišském Hrhově se projektu zúčastnili čtyři učitelé a přibližně 80 žáků. Cílem projektu bylo také zvýšit kvalitu vzdělávání menšin, odstranit stereotypy a předsudky ve vzdělávání, zvýšit profesní kompetence a adaptabilitu učitelů k přijímání interkulturní rozmanitosti s přímým zapojením romských žáků jako partnerů do tvorby autentických výukových materiálů s využitím jejich nových e-learningových kompetencí získaných v rámci projektu.

V projektu, který byl výhradně interní aktivitou školy bez možnosti získání grantu nebo sponzorského příspěvku, přinesli zajímavou inovativní metodu do výuky na středním stupni. V aktivitě nazvané "**Průvodcovské služby v cestovním ruchu**" se žáci školy spolu s lektory ze Sandwell College, University of Birmingham ve Velké Británii stali součástí kvalitního intenzivního jazykového a odborného vzdělávání pro průvodcovské služby v regionu. Přestože se do této aktivity zapojila pouze jedna romská žákyně ze 7. třídy, dokáže vás bez problémů provést obcí a popsat všechny významné památky dobrou angličtinou.

Dětská nadace Slovenska poskytla škole prostřednictvím aktivity Hodina dětí nenávratný finanční příspěvek v rámci projektu s názvem "**Mozaika z bylinek - krok mladých lidí ke zdraví**". Díky této podpoře (cca 5 000 €) žáci pěstují v areálu školy přibližně 60 druhů léčivých rostlin, zpracovávají a suší bylinky a připravují čaje pro vlastní potřebu. Každý žák školy se účastní pravidelných ochutnávek čajů. Žáci školy získali bezkonkurenčně první místo v národní soutěži léčivých rostlin. V hodinách anglického jazyka romští studenti vyhledávali anglické překlady a popisy bylin a léčiv, které pak zpracovávali do barevných plakátů a

interaktivních prezentací v učebně informatiky. Je úžasné sledovat žáky ve školní bylinkové zahradě, jak bez ohledu na původ dokážou pojmenovat byliny a popsat jejich využití a léčivé účinky.

Nelze opomenout **Barbaru Tiefenbacherovou**, rakouskou dobrovolnici a studentku romanistiky na Vídeňské univerzitě. Jako filantropka a aktivistka zaměřená na zlepšení sociální oblasti Romů v Evropě pravidelně podporuje školu nejen finančně, ale především možností účastnit se mezinárodních plenárních zasedání v oblasti kultury, umění a vzdělávání. Dosud společně realizovali řadu zajímavých aktivit. Díky jejím kontaktům získala škola 10 počítačových sestav od vídeňské banky. Specifickou aktivitou, která do jisté míry přesáhla rámec samotné školy, byl program Regionálního rozvojového partnerství s názvem Romský vzdělávací rozvojový fond (RED Fund). Jednalo se o doučování vybraných intelektuálně nadaných romských studentů pod vedením ředitele školy, které financoval americký dárce a filantrop Jarret Schecter z New Yorku, což byla významná aktivita v procesu podpory vzdělávání studentů z marginalizovaných komunit. Fond podpořil tři bývalé žáky základní školy, kteří se během studia na gymnáziu v Levoči zapojili také do jazykových aktivit školy a úzce spolupracovali s ředitelem školy jako doučovatelé. Jedna studentka se stala vysokoškolskou studentkou oboru fyzioterapie a škole pomáhala svou prací dobrovolnice při organizaci letních vzdělávacích aktivit.

Škola realizovala projekt s názvem "**Svět chleba - chléb ve světě**". Jeho cílem bylo zavést netradiční výukové strategie, které rozvíjejí vztah žáků k přírodě, řemeslům, tradicím a následně získat určité kompetence k podnikání. Spojujícím tématem byl chléb - jeho výroba, tradice, různé druhy chleba ve světě, prodej a reklama. Část projektu byla věnována romské tradici pečení nekvašeného chleba zvaného marikle. Zejména žáci z osady v Roškovicích znají dobu, kdy byl tento nekvašený chléb jedním z mála druhů potravin v nouzi. Bylo snahou realizátorů projektu - učitelů, aby děti ze sociálně silnějšího prostředí dostaly možnost

sledovat takový aspekt života Romů. Žáci se tématy zabývali v šesti blocích interaktivními formami a prožitkovými aktivitami. Prostřednictvím diskusí a případových studií žáci s odborníky prováděli aktivity na téma příprava podnikatelského plánu, prezentace, výroba, stavba pece, pečení, řízení prodeje a podobně. V prostorách školy si vyzkoušeli "prodávat" vlastnoručně upečený chléb a pečivo ze surovin z vlastní bylinkové zahrádky. V závěrečné fázi projektu uspořádali v obci setkání s prezentací výstupů projektu a pozvali romské i neromské obyvatele obce. Do projektu se zapojilo 120 romských žáků a 30 romských rodičů.

Díky spolupráci s Metodicko-pedagogickým centrem škola zavedla a aplikovala celodenní vzdělávací systém pro žáky z marginalizovaných romských komunit, což v praxi znamená, že tito žáci mají v pracovní dny širokou nabídku volnočasových aktivit přibližně do 17 hodin. Pro zavedení celodenního vzdělávacího systému získala škola z prostředků projektu počítačové a didaktické vybavení v hodnotě cca 12 000 €